LETO VII. ŠT. 19 (308) / TRST, GORICA
ČETRTEK, 9. MAJA 2002

NOVI GLAS®

SETTIMANALE
SPEDIZ. IN A.P. - 45% - ART. 2 COMMA 20/b
LEGGE 662/96 - FILIALE DI GORIZIA
ISSN 1124 - 6596

CENA 0,93 €

www.noviglas.it

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

POZABLJENE ŽRTVE ITALIJANIZACIJE

V tem času smo se zlasti za obletnico 25. aprila, praznika osvoboditve, pa tudi ob 1. maju spomnili na pomembne zgodovinske dogodke, ki so tako v širšem svetovnem merilu kot tudi v našem ožjem prostoru odigrali veliko vlogo in imeli velikanski odmev. Boj proti fašizmu in nacizmu, odpor proti totalitarnemu komunizmu - vse to se je globoko vtisnilo v naš kolektivni zgodovinski spomin. Kot Slovenci in demokratje smo namreč odločno kljubovali temu temnemu času, in končno je le prevladala pravica oz. zasijala svoboda.

Pod gornjim naslovom je dne 26. aprila znani turinski dnevnik La Stampa objavil med dopisi zanimivo pismo tržaškega bralca, na kar me je opozoril goriški prijatelj iz piemontske prestolnice. Dopisnik zelo zgovorno piše o sklepu tržaškega občinskega odbora, da počasti žrtve tako nacizma kot komunizma. Pri tem pa pozabi na žrtve tega, kar zgodovinarji imenujejo nasilno italijanizacijo v Julijski krajini in še v drugih tujejezičnih pokrajinah (provincie alloglotte). Pri tem omenja Slovence, Hrvate, Srbe, Grke, Madžare, pa še jezikovne manjšine v drugih delih države (Okcitanci, Ladinci, prebivalci franko-provansalske skupnosti in drugi). Pri tem tržaški bralec omenja nasilno italijanizacijo priimkov, osebnih in krajevnih imen, nato še s "kraljevim dekretom" (Regio decreto) ukinitev njih lastnih šol, prepovedali pa so tudi javno rabo jezika. In tako bralec zaključuje: "Zanje, žrtve kategorije B, morda ne bo nikoli spomina."

Ob vsem tem se lahko res globoko zamislimo. Sami smo že večkrat razmišljali o usodi naših slovenskih žrtev v Italiji, ki zanje ve le malokdo v državi. Le včasih kak časnikar opozori na vse to. Pa še to ostane nekje v ozadju, saj se Italija raje ne spominja na boleče točke svoje bližnje preteklosti. In še, če se, navadno gre za židovske žrtve (katerim gre seveda vse naše spoštovanje) v Marzabottu ali v Ardeatinskih jamah. Še tržaška Rižarna je nekje problematična zadeva...

Večkrat smo že pisali, da Italija ni imela svojega Nürnberga in torej fašistični zločini niso bili predmet sodišč. Rab, Gonars, tržaški Collottijev inšpektorat, pa še druga taborišča in ječe po Italiji - vse to je v bistvu nekaznovano. Do kdaj še?!

Italija je sodila nemškim vojnim zločincem, kot Kapplerju (ki je še zbežal iz ječe) in Raederju, odgovornima za Ardeatinske jame in Marzabotto pa še Priebkerju Pa svojim, ki so morili in požigali v Sloveniji, Hrvaški, na Balkanu itd.?! Nekaterim, kot zločinskemu Collottiju iz tržaške ulice Bellosguardo je republika Italija še po vojni - ironija usode - podelila zlato odličje v spomin in šele po javnem škandalu to odvzela.

Do tu dejstva. Danes seveda lahko o vsem tem razmišljamo. Slovenci v Italiji še čakamo, ne na zakon, ki ga sicer že imamo, ampak na njegovo uresničitev. STRAN 6

ANDREJ BRATUŽ

50-LETNICA PROSVETNEGA DRUŠTVA MAČKOLJE

PRAZNIK ZVESTOBE

BREDA SUSIČ

Nesebično darovanje vaški in tudi širši zamejski skupnosti, zvestoba slovenstvu ter katoliškim vrednotam. Očitno so to trdni temelji, saj je na njih zraslo in se razvilo Slovensko prosvetno društvo Mačkolje, ki je obstalo celih petdeset let.

FOTO KROMA

Svoj visoki jubilej je društvo proslavilo na prisrčnem domačem praznovanju v nedeljo, 5. maja, na prireditvenem prostoru Praznika češenj. Tako govornik - književnik in časnikar Jurij Paljk - kot častni gost - bivši mačkoljanski župnijski upravitelj ter pobudnik društva Stanko Janežič - sta poudarila, kako so prav omenjene vrednote bistvo in obenem porok za uspešno delovanje društva. V njem se je oblikovalo neverjetno dosti žlahtnih besed, misli in dejanj, kljub majhnosti vasi, iz katere društvo črpa svojo življenjsko moč - je naglasil tudi dolinski župan Boris Pangerc, ki je skupaj s podžupanjo in odbornico za kulturo Fulvio Premolin čestital v imenu občinske uprave.

Pod prijetnim spomladanskim soncem so tako člani in prijatelji društva, ki so prišli iz vseh kotičkov tržaške pokrajine, da bi skupaj proslavili lepo obletnico, sledili programu, ki sta ga poleg omenjenih gostov oblikovala društveni mešani pevski zbor pod vodstvom Iva Lešnika ter društvena dramska skupina.

STRAN 8

PRVI MAJ NA PRAZNIKU FRTALJE V RUPI

"ZAVEZANI KORENINAM!"

FOTO BUMBACA

Tudi letos je bilo na dan praznika dela za 1. maj na prizorišču ob cerkvi v Rupi veselo in praznično. Domače društvo je namreč tudi letos priredilo Praznik frtalje, ki je po praznovanju sv. Valentina v Štmavru prvi pomladni praznik na Goriškem in tudi nekakšen uvod v poletne praznike na odprtem. Letos je bil vaški praznik, na katerem se že po tradiciji zbere veliko ljudi, tudi priložnost za razmislek pred bližnjimi volitvami v Gorici.

Sicer pa je s svojo prisotnostjo počastila slovenski praznik tudi generalna konzulka Republike Slovenije v Trstu Jadranka Šturm Kocjan (z družino), kot se je zbralo tudi veliko javnih delavcev in politikov z obeh strani meje, prišli pa so tudi ljudje s Tržaškega in domala ves vrh stranke Slovenska skupnost. V popoldanskem kulturnem sporedu so fantje vokalne skupine Akord iz Podgore pod vodstvom dr. Mirka Špacapana priredili koncert slovenskih ljudskih in umetnih pesmi, medtem ko sta nepogrešljiva Majda Zavadlav in Božo Tabaj s svojo komedijo Tata vse vse očarala mlado in staro. Več sto zbranih ljudi je najlepše priznanje domačim organizatorjem, o pomenu srečanja pa pove dosti tudi podatek, da je prišel na prireditev tudi kandidat za goriškega župana Vittorio Brancati, katerega bomo Slovenci na volitvah tudi podprli, kakor je povedal na prireditvi govornik Jurij Paljk. Iz njegovega govora tudi objavljamo glavne misli.

STRAN 12

PARITETNI ODBOR

SODILI BOMO PO DELU

Italijanska vlada je v petek, 3. t.m., končno imenovala svoje člane v paritetni odbor za izvajanje zaščitnega zakona. Kot znano, so to bivši sodnik Marcello Perna, predsednica ustanove Erdisu Maria Cristina Pedicchio in desnosredinski svetovalec v devinsko-nabrežinskem občinskem svetu Maurizio Lenarduzzi, medtem ko je slovenski član odvetnik Rado Race, do sedaj predsednik Družbe za založniške pobude (PRAE), ki izdaja Primorski dnevnik. S tem imenovanjem je paritetni odbor tudi popoln in lahko začne z delom. V njem imajo člani slovenske narodnosti celo večino (dvanajst članov na 20), vendar je vprašanje, koliko bodo nekateri od njih zares dosledno zagovarjali stališča naše skupnosti in ne stališč političnih strank trenutne vladajoče večine (a tudi opozicije). Kar se tiče italijanskih članov odbora, pa ne moremo iti mimo dejstva, da so ti povečini odraz desnosredinske politične opcije, ki danes vlada na državni in krajevni ravni, nekateri pa so izraziti nasprotniki pravic naše skupnosti. Izgledi torej še zdaleč niso najboljši, poleg tega pa je deželna vlada Furlanije-Julijske krajine ob imenovanju svojih članov še bolj poudarjeno sledila strankarskemu ključu, ko je odvzela enega predstavnika Slovenski kulturno-gospodarski zvezi in ga dodelila Domu svoboščin bližje organizacije Slovenske gospodarsko-prosvetne skupnosti. Zaradi tega sta SKGZ in SSO napovedali tudi priziv na Deželno upravno sodišče, tako da zadeva še ni končana.

Sestava organa, ki je ključnega pomena za uresničevanje zaščite, ter okoliščine in postopki, ki so privedli do lete (da ne govorimo o škandaloznih zamudah državnih in deželnih oblasti) nam ne vlivajo optimizma. Preden damo kakršnokoli oceno, pa bo treba vsekakor počakati, da odbor začne z delovanjem. Tudi v tem primeru velja namreč staro pravilo, da se bo sodilo po opravljenem delu.

IVAN ŽERJAL

MIMO CREDE

FOTO KROMA

Na sliki so udeleženci tržaške predstavitve knjige dr. Egona Pelikana Tajno delovanje primorske duhovščine pod fašizmom, *ki je bila v Društvu slovenskih izobražencev v Trstu v ponedeljek, 6. t.m. Urednik Nove revije Niko Grafenauer, dr. Marjan Drnovšek, dr. Egon Pelikan, dr. Jože Pirjevec, časnikar Ivo Jevnikar so prikazali izjemno vlogo primorskih duhovnikov za ohranitev slovenstva v naših krajih.*

Dr. Bonutti v Gorici

V torek, 7. maja, je bil gost srečanja v Kulturnem centru Bratuž v Gorici veleposlanik Republike Slovenije pri Sv. sedežu dr. Karel Bonutti. Več prihodnjič.

VSEBINA

03 Jurij Paljk / intervjuja
BOGOMILA KRAVOS, MIRKO ŠPACAPAN

05 Marko Vuk
DUHOVNI RAZMISLEK IN OBČUTEK ZA BISTVENO

05 p. Danilo Lisjak
PRIČEVANJE IN ZAHVALA IZ GOME

07 SAZU
IZJAVA O JEZIKU

15 Iva Koršič
LEPA UČNA IZKUŠNJA NA BOHINJSKEM

SVET OKROG NAS

ZASLEPLJENOST TRŽAŠKE DESNICE

ALI TRST HOČE BITI NEKAJ POSEBNEGA?

ALOJZ TUL

V niti letu dni časa so se politične in druge razmere v Trstu občutno spremenile, da se danes mnogi sprašujejo, kaj se pravzaprav dogaja in katere so sile, ki stojijo za omenjenimi pojavi in dogodki. Nobenega dvoma ni, da pomenijo lanske volitve korenit zasuk na desno zlasti na tržaški občini in pokrajini, kjer so, kot znano, prevladale sile Doma svoboščin.

Kot se vsi še spominjamo, se je začelo z demonstrativnim razobešenjem osebnega portreta tržaškega župana oz. podeštata Pagninija, ki so ga na čelo tržaške občine bile imenovale nemške zasedbene oblasti. To je bilo prvo dejanje nove tržaške uprave oz. odborništva za kulturo, ki ga je župan Dipiazza zaupal znanemu predstavniku Nacionalnega zavezništva poslancu Menii. To je med drugim sprožilo vprašanje odnosov z judovsko skupnostjo v Trstu zaradi vpletenosti Pagninija v čistko odvetniške zbornice na osnovi znanih rasističnih zakonov, ki jih je bil uvedel fašizem in jih prevzel režim Salojske republike.

Na to se je pojavilo vprašanje, ali je umestno in sprejemljivo, da omenjeni tržaški odbornik Menia predseduje odboru za Rižarno, čeprav mu ta naloga pripada na temelju zadevnega pravilnika. Tukajšnja židovska skupnost je zahtevala razčiščenje, do katerega je sicer prišlo, vendar z nemajhnimi zadržki.

Po svoje se je proslavil tudi sam župan Dipiazza, ki se je sporekel s predsednikom Vzhodnokraškega rajonskega sveta zaradi zahteve po dvojezičnih plakatih na Opčinah, Križanom pa je najprej javno obljubil dvojezične smerokaze, nato je zagotovilo preklical.

Vsem je še v spominu nekulturno podrtje doprsnega kipa slovenskega pesnika Srečka Kosovela v mestnem vrtu, ki ga je postavila prejšnja Illyjeva uprava. Pri tem se je odbornik Menia izpostavil z izjavo, da po njegovem mnenju omenjeni kip tja ne spada, ampak kvečjemu na dvorišče Dijaškega doma...

In že smo pri še svežih polemikah okrog proslavljanja dneva osvoboditve 25. aprila. Tržaška občina in pokrajina, ki ju vodi desnosredinska uprava, sta zahtevali, da se morajo tega dne počastiti ne samo žrtve nacifašizma v Rižarni, temveč tudi žrtve v fojbah in drugi padli. Zaman so bila vsa prepričevanja, da ne gre mešati pojmov o vsedržavnem prazniku osvoboditve z drugimi dogodki. Odposlanstvo omenjenih uprav je tako položilo vence tudi na fojbo pri Bazovici in k spomeniku padlim pri Sv. Justu ter se udeležilo samo dela proslave v Rižarni. To je močno odmevalo ne samo v krajevnem merilu, temveč tudi na vsedržavni ravni, kjer so se spraševali, kaj se dogaja v Trstu. Sam predsednik Ciampi je med nedavnim obiskom v Trstu kritično ocenil ravnanje tržaške občine in pokrajine v zvezi s proslavljanjem 25. aprila.

Za svojevrstno spremembo svojega statuta je pred dvema mesecema poskrbela tržaška pokrajinska uprava. Iz njega je namreč črtala vse tiste člene, ki so se kakorkoli nanašali na slovensko manjšino. Le gola omemba manjšine je ostala v uvodnem členu. Ker gre očitno za zniževanje ravni zaščite, je stranka Slovenske skupnosti vložila pritožbo na Deželno upravno sodišče.

Zgoraj smo v glavnih obrisih nakazali "probleme", s katerimi sta se ukvarjali tržaški upravi, pri tem pa zanemarili druga pomembna področja, kot so sodobne prometne povezave z vzhodnim zaledjem, pri čemer mislimo na hitro železniško progo proti Sloveniji in Madžarski in t.i. peti cestni koridor od Barcelone do Kijeva. Tudi ne moremo mimo dogajanja okrog 7. tržaškega pomola, o katerem smo že obširneje poročali in ki močno zaskrblja vse, ki jim je pri srcu perspektiven razvoj tržaškega pristanišča. Vendar se zdi, da gre sedanjim prevladujočim političnim silam pri nas za to, da se omeji odpiranje do Slovenije in se tako zaščitijo "nacionalni" interesi. In vendar ni nobenega dvoma, da je splošen interes, da se podjetja, mesto, pristanišče in država odpirajo svojim bližnjim in daljnim sosedom, ne pa da skušajo odpiranje zavirati. Ali Trst misli, da za njegov razvoj veljajo drugačna merila od običajnih?

NOTRANJA POLITIKA V ITALIJI

BERLUSCONI PROTI SINDIKATOM

V središču pozornosti italijanske javnosti je še vedno dogajanje v Neaplju, kjer je v teku kazenski postopek zoper kar 100 policijskih agentov, od katerih jih je sedem v hišnem priporu. Gre za dogodke, ki so se pripetili v marcu 2001, ko je v Neaplju zasedal t.i. Globalni forum, kar je njegovim nasprotnikom dalo priložnost za pouličnе manifestacije, med katerimi je prišlo do hudih spopadov s silami javnega reda. Priprti policijski agenti in tisti, o katerih je v teku preiskovalni postopek, še vedno odločno zanikajo obtožbe kakih 80 demonstrantov, češ da so med zaslišavanji z njimi nasilno ravnali in jih grobo žalili. Preiskovalni sodniki pa bi hoteli predvsem zvedeti, kdo je agentom izdal ukaz, naj iz bolnišnic privedejo v neko neapeljsko kasarno vse ljudi, ki so tistega dne iskale zdravniško pomoč. Prav s slednjimi pa naj bi agenti ravnali nasilno, jih pretepali in jih žalili.

Ravnanje preiskovalnih sodnikov je takoj ostro grajal podpredsednik vlade Fini, ki so se mu pridružili ministra Bossi in Castelli od Severne lige ter še nekateri drugi vodilni predstavniki vladne večine. Zanimivo je, da je predsednik vlade Berlusconi na začetku molčal, spregovoril pa je le konec prejšnjega tedna, ko je zapel nekakšen slavospev policijskemu zboru, ne da bi pa hkrati podrobno razčlenil dogajanje v Neaplju. Predstavniki opozicije so ob tej priložnosti bili zelo previdni, saj so se zavedali, da se je vse to dogajalo, ko še ni bilo Berlusconijeve vlade. Svarili so predvsem pred nevarnostjo hudega spora med sodno oblastjo na eni ter izvršno ter zakonodajno oblastjo na drugi strani. V zadevo je naposled posegel sam predsednik republike Ciampi z javnim opozorilom, da so vse tri veje oblasti neodvisne ter avtonomne, a da morajo vse tri tudi med seboj sodelovati. V Neaplju se zaslišanje prizadetih agentov nadaljuje in se zdi, da se bo preiskava nadaljevala v navpični smeri, kar pomeni, da hočejo preiskovalci predvsem ugotoviti morebitne odgovornosti v samem vrhu neapeljskega policijskega zbora.

Kar zadeva ostale notranjepolitične dogodke, velja vsekakor omeniti nastop predsednika Berlusconija na rimskem zasedanju združenja obrtnikov, na katerem je spet ostro napadel sindikate, med njimi zlasti CGIL, ki jim je očital, da so konservativci, češ da hočejo ohraniti svoje privilegije ter da odklanjajo nujne in napredne spremembe na trgu delovne sile. O svoji vladi je dejal, da se ravna v skladu z zdravo pametjo in da torej ni ne levičarska ne desničarska. Ni seveda pozabil povedati, da njegova vlada še ni zmanjšala davčnih dajatev, kot je obljabljala med volilno kampanjo, ker je morala prej odpraviti velik primanjkljaj , ki ga je bila pustila prejšnja levičarska vlada. Znano pa je, kako finančni minister prejšnje levosredinske vlade odločno zanika,da bi tak primanjkljaj obstajal.

DL

PO OBISKU PREDSEDNIKA CIAMPIJA V TRSTU

"ZMANJŠANJE ITALIJANSKEGA ZNAČAJA"

Izjave italijanskega predsednika Carla Azeglia Ciampija proti enačenju osvobodilnega boja s fojbami ob njegovem tržaškem obisku preteklo soboto niso pomirile krajevnega političnega življenja. Vendar za krajevne zdrahe okoli izjav in demantijev tržaškega župana bo še čas. Tu moramo poudariti, da smo z besedami predsednika Ciampija le delno zadovoljni. Italijanski državni poglavar je sicer res postavil jasno ločnico med osvobodilnim bojem in tragičnimi dogodki, ki so sledili koncu druge svetovne vojne. Vendar je tudi on zapadel staremu stereotipu, po katerem so fojbe bile poskus etničnega čiščenja. Predsednik sicer ni rabil tega izraza, pač pa je govoril o "poskusu zmanjšanja italijanskega značaja teh krajev".

IŽ / STRAN 6

FRANCIJA / IZIDI PREDSEDNIŠKIH VOLITEV

PLEBISCITARNO ZA CHIRACA

BREDA SUSIČ

Francija si je oddahnila. Na nedeljskem drugem krogu predsedniških volitev, na katerem sta se spopadla dosedanji predsednik Jacques Chirac (**na sliki**) in skrajni desničar Jean-Marie Le Pen, so se volilci plebiscitarno opredelili za Chiraca. Za demokracijo - proti ksenofobiji, rasizmu, vsem vrstam ekstremizmov. Chirac je zbral 82,22% glasov, Le Pen 17,78%.

Chirac je v ponedeljek že imenoval prvega ministra, ki bo vodil vlado do "tretjega kroga predsedniških volitev", kot Francozi imenujejo politične volitve 9. in 16. junija. Socialista Jospina, ki je takoj po porazu na prvem krogu predsedniških volitev napovedal dokončen umik s politične scene, je nadomestil liberalec Jean Pierre Raffarin. Raffarin velja za novega politika, politika dialoga, zvestega Chiracu, čeprav tudi simpatizerja t.i. Blairove "srednje poti". Chirac ga je izbral tudi zato, ker dobro pozna francosko provinco, ki je s svojimi protestnimi glasovi in neudeležbo na volitvah izrazila svojo nezaupnico do vsega dosedanjega političnega kadra. Njemu je zaupal nalogo, da bo s takojšnjimi vladnimi ukrepi udejanjil nekatere volilne obljube - predvsem na področju boja proti kriminalu, varstva, znižanja dajatev in utrjevanja socialne kohezije - in tako pridobil simpatije volilcev. Chirac se namreč ne more v prvi osebi pretirano izpostaviti v volilni kampanji, saj mora po plebiscitarni podpori, ki jo je prejel na balotaži, dokazati, da je resnično predsednik vseh Francozov. Zato bo komunikativni Raffarin odgovoren za to, da obdrži svoje mesto prvega ministra tudi po parlamentarnih volitvah. Če bi namreč levici le uspelo nastopiti složno - za kar si prizadeva predvsem socialistična stranka - in desno-sredinskemu bloku odvzeti večino, bi moral Chirac imenovati socialističnega šefa vlade. To bi dejansko močno omejilo njegovo oblast, saj bi bil prisiljen, da se sprijazni z novim obdobjem sobivanja.

Chiracov neverjetni volilni uspeh lahko na junijskih volitvah ponovno ogrozi tudi Le Pen, ki je v nedeljo prejel pet milijonov in pol glasov in ima za uveljavitev na političnih volitvah odlično startno pozicijo v marsikaterem okrožju.

Merjenje moči se torej v Franciji še zdaleč ni zaključilo. Politična bitka bo v naslednjem mesecu še bolj neizprosna in napeta, kot je bila v minulih tednih.

POVEJMO NA GLAS JANEZ POVŠE

VSE PREVEČ SENC PRETEKLOSTI

Pričakovati bi bilo, da bomo v razvitem svetu z vse višjo življenjsko ravnjo plemenitili tudi dragocena izročila vsakršnih naših vrednot. Da bo torej vse več medsebojnega sporazumevanja in vse manj namigovanja na silo in nasilje. Pričakovanje te vrste je bilo upravičeno, saj smo pred pol stoletja in tudi kasneje tako strašno drago plačali posledice skrajnih idej. Zato je težko razumeti, da so se v zadnjem obdobju uveljavila ostra politična gibanja, in to ne samo v Franciji, ampak po splošnem mnenju tudi v Avstriji, na Danskem, Nizozemskem, Norveškem, v Belgiji in Švici. Kaj se torej dogaja z Evropo in, če smo natančni, prav v zahodni Evropi ? Zakaj in zaradi kakšnih razlogov kot da bi se spet dvigale tiste sence preteklosti, za katere smo bili prepričani, da so že zdavnaj zatonile ? Je res mogoče, da bi se lahko zgodovina na tako nelep način ponovila ali se že ponavlja ? Da smo se tako ali drugače naveličali medsebojnega spoštovanja, sožitja, dogovarjanja, pa se spet oglašajo glasovi, katerih zven nam ni tuj, in smo mislili, da so enkrat za vselej utihnili ? Nagibanje v tako zvano odločno urejanje stvari je mogoče opaziti tudi v Italiji. Vladajoči politiki od časa do časa neprijetno dvigajo svoj glas, slej ko prej preko mere. Ali pa je v istem duhu mogoče slišati na videz mirne izjave, ki to v resnici niso, namreč da je vlada v zvezi s členom 18 pripravljena na ponovni dialog s sindikati, vendar bo ostala na svojem prvotnem stališču. Za kakšen dialog naj bi torej šlo, če ni pripravljenosti za spremembo lastnega stališča ? Dogodke, ki na sence preteklosti spominjajo dosti močneje, pa smo doživeli zadnje čase v našem obmejnem prostoru in to tudi prav na naši koži. Napad na kip Srečka Kosovela ne potrebuje komentarja, da ne govorimo o poskusu prevrednotenega praznovanja 25. aprila v Trstu. Obžalovanja vredna je tudi ponovna otvoritev Gledališča Verdi v Gorici, kjer smo bili kot sobivajoča narodnostna skupnost dobesedno prezrti. Vse to so v resnici zelo žalostni dogodki in ni mogoče razumeti, komu naj bi bili v prid.

Kaj se torej z Evropo dogaja in kako je mogoče, da se zadnje čase pojavlja toliko nerazumevanja in toliko znamenj, ki hočeš nočeš spominjajo na težke in tragične čase ? Dejstvo je, da vse te stvari zaskrbljujejo, čeprav zaradi njih seveda ne velja stopiti ob stran in pustiti, da gre vse skupaj naprej takšno svojo pot. Prav gotovo ni razloga, da bi verjeli v vrnitev temnega dela preteklosti, čeprav smo dandanes priče njenemu izrazitemu in upamo da zgolj hipnemu odsevu. Na vsak način se velja še bolj prepričano zavzeti za prijateljsko in umirjeno življenje med vsemi nami, kar nas je v tej novi Evropi. Še bolj kot doslej je nujno izpostavljati nepogrešljive dobrine iskrenega dialoga kot odrešujočega smerokaza za nas vse. Edino iskren dialog na vseh ravneh življenja je naša srečna prihodnost, vse drugo so zares sence, ki bi utegnile jutri postati tudi temnejše.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA
34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18
TEL. 0481 533 177
FAX 0481 536 978
E-MAIL gorica@noviglas.it
uprava@noviglas.it
34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3
TEL. 040 365 473
FAX 040 775 419
E-MAIL trst@noviglas.it
www.noviglas.it

GLAVNI UREDNIK ANDREJ BRATUŽ
ODGOVORNI UREDNIK JURIJ PALJK
IZDAJATELJ ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA; PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN
REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5
TISK TISKARNA BUDIN / GORICA
NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI
IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC
LETNA NAROČNINA: ITALIJA 42€, SLOVENIJA 46€,
INOZEMSTVO 62€, PRIORITETNA POŠTA 83€
POŠTNI TEKOČI RAČUN 10647493
CENA OGLASOV PO DOGOVORU

INTERVJU / MIRKO ŠPACAPAN

ZA ENAKOPRAVNOST SLOVENCEV V GORICI

JURIJ PALJK

Dr. Mirko Špacapan je pokrajinski tajnik stranke Slovenska skupnost, ki bo v Gorici v okviru politične koalicije Marjetica na bližnjih občinskih volitvah podprla Vittoria Brancatija, kot bosta za kandidata za goriško občino Brancatija volili tudi vsa leva sredina in Stranka komunistične prenove.

Zakaj ste se odločili podpreti Brancatija?

Vittoria Brancatija imamo za edinega možnega kandidata, ki lahko zmaga na majskih občinskih volitvah v Gorici. Podprli smo ga že na predhodnem soočanju s kandidatom levice Cressatijem, ker bi slednji v pretežno desničarskem mestnem središču ne mogel žeti odobravanja, kot bi ga moral Brancati, ki izhaja iz demokrščanskih vrst.

Za nas Slovence je izredno važno, da na teh volitvah zmaga leva sredina z Brancatijem na čelu, sicer bo desnica še huje kot do zdaj izvajala protislovenske ukrepe ter izničevala našo prisotnost v Gorici.

Ima Brancati stvarne možnosti za uspeh?

Po naši oceni bo Brancati zmagal v prvem krogu, potem pa bo odvisno, kako se bo v morebitni balotaži obnašal drugi kandidat, Antonio Scarano, ki prav tako tekmuje na teh volitvah in ki zna desnici odvzeti mnogo glasov. Če bo Brancati dosegel dober rezultat, se bo Scarano pridružil levi sredinski koaliciji, sicer se bojim, da bo ubral drugačno pot, in pomagal desnici do zmage.

V Novem glasu smo že zapisali, da bi sedanjo desničarsko občinsko upravo v Gorici in njej podobne tudi morali poslati domov. Bi v primeru zmage leve sredine in Brancatija bilo v Gorici drugače?

Leva sredina o Slovencih drugače misli kot desna sredina, kjer prevladujejo stališča desnice in torej zavračajo Slovence kot skupek ljudi, ki nima nobene pravice, da zahteva karkoli, kar diši po privilegiju ali drugačnosti. Jezik v javnosti, posebnost naših šol, obstoj naših društev, vse to se jim zdi odveč. Grupacije, ki se identificirajo širše v Ojki, v prvi vrsti pri Marjetici, ki je njen sredinski del, pa imajo mnogo bolj odprte in Slovencem naklonjene vizije razvoja našega mesta, v sodelovanju in sozvočju z obema ali bolje z vsemi narodnostnimi komponentami Gorice.

Slovenci se bomo vedno morali boriti za svoje pravice, tudi če zmaga leva sredina, ker le mi sami najbolje čutimo, kaj nam je treba, vendar bo s takim sogovornikom lažje, ker, če že ne drugo, te vsaj posluša in te skuša razumeti.

Sami ste s svojo ekipo ljudi iz stranke Slovenska skupnost vodili predvolilna pogajanja, ko ste se odločali, katerega kandidata boste podprli. So bila pogajanja zahtevna?

Odkar sem postal tajnik goriške SSk, sem bil prepričan, da bomo lahko na volitve šli sami, s svojim simbolom lipove vejice, z lastnim, slovenskim županskim kandidatom. To zato, da uveljavimo spet svojo prisotnost in jasno pokažemo, da smo in da hočemo biti protagonisti političnega življenja. Slovenska skupnost, kot edina slovenska stranka, predstavnica manjšine v njeni borbi za dosego pravic in zaščitnega zakona. V ta namen smo speljali tudi anketo med našimi volivci, ki je nedvoumno pokazala, da vsaj tisti, ki so odgovorili, v veliki večini podpirajo samostojen nastop.

Pogajanja in strateške cenitve so potem pripeljale stranko do tega, da v tej odločilni bitki pripomore k uveljavitvi leve sredine in Brancatija, ki bi sicer brez naše pomoči sploh ne kandidiral.

Odločilno pa je bilo dejstvo, da na tak način lahko naskakujemo zgodovinski cilj, to je občutno večje število izvoljenih slovenskih predstavnikov.

V Novem glasu in drugod ste že večkrat poudarili in zelo jasno povedali, zakaj je Brancati dober kandidat za goriškega župana. Bi to ponovili za naše bralce?

Vittoria Brancatija poznamo kot sindikalnega voditelja in podpredsednika goriške Pokrajine, v obeh gornjih nalogah se je izkazal kot trezen in resen voditelj. Podpiramo ga predvsem zato, ker je osebno želel imeti ob sebi slovensko stranko, brez katere si Marjetice sploh ne more predstavljati. Na razvoj Gorice gleda kakor mi, že danes kot na mesto, kjer ne sme biti več meje in kjer obe skupnosti težita po uveljavitvi Posočja, nekako tako, kot je bilo pred razmejitvijo.

Biti hoče župan vseh občanov, iz prepričanja, ne iz gole volilne računice, ker ga osebno poznamo in mu zaupamo.

V njegovem odboru bi ne smelo manjkati vidnega mesta za našega predstavnika.

Nekako naravno se nam je zdelo, da bo Slovenska skupnost nastopila pod okriljem Marjetice, pa vendar vemo, da ste prej opravili anketo med volilci, da bi slišali "glas ljudstva". Zakaj tako?

Paziti moramo, da nam ne postane preveč "naravno" nastopanje z Marjetico. Dosegli smo sicer vidno mesto za znak lipove vejice in trojezični napis na simbolu, kar je spet zgodovinski uspeh na volitvah v Gorici za SSk, vendar ne smemo mimo dejstva, da smo manjšinska stranka, ki mora biti zbirna stranka za vse Slovence v Italiji.

To pa bomo postali samo tako, da se ne bomo vezali na nikogar.

Mislim, da mora SSk samostojnost iskati tudi iz spoštovanja do vseh tistih, ki so v še manj naklonjenih časih, ko bi bilo mnogo lažje vtapljanje v KD, sklenili pogumno na pot ponosa z lipovo vejico in dali stranki zanosa, od katerega živi še danes.

Če bomo vsi Slovenci šli na pot vtapljanja v eno ali drugo italijansko politično formacijo, bo naše politike kmalu konec in bomo ostali samo še kot skupek kulturnih društev in folklorne tradicije.

Kandidati Slovenske skupnosti so znana imena iz naše srede, pa vendar je prav, da o njih še sami nekaj poveste!

Pri teh volitvah, kjer naši nastopajo v sklopu liste Marjetice, je bilo izredne važnosti, da dobijo čimveč preferenčnih glasov. Zato so vsi kandidati SSk znani in uveljavljeni posamezniki, ki jih vsa slovenska manjšina pozna in spoštuje.

Mara Černic, aktivna v vseh goriških mladinskih skupinah, Silvan Primožič, dosedanji predsednik rajonskega sveta za Pevmo-Štmaver-Oslavje z izredno komunikativno in organizacijsko sposobnostjo, Božo Tabaj, občinski svetovalec SSk v prejšnji mandatni dobi, znan širom po zamejstvu in po Sloveniji kot odličen odrski igralec, glavna osebnost pri zbiranju podpisov za ljudsko glasovanje o Jeremitišču, dr. Bernard Špacapan, bivši občinski svetovalec Slovenske skupnosti, primarij zdravnik psihiater, bivši skavtski voditelj in predsednik zadruge Ojsternik.

Take ekipe nima nobena druga stranka, takih kandidatov bi si želele vse druge politične formacije, so naši in torej vredni vsega zaupanja.

Čeprav je prednostna naloga Slovenske skupnosti na dlani, ker so to zagotovo goriške občinske volitve, pa bi vas vseeno vprašali, katere so še vidnejše naloge, s katerimi se bo stranka Slovenska skupnost v kratkem spoprijela tako na krajevni kot na državni ravni.

Slovenska skupnost stopa vedno bolj na raven stranke, ki zastopa narodnostne interese vseh naših ljudi, kjerkoli je treba.

STRAN 16

INTERVJU / BOGOMILA KRAVOS

SSG JE OD VEDNO NAŠE GLEDALIŠČE

JURIJ PALJK

V sredo, 24. aprila, so v Ljubljani slovesno predstavili knjigo prof. Bogomile Kravos *Slovensko gledališče v Trstu 1945 - 1965*, ki je pred kratkim izšla v zbirki Gledališke monografije pri Slovenskem gledališkem muzeju. Isti dan so v Ljubljani v Gledališkem muzeju tudi odprli razstavo z istim naslovom. Razstavo je odprla slovenska ministrica za kulturo Andreja Rihter, kar je seveda slovesnosti dodalo še tisti pečat pomembnosti, ki si ga tako strokovna študija kot razstava in predvsem pa naše gledališče ter ne nazadnje avtorica prof. Bogomila Kravos gotovo zaslužijo. Vse te stvari, predvsem pa zajetna knjiga so bile dovolj, da smo prof. Bogomilo Kravos povabili na razgovor, na katerega je rada pristala.

Prof. Bogomila Kravos, seveda vas že poznamo, kot cenimo tudi vaše delo, pa bi vas vseeno prosili, da nam sami poveste kaj več o sebi in svoji družini.

Rodila sem se v izredno razgibani družini. Oče je bil zelo ustvarjalen in je vse tri otroke zgodaj vpeljal v delo na kulturnem področju, mama je vsemu pozorno sledila in ob potrebi pomagala. Pri nas doma je vladalo načelo o spoštovanju vsega drugačnega, toda slovenstvo je bila osnovna vrednota, njegova bistvena in osmišljujoča sestavina pa je bila kultura. Čeprav je oče v svojem izkašljevanju grenkobe večkrat govoril čez tega ali onega, ker se mu je zdelo, da ne ravna v dobrobit skupnosti, je verjel v tisto božjo previdnost, po kateri naj bi bilo nekoč vse dobro poplačano in hudo kaznovano. Seveda si je želel, da bi se to zgodilo čim prej, toda v pričakovanju, da se demokratični duh razvije tudi v Trstu, nas je silil k dejavnosti in moril s svojimi pripovedmi o prestanih mučenjih, zasliševanjih, zaporu in internaciji v fašistični Italiji, da bi nam bilo jasno, kako lahko človek vse težave premaga, če ga k delu žene plemenit namen.

Najbrž bi bilo zanimivo, če nam poveste, kje ste se najprej "zastrupili" s književnostjo, gledališčem in seveda naredili prve korake na oder.

V časih mojega doraščanja (rodila sem se leta 1948) je bil tudi naš mali svet razdeljen na dva strogo ločena tabora. Mi smo hodili ob nedeljah zjutraj k maši in popoldne, če je bila predstava otrokom primerna, v gledališče. To je bilo takrat hudo pregrešno! Toda za moje starše je bilo to *naše* gledališče in oče je prav zaradi svojega teatranstva, ki ga je v 30. letih ustvarjal v ožji družbi (v tržaškem mestnem središču si je upalo v to družbo do 40 mladincev) pretrpel vse grenkobe, ki jih je takim junakom namenjal fašizem. Zato se je ob povratku iz internacije takoj povezal s prvimi organizatorji gledališkega delovanja, ki so se zbirali v Trstu na pobudo PNOO, in navezal stike z igralci, tako da je marsikateri od njih postal družinski prijatelj. Pravzaprav so bili vsi očetovi in torej družinski prijatelji kulturniki in za domačim omizjem smo ob vsaki premieri poslušali poglobljene razprave o repertoarnih izbirah, kritične presoje režiserskih prijemov, posrečenost igralske zasedbe in zapažanja o dosežkih naših igralcev. Tako so bili v moji otroški domišljijski predstavi Cankar, Čehov, Pirandello, Goldoni, De Filippo junaki, ki so s peresom premagovali zmaje in nam ustvarjali bolj človeško prihodnost. To je bilo zelo zgodaj, vsak dan, tako rekoč med eno in drugo žlico mineštre. Seveda sem zaradi svojega imena najprej poznala Prešernov *Krst pri Savici*, ki ga je oče strašansko rad recitiral, sicer pa vsi naši takratni sosedje, tudi Italijani, še danes vedo, kdo je Prešeren.

FOTO KROMA

Oče je sam rad nastopal, toda v času mojega otroštva se je že umaknil s prizorišča in je to počel samo občasno, v družinskem krogu, za prijatelje. Na področju društvenega delovanja smo njegovo mesto zasedli mi, otroci. Za vsak nastop nas je skrbno pripravil in s tem vcepljal v nas zavest, da je delo za skupnost veliko pomembnejše od osebnih koristi in dosežkov. Okužba je bila torej zelo zgodnja, mirno lahko trdim, da je bila tudi popolna in da je vse, kar sem v življenju počela, pogojevala ta zasvojenost. Celo življenjskega sopotnika (Ivana Verča) sem srečala v gledališču in ko se nam je v družbi gledaliških zanesenjakov v začetku 70. let zdelo, da se gledališče ne razvija v sozvočju z našimi potrebami, smo s prijatelji (Sergej Verč, Boris Kobal) iz oporečniškega duha, kot protiutež uradnemu gledališču, ustanovili SAG (Slovensko amatersko gledališče). Glavni je bil Sergej, toda za vse štiri je bila šestletna izkušnja izredno pomembna, ker smo prevzeli nase ogromno odgovornost in marskaj izpeljali. Potem smo ubrali vsak svojo pot, vendar ostaja to obdobje za vse nas ključnega pomena. Ko sem se veliko pozneje odločila, da zaradi družinskih zapetljajev zapustim svoje mesto na šoli, sem sklenila, da se bom posvetila raziskovanju gledališkega delovanja pri nas. Začela sem s podtalnim gledališkim delovanjem v 30. letih v Trstu in z rekonstrukcijo tega obdobja zaključila podiplomsko specializacijo na ljubljanski Filozofski fakulteti. Za tem sem sodelovala pri zborniku o Narodnem domu v Trstu, ki naj bi bil izšel leta 1993 pri takratnem ZTT in potem sem se lotila povojnega obdobja.

Vaše delo, pravzaprav temeljita raziskava o našem gledališču, je izjemnega obsega in bi vas zato prosili, da nam poveste, koliko časa ste raziskovali povojno zgodovino našega gledališča.

Marsikaj je prišlo vmes in to delo sem za dve leti popolnoma prekinila, ker so se mi ponudili drugi zanimivi projekti. Toda prav med temi raziskavami so se mi same od sebe ponujale povezave in ko sem predhodno zbrani material spet vzela v roke, sem se zavedela, kako pomembna je bila prekinitev, ker sem se v tistem časovnem zamiku dokopala do novih spoznanj. Na tihem sem seveda upala, da bom s tem delom pri kraju leta 2000, ko je potekala 150. obletnica prve zabeležene predstave v Trstu (znameniti Tat v mlinu v Rojanski Čitalnici) in 120. obletnica prve slovenske predstave v mestnem središču v gledališču Fenice. Gradivo je bilo res zbrano spomladi tistega leta, toda potem ga je bilo treba obdelati in poiskati pravo obliko za knjižno izdajo. Težko bi kvantificirala, koliko let sem posvetila temu projektu, mislim pa, da sem približno štiri leta zbirala podatke, zadnji dve leti pa sem se popolnoma posvetila obdelavi zbranega gradiva, pripravi knjige in potem še razstave. Danes se mi zdi, da bi se seveda dalo vse to napraviti v krajšem času. Toda stvari dozorevajo vedno zelo počasi, poleg tega pa sem pri raziskovalnem delu o vsem odločala sama, po svoji uvidevnosti. Edini kvalificiran sogovornik je bil moj mož. Ko sem drugim govorila o tem, kar delam, ni nihče mogel razumeti, za kaj pravzaprav gre, in celo moj mož, ki mi je priredil računalniški program za vnašanje podatkov, se je na koncu začudil nad ogromno količino zbranega.

Obdobje 1945-65 sem določila takoj, ker sem dobro vedela, da se je po odprtju Kulturnega doma v tržaškem SG marsikaj spremenilo. Najprej sem se lotila obdelave repertoarjev, kot se to po navadi počenja, le da sem ob vsaki predstavi zbrala poleg vseh osnovnih podatkov še navedbo kritiških zapisov in v opombe zabeležila raznovrstna zapažanja.

STRAN 16

V STRUNJANU

NEOKUSNO DEJANJE

MILAN GREGORIČ

Požig strunjanskega križa je neokusno in neodgovorno dejanje, ki žali čustva vernih ljudi in predstavlja napad na njihov sistem vrednot. Pa naj se storilci še tako trudijo, da bi to prikazali kot odraz umetniške ustvarjalnosti oz. kot "delovni proces, da se pride do fotografije", ki naj bi potem blestela na razstavi. Zakaj se potem ne bi na podoben način lotili npr. kakega bivalnega objekta ali pa kar žive bakle, saj bi bila slika tako še bolj "veličastna". Morda je ta njihova slepota, ko se ne zavedajo nekulturnosti in neokusnosti svojega početja, še bolj zaskrbljujoča kot sama skrunitev križa. Tako je tudi zaskrbljujoča brezbrižna drža predstavnikov javnih občil, ki so, vnaprej obveščeni, prisostvovali temu zavrženemu početju, ne da bi ga kdorkoli izmed njih poskušal preprečiti. Ko pa bi zadoščal kratek klic policije po mobilnem telefonu. Da ne govorim o tem, da so potem nekatera občila prikazala dogodek, brez posebnega komentarja, kar v kulturni rubriki.

V resnično pluralni, civilizirani in demokratični državi se spoštujejo vsi simboli, ki so kakorkoli povezani s sistemom vrednot in človeškim dostojanstvom v vsej njegovi različnosti. In skrunitev križa kot enega izmed simbolov krščanstva pomeni obliko nasilja nad vernimi ljudmi in hkrati tudi napad na njihovo svobodo, pa naj se storilci tega zavedajo ali pa ne. Osebno menim, da so korenine takih pojavov v naši družbi globlje in povezane s še vedno prisotno ideološko zatohlostjo, ko so ponavljajoči se napadi na Cerkev ena najbolj hvaležnih in medijsko promoviranih oblik družbene kritike. In tega odbojnega odnosa do Cerkve ni mogoče prekriti ali popravljati z občasnim poročanjem o cerkvenih obredih ali pa s kakim intervjujem s cerkvenimi dostojanstveniki. Zato je odgovornost za taka zavržena dejanja širša ter sega od medijev navzgor do političnega in državnega vrha, ki je bil npr. sposoben, celo ob prisostnosti predsednika neke sosedne države, se naslajati ob prav tako neokusnem in žaljivem humorju na račun cerkvenih dostojanstvenikov v lutkovnem gledališču v Ljubljani.

LEP PRAZNIK NA OPČINAH

KRST ŠTIRIH SESTRIC

LUČKA PETERLIN

Redkokdaj se zgodi, da bi kar štirje člani iste družine istega dne prejeli sveti krst. Takemu izrednemu dogodku smo bili priča v nedeljo, 5.maja, v

opoldanskih urah v openski farni cerkvi, kjer so štiri sestrice, Nina, Tina, Maja in Anja Malalan istočasno pristopile h krstu. Deklice, stare od osem do štirinajst let, so same ob pomoči župnika, gospoda Pohajača in botrice škotskega rodu, oblikovale izredno doživet in bogat obred. Ljubke svetlolaske so molile in brale odlomke iz Svetega pisma, govorjeni del obreda pa so poživile še s petjem. Te pevske točke so bile res nekaj posebnega: Anja, najstarejša, je spremljala na kitaro petje sestric, ki so zdaj posamič, zdaj vse tri skupaj sproščeno in prisrčno pele pesmi o ljubezni in bratstvu, v čast Bogu in Mariji, pa tudi v zahvalo svoji materi in očetu, ki sta - ganjena kot vsi ostali prisotni - stala ob strani svojim mladim hčerkam. To ni bil nastop (čeprav so verjetno vsem ob pogledu na ljubke deklice misli uhajale k slavnim otrokom družine Trapp), pač pa spontana, doživeta hvalnica Bogu in življenju, ki je vse prisotne nepričakovano intenzivno duhovno obogatila.

DR. JOŽE KRAŠOVEC NA PROSEKU

SPOZNAVANJE SV. PISMA

Slovenski prevod Sv. pisma, ki je po dolgih desetletjih natančnega dela izšel septembra 1996, je uvrstil slovenski narod v sam vrh svetovnih poznavalcev in preučevalcev svetopisemske besede. Univerzitetni profesor in vodja projekta o novem prevodu Sv. pisma, dr. Jože Krašovec, se je o končnem izdelku izrazil zelo pohvalno. V četrtek, 5. maja, je bil namreč v župnijski dvorani na Proseku gost mesečnih sestankov (*Biblija, mit ali resnica?*) o spoznavanju Sv. pisma, ki jih od jeseni prireja domači župnik Jože Špeh.

Dr. Krašovec je uvodoma predstavil zajetno knjigo *Med izvirnikom in prevodi*, ki je nastala ob koncu dvajsetletnega prevajanja Sv. pisma. Obširna in zelo lepo oblikovana knjiga (prejela je tudi nagrado za najlepšo slovensko knjigo leta) prikazuje zgodovino nastanka svetopisemskega prevoda. Dr. Krašovec se je namreč odločil, da objavi celotni zapisnik sej pripravljalnega odbora in tako prikaže težave, debate in odločitve dolgega in natančnega prevajalskega dela. Poleg tega prinaša delo *Med izvirnikom in prevodi* zanimiv prerez dvatisočletnega prevajanja Sv. pisma v svetu in pri nas. Tudi s to knjigo smo Slovenci dosegli zavidljiv rezultat. Noben narod na svetu ne premore namreč historiata nastanka svetopisemskega prevoda.

Prevodov Sv. pisma je bilo v celotni slovenski zgodovini šest. Pred poslednjim je bil zadnji izdan med leti 1959 in 1960 v štirih knjigah in v 30.000 izvodih. Slavna Mariborska izdaja pa je pošla v zelo kratkem času in, čeprav je bilo zanimanje ljudi veliko, je bil čas neprimeren za ponatis. Stanje je v prvih 70-ih letih želel omiliti izid Sv. pisma v eni knjigi, kateremu pa niso bile priložene opombe in je zato bilo branje težje in včasih celo nerazumljivo. Čas je torej zorel v smeri nastanka novega prevoda. Več razlogov je sicer nagibalo slovensko Cerkev, državne kulturne ustanove in strokovnjake k odločitvi za nov poseg po izvirnih svetopisemskih besedilih. Prvi razlog jemlje v poštev razvoj slovenskega jezika, ki se je v dolgih letih prevajanja Mariborske izdaje (slednje se je začelo v začetku prejšnjega stoletja) v marsičem spremenil. Drugi razlog, ki je morda pomembnejši od prejšnjega, pa je povezan z razvojem eksegeze. Velika odkritja starodavnih rokopisov so namreč v neprecenljivo pomoč preučevanju in prevajanju Sv. pisma. Naj omenimo le povojno, naključno odkritje mrtvomorskih rokopisov (1947), katere so Judje skrili pred Rimljani nekje v 70-ih letih po Kristusovem rojstvu, zanesljivo pa ti rokopisi izhajajo iz prvega stoletja pred Kristusom. Odkritje je bilo epohalno. Pred tem je bil najstarejši judovski rokopis (Leningrajski rokopis), datiran v leto 1000 po Kr., ker so Judje imeli navado, da obrabljene tulce z božjo besedo zažgejo, da bi jih kdo ne onečastil.

Prevajalci so tako razpolagali z novimi odkritji, ki so še natančneje določala smernice dela. Težave niso bile lahko premostljive, bogastvo večjega števila izvirnikov pa je dalo novemu prevodu posebno, bolj natančno dimenzijo razumevanja in spoznavanja Sv. pisma. Dr. Krašovec je namreč poudaril, da je sicer prevajanje s prevodov (npr. z Vulgate) lažje, obenem pa izgublja neslutene razsežnosti sporočanja. V novem delu si prevod in opombe skoraj delita razpoložljive strani, tako da je bilo po mnenju dr. Krašovca doseženo idealno razmerje. Sv. pismo je namreč knjiga, katero moramo stalno interpretirati. Poleg tega pa ima prevod še neprecenljivo vlogo povezovalca veroizpovedi, saj sta ga sprejela bodisi protestantska bodisi luteranska slovenska cerkev.

MR

GLAS TIŠINE V ASSISIJU

1. MAJ-NEKOLIKO DRUGAČE

MAJDA CIBIC

Ko se v vrtincu prvomajskih shodov ne moreš odločiti, kam bi krenil, te življenjska pot lahko zanese nekam drugam, v popolnoma drugačno okolje, daleč od hrupnih govorov, natrpanih z družbeno problematiko. Čisto naključno, skoraj nepričakovano, je podobna usoda letos doletela tudi mene. Tako sem se prav na dan 1. maja znašla v Assisiju, kjer sem se na povabilo nekega mimoidočega popotnika priključila molitveni skupini pretežno mlajših udeležencev, ki so si zaželeli odmaknjenosti od družbe, meditacije in notranje poglobitve. Po krajšem postanku ob grobnici sv. Frančiška v istoimenski baziliki, kjer si lahko v nemoteni tišini prisluhnil glasu srca, se je naša pot preusmerila v samotne gozdove onkraj mesta. Tu ob vznožju skale, kjer se bohotijo čudovita gozdna drevesa, se je sv. Frančišek skupaj s svojimi sobrati predajal refleksiji ter prisluhnil zvokom samote in tišine, tu je vzklila njegova nepozabna hvalnica Stvarstvu. V tem samotnem okolju sem torej preživela letošnji 1. maj. Udeleženci molitvene skupnosti so mi prijazno ponudili zgibanko z naslovom Prvi maj-nekoliko drugače *in me brez posebne zadržanosti sprejeli medse. Kot ena družina smo se vsi zgrnili okrog oltarja, preprostega drevesnega debla, ter prisluhnili Gospodovi besedi. A teh besed ni spregovoril nihče od prisotnih, spregovoril je le Gospod prek tišine, ki je zavladala okrog nas. Čudoviti zvoki mogočnega orkestra narave so se v trenutku razširili naokrog in prodrli do globin našega srca. Začutili smo Njegovo prisotnost ter bogato sporočilo, ki ga je nepretrgoma oddajal Glas tišine.*

OBVESTILO

BINKOŠTNO BDENJE bo v goriški naškofiji v soboto, 18. t.m., ob 18.30 v cerkvi sv. Nikolaja v Tržiču. Nadškof bo ob tej priložnosti dal mandat mladim, ki se bodo poleti udeležili svetovnega dneva mladih v Torontu.

SVETOPISEMSKA RAZMIŠLJANJA OB BOGOSLUŽNIH BERILIH V LITURGIČNEM LETU A

ŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE, NEDELJO ZA NEDELJO

VILJEM ŽERJAL

GOSPODOV VNEBOHOD

"Boste moje priče... do skrajnih mej sveta." (Apd 1, 8).
"Bog kraljuje nad narodi" (Ps 47, 9).
"Vse je položil pod njegove noge" (Ef 1, 22).
"Glejte: jaz sem z vami vse dni do konca sveta" (Mt 28, 20).

Jezusovo poslanstvo na zemlji se izteka v dokončno dejanje: v svet Duha. Učenci in apostoli so žalostni zaradi odhoda tistega, ki so ga lahko gledali iz oči v oči, se z njim pogovarjali, ga občudovali (Apd 1, 1; Heb 1, 1-3). Toda on ne neha jih uvajati v svet Očeta. O sebi pravi, da bo kljub fizični odsotnosti še bližji: "In glejte, jaz sem z vami vse dni do konca sveta" (Mt 28, 20). Saj je fizična bližina ljudi večkrat prej nemirna in kruta kot pa v blagoslov. Že prej jim je bil namreč govoril, dajih bodo ljudje preganjali, ker jih bodo imeli za tujek v človeški družbi: "Glejte, pošiljam vas kakor ovce med volkove... Varujte pa se ljudi, ker vas bodo izdajali sodiščem in bičali po svojih shodnicah... Pred oblastnike in kralje vas bodo vlačili zaradi mene". Njega samega bodo zgrabili s svojimi rokami in ga ubili (Mt 10, 16-20. 22. 26; 16, 221. 22-23; 19, 18-19).

Ko govorimo z bivšimi ujetniki, ki so zlasti med drugo svetovno vojno in po njej medleli po raznih taboriščih, nam povedo, da jim je bila bližina ječarjev in njim podobnih smrtna nevarnost, a pismo od doma s fotografijo najdražjih oseb ter misel na svobodo kakor balzam, moč, ki se je celo posmehovala trpljenju in umiranju. Že svet človeškega duha je skrivnostno nabit z življenjem. A v ta svet lahko vdereta tat in ropar. Medtem ko v svet Svetega Duha lahko pride samo čisto srce, ki je odprto za resnico in pravico, vanj pa samo Bog s svojim Duhom.

Ker pa smo vedno pod udarom hudobije, smo žalostni, saj ne vidimo moči čiste duše, kljub temu da nam Jezus govori: "Vaše srce naj se ne vznemirja in ne plaši" (Jn 14, 1; 14. 27). Apostol Janez pa nas tolaži: "Pred njim bomo pomirili svoje srce, če nas srce obsoja; saj je Bog večji od našega srca in spoznava vse" (1 Jn 3, 19-20). Toda kljub osebnim težavam in problemom Jezus naloži na ramena apostolov nezaslišano nalogo: misijon-oznanjevanje. Njegov odhod k Očetu odpira misijon.

Apostoli bodo odslej priče Jezusove zgodovine, ki se je iztekla v vstajenje. Oznanjali bodo Jezusa, ki živi po vstajenju od mrtvih. Priče bodo vstajenja v nevernem svetu.

Ker se počutijo nemočne, kar Jezus brž ugotovi: "Vam je žalost napolnila srce" (Jn 16, 6), jim bo poslal Sv. Duha. On bo pričeval o Jezusu (Jn 15, 26). Ovrgel bo svet glede greha, pravičnosti in sodbe (Jn 16, 8 nss). A ta Duh bo dar, za katerega naj molijo. Zato so apostoli držali skupaj, neprestano molili skupaj z ženami in Marijo, Jezusovo materjo, in z njegovimi brati (Apd 1, 14). Tudi danes Cerkev ohranja tri dni pred Vnebohodom prošnje dneve ter 9-dnevnico pred Binkoštmi, mlajši pa še posebej bedenje zvečer in ponoči na vigilijo.

God sv. ap. Matije, ki so ga uradno prenesli s 24. februarja na 14. maj, nas letos živo spominja na navado Cerkve, da po Jezusovem zgledu moli za pravilno izvolitev apostolov, škofov in duhovnikov (Mr 1, 35; Lk 5, 16). Zato so molili tudi za izvolitev naslednika nesrečnega Juda Iškarijota, ki ga Peter trdo ožigosa, njegovo 'umazano delo' namreč (Apd 1, 18. 24-26).

Bog zaupa človeku, apostolom, nalogo misijona, pričevanja do konca (Mt 28, 19-20). A je on tisti, ki jih vodi po Duhu, z njim sodeluje ter spremlja vse njihovo delo (Mr 16, 20). Še kip vstalega Zveličarja, ki ga na ta dan snamemo z oltarja, ne pomeni samo, da je Jezus neviden človeškim očem, marveč tudi in predvsem, da je v Očetu, z njimi, v njih in oni v njem (Jn 14, 20).

Po Vnebohodu je torej čas oznanjevanja, je čas Duha ter čas Cerkve. Čeprav je Cerkev podobna barki sredi viharnega morja strasti, sovraštva, besnenja hudobnega duha in hudobnih ljudi, je vendarle v rokah krmarja vseh časov, ki jo varno vodi v pristan, k Očetu. Če grozi brodolom v zasebnem ali v skupnem življenju, nam Jezus govori tako, kakor takrat Petru in apostolom: "Kaj se bojite, maloverni?" (Mt 8, 26). Evangelist Marko pa poroča takole: "Nastal je velik vihar in valovi so pljuskali v čoln, tako da je bil že poln vode. On pa je bil na krmi in spal na blazini. Zbudili so ga in mu rekli: 'Učitelj, ti ni mar, da smo izgubljeni?' In vstal je, zapretil vetru in rekel jezeru: 'Utihni! Molči!' In veter se je ulegel in nastala je globoka tišina. Njim pa je rekel: 'Kaj ste strahopetni? Ali še nimate vere?' Prevzel jih je velik strah in spraševali so se: 'Kdo neki je ta, da sta mu pokorna veter in jezero?'" (Mr 4, 37-41; 6, 45-52 in še).

V začetku štiridesetih let smo se vozili v koprsko semenišče s parnikom. Tako tudi nazaj v Trst. Večrat nas je morje premetavalo kakor orehovo lupino, čeprav je bila pot razmeroma kratka. Z nami so vsa tista leta vozili v zapor in iz njega ujetnike: Albance, najprej, nato Slovenke in Slovence ter Hrvate. Vse, tudi ženske, oblečene v črno ter z lesenimi kovčki, so imeli privezane na verigo, kakor živino. Pozneje, dokler niso parnika poškodovala zavezniška letala, so se jim pridružili mongolski vojaki v nemških uniformah in z mavzericami. V slični druščini so prepeljali, čeprav po zelo dolgi poti, apostola Pavla proti Rimu (Apd 27 in 28). Doživel je tudi brodolom, nazadnje še obglavljenje v Rimu. Toda vse to je mimo, a nam govori, da čuvaji pekla Cerkve nikoli ne uničijo. Ostaja pa strah, trepet, slabotnost (1 Kor 2, 3). Zunaj boji, znotraj strah (2 Kor 7, 5).

Ne moremo se pa načuditi dejstvu, kako so namreč preprosti, neuki apostoli zmogli nalogo, ki so jo prejeli. Niso več gledali v nebo, kot jim očitata dva angela ob Jezusovem vnebohodu (Apd 1, 11), marveč gredo pogumno iz Jeruzalema po celem svetu oznanjat rešenje v Jezusu. Prepričani so, da je Bog že spravil svoje sovražnike za podnožje svojih nog (Ef 1, 22; Kol 12, 15). V Ps 2 se jim Bog celo posmehuje (v. 4).

V tem času, ki je misijonarski čas Cerkve, čeprav je in ostane vedno Kristusov, vabi Jezus tudi nas, naj "Prenašajmo njegovo sramoto, saj nimamo tu stalnega mesta, ampak iščemo prihodnje" (Heb 13, 13-14).

OB RAZSTAVI FOTOGRAFIJ CIRILA VELKOVRHA NA SINJEM VRHU

DUHOVNI RAZMISLEK IN OBČUTEK ZA BISTVENO

MARKO VUK

V zadnjem desetletju se slovenska javnost, zlasti tista, ki jo zanima naša verska kulturna dediščina, pogosto srečuje z imenom Cirila Velkovrha iz Ljubljane, po študiju in poklicu matematika, a po srcu navdušenega planinca in fotografa. Uveljavil se je kot urednik planinskih publikacij in strokovni pisec s tega področja, vse to pa je podprto s pogostimi pohodi v gore, kjer je zlasti ob Slovenski planinski poti in ob Aljaževi poti ujel v objektiv na stotine verskih znamenj - cerkva, kapelic in križev, ki že od davnega pričajo o kulturnih in verskih razsežnostih slovenskega človeka, ki je svoje poti v odmaknjene gorske kotičke povsod na Slovenskem vedno povezoval z duhovnimi iskanji.

Ni naključje zatorej, da se v različnih slovenskih deželah s cerkvami in znamenji, temi pričami božjega in nadnaravnega, ne srečujemo le v mestih in vaseh, temveč tudi na visokih gorah, ob samotnih gorskih poteh in globoko v gozdovih, ki popotniku ali planincu nevsiljivo zaustavijo korak in ga navajajo k premišljevanju ali kratki molitvi, še posebej fotografu pa s svojo pričevalnostjo in skladno vključenostjo v naravno okolje nudijo hvaležne motive.

Ko si tako zapovrstjo ogledujemo barvne posnetke g. Cirila Velkovrha, se pred nami niza vsa raznolikost slovenske pokrajine, od visokogorskega sveta in šumečih gozdov pa do trdote kraškega sveta, v objektiv ujete cerkve in znamenja pa na sebi lasten način pričajo o svoji slogovni raznolikosti, večji ali manjši starosti, estetski dognanosti in simbolnem pomenu. Zlasti za znamenja, tj. kapelice in križe pa velja, da jih je človek postavil s točno določenim namenom, na kraju, ki ni naključen, ponavadi v spomin na kak duhovno pomenljiv dogodek, na tragično smrt ali kot zaobljubo. Preproste umetnine so to, ki pa nazorno pričajo o veri naših prednikov in njihovem likovnem okusu, ki je v teh primerih ponavadi ljudsko naglašen. Ob ogledovanju cerkva na teh posnetkih zaznavamo kulturno-geografsko raznolikost slovenskega ozemlja, ki se v posamičnih pokrajinah v arhitekturnih stvaritvah različno izraža, v alpskih deželah zlasti z vertikalami cerkvenih zunanjščin in zvonikov, to velja zlasti za gotiko, srečujemo se tudi z razkošno slikovitostjo baroka, medtem ko je Primorska v arhitekturnem izrazu strožja in umirjenejša. To so tiste stalnice, ki jih v likovnem izražanju na našem kulturno prehodnem ozemlju opažamo že stoletja, ob tem pa je zanimivo, da podobne zakonitosti veljajo tudi za znamenja, četudi so v dimenzijah in izvedbi skromnejša.

Tipična posebnost Slovenije, kar opažajo tudi tujci, so cerkve na samotnih krajih, zlasti na vrhovih, mnoge od teh že stoletja romarski kraji, kar je dokaz, da je bilo pohodništvo v gore, čeprav z drugačnimi motivi kot danes, pri nas že od nekdaj domače. Vse to so tiste dejavnosti, ki v človeku krepijo voljo do življenja in dvigajo duha. Preprosta znamenja, bodisi zidana, okrašena s kipi ali freskami, na Primorskem pogosto zgrajena iz rezanega kamna, pa tudi tista enostavnejša, včasih le lesen, kamnit ali kovinski križ, pa so dokaz spoštljivega odnosa našega človeka do duhovnega in presežnega, zato je nedopustno, da v imenu nekakšnega "umetniškega" eksperimenta te simbole smešijo, ponarejajo ali celo uničujejo, kot je pokazal nedavni dogodek v Strunjanu, kjer je pred očmi javnosti prišlo do načrtovanega požiga križa in uničevanja, saj to ruši naravni red in kozmično harmonijo, izhajajočo iz božjega prapočela kar ni brez posledic tudi za človekovo notranjost.

Križ, trpeči Križani, Mati Božja v raznih izvedbah, to so prevladujoči motivi na Velkovrhovih posnetkih slovenskih znamenj ob planinskih poteh, ta vsebina pa je dokaz, kaj je že našim prednikom bilo najbolj sveto. In prav razsežnost svetega, se zdi, da v današnjem svetu preobilja dobrin in informacij stopa preveč v ozadje, pričujoča razstava pa je dokaz, da tudi sodobnega človeka žeja po vrednotah, ki presegajo plitkost prevladujoče potrošniške miselnosti sodobne civilizacije. Postanek, duhovni razmislek, občutek za bistveno, te prvine predvsem izžarevajo iz Velkovrhovih fotografskih upodobitev verskih znamenj ob slovenskih planinskih poteh.

SVETNIK TEDNA

15. MAJ

SILVESTER ČUK

ZOFIJA, MUČENKA

Novi rimski koledar je god sv. Zofije opustil, ker o tej svetnici ni dovolj trdnih podatkov, pri nas pa jo še vedno najdemo v vseh koledarjih, ker je med ljudmi zelo priljubljena, znana tudi kot "mokra Zofka". Poleg tega po tej svetnici nosi ime dokajšnje število slovenskih žena in deklet. Janez Keber v svojem Leksikonu imen navaja podatek, da je bilo leta 1971 pri nas 3772 Zofij, bolj redke so bile različice: Zofka, Zofi in Sofija, medtem ko je bila zelo razširjena oblika Sonja (leta 1980 jih je bilo 8519). Ime Zofija izhaja iz grške besede "sofia", ki pomeni modrost; manjšalnica Sonja je nastala iz ruske oblike Sofija oziroma Sofja.

Kakor pove njeno ime, je postala poosebljenje pojma modrosti. Češčenje božje Modrosti sega v prve čase krščanstva. Sveti Modrosti je posvečena znamenita cerkev Hagia Sofia v Carigradu, ki je zdaj spremenjena v mošejo.

Zgodba o trpljenju vdove in mučenke iz zgodnje krščanske dobe, s katero istovetijo sveto Zofijo, je legendarna. Po tej zgodbi je bila Zofija odlična kristjanka iz Milana, ki se je po moževi smrti s tremi hčerami preselila v Rim, kjer so vse tri umrle kot mučenke za krščansko vero. Po krajevnem izročilu se je to zgodilo pod vlado cesarja Decija okoli leta 250. Njena želja, da bi trpela in umrla za Kristusa, se je izpolnila. Mati in vse njene tri hčere so bile obtožene, da so kristjanke, in po hudem mučenju so jih usmrtili. Svetnico upodabljajo kot mater s tremi otroki, z mučeniško palmo in s knjigo v rokah. Časte jo kot zavetnico vdov.

Isti dan kot rimska matrona in mučenka sveta Zofija goduje tudi skromni španski kmetič sv. Izidor. Živel je v 12. stoletju. Bil je sin revnih staršev, ki so mu za doto dali močno in živo vero. Izidor je vse življenje delal kot najemnik pri nekem veleposestniku. Vsako jutro ga je pot vodila najprej v cerkev in šele nato na polje. Ko je gospodar za to zvedel, pripoveduje legenda, se je nekega dne skril v bližnjo duplino, da bi se prepričal o tem, nato pa ga trdo prijel. Ko se je Izidor vračal iz cerkve, ga je gospodar že hotel okregati, pa je nenadoma zagledal božjega angela, kako z dvema voloma orje njivo. Umetniki upodabljajo Izidorja prav s tem prizorom.

Življenjepis pravi o njem: "Vsa njegova opravila so bila služba Bogu. Ko je z roko držal plug, se je pogovarjal z Bogom. Vztrajna povezanost z Bogom mu je dala, čeprav ni nikoli hodil v šolo, tisto vedro jasnost in mirnost, za kateri ga je vsakdo zavidal. Česar se ni mogel naučiti iz knjig, je neposredno spoznal od Boga po milosti molitve. Vse njegovo življenje je bilo mistično sporazumevanje z božjo ljubeznijo." Umrl je 15. maja 1150, ko je dopolnil šestdeset let. Pokopali so ga najprej na župnijskem pokopališču, štirideset let kasneje pa so njegovo truplo prenesli v cerkev in na njegov grob so romali tisoči in tisoči ter se mu priporočali v vseh dušnih in telesnih zadevah; zlasti v sušnih časih so se zatekali k njemu z molitvijo, da jim izprosi dež. Za svetnika je bil razglašen leta 1622. Njegovo češčenje pa se je že stoletja prej razširilo po skoraj vseh evropskih deželah, kjer ga časte kot zavetnika kmetov in kmečkega stanu.

Upodabljajo ga kot kmeta z motiko, žitnim snopom ali s koso ali po legendi, kako za njim angeli orjejo s parom volov ali konj. Ime Izidor na Slovenskem ni posebno pogosto, še bolj redka je ženska oblika Izidora. Skrajšane oblike so: Izi, Izo, Dore, Dorče.

MISIJONAR DANILO LISJAK SE ZAHVALJUJE

NEPOSREDNO PRIČEVANJE IZ REVNE GOME

Dragi prijatelji in dobrotniki v domovini in zdomstvu!

Vsem skupaj in vsakemu posebej pošiljam prisrčne pozdrave in zahvalo iz Gome na vzhodu RD Konga. Kakor Vam je gotovo znano, sem 20 dni po izbruhu ognjenika - vulkana Nyiragongo - pohitel v Evropo zbirat pomoč za naše preizkušane ljudi in tudi za naš Center mladih. V 45 dneh sem šel v Nemčijo, Belgijo, Švico in Italijo. Previdnost mi je povsod utirala pot do pravih oseb, ki so prevzele vlogo animatorjev pri zbiranju pomoči in nalaganju kontejnerjev-zabojnikov. Z dobroto prijateljev in znancev sem imel trikrat priložnost nagovoriti slovensko javnost na dveh TV mrežah. Na radiu Ognjišče in naposled na Valu 202 sem prikazal razdejanje, ki ga je povzročila bruhajoča lava. Časopisi Družina, Novi Glas in Primorske novice so hitro in objektivno poročali o tragediji. Mnogi celo večkrat. Misijonsko središče Slovenije skupaj s slovensko Karitas sta takoj začela zbiralno akcijo finančnih sredstev. Sadovi teh prizadevanj so že vidni v napolnjenem kontejnerju v Ajdovščini. Našo iskreno zahvalo dolgujemo slovenskemu Ministrstvu za zunanje zadeve, ki bo krilo stroške prevoza tega zabojnika. Hvala podjetju Primorje v Ajdovščini, podjetju Mlinotest, podjetju Tekstilna in Fructal, podjetju ABK iz Šempetra za pomoč v materialu in hrani. Ne smemo pozabiti pridnih učiteljev in otrok v vipavskem sektorju, ki so prispevali v hitri akciji šolske potrebščine in vrečko bombonov za svoje vrstnike v Gomi. In tolika imena garačev in skritih posameznikov, ki so akcijo polnjenja zabojnika speljali do konca; Andre, Slavko, Jožica, Branko, Evgen, Jožko, Rajko, Dušan in mnogi drugi, za katere bom zvedel še pozneje. Iskrena zahvala duhovnikom v Vipavski dolini, zamejstvu in zdomstvu za bratsko solidarnost. Mnogi med Vami ste hoteli ostati nepoznani v evangeljskem pomenu. Skupaj z našimi otroki in ljudmi se Vas s hvaležnostjo v srcu spominjamo. Vaša plemenitost je podrla vse meje poldnevnikov in tisoče kilometrov razdalj in prinesla upanje tisočerim preizkušenim ljudem v osrčju Afrike. Zares, dobrota ne pozna meja!

V tem kratkem času pravega tekanja seveda nisem mogel obiskati nekaterih med Vami, ki ste morda to pričakovali in bi gotovo tudi sam to storil, če ne bi bil časovno omejen tudi zaradi letalskih urnikov. Število otrok se je v našem Centru medtem zelo povečalo, saj smo morali "absorbirati" v lavi pokončano osnovno šolo, ki v popoldanskih urah uporablja naše prostore za pouk. Na našem zemljišču okrog Centra mladih si ljudje postavljajo začasna zaklonišča, pokrita s plastičnimi ponjavami. Ekipa TV Slovenije, ki je v teh dneh tukaj na delovnem obisku pod vodstvom direktorja slovenske Mive in Nadškofijske Karitas v Ljubljani g. Stanetom Kerinom, Vam bo v prihodnjih tednih podrobneje predstavila celostno podobo katastrofe in nujne potrebe. Prav v teh dneh smo dokončali s kritjem naše šole za opismenjevanje z 8 razredi in 24 WC-ji. Do jeseni bi radi skupaj z našimi fanti v zidarski šoli zgradili novo osnovno šolo s 14 razredi. Povečujemo kapacitete interneta, saj nam Unicef stalno veča število otrok demobiliziranih vojakov. Socialni problemi so iz dneva v dan večji, ker so mnogi starši izgubili zaposlitev. Država zaradi neurejenih političnih in vodstvenih struktur že celih 12 let ne da niti ficka za plače učiteljev. Za slednje in za šolarje iščemo potrebna sredstva v nekem načinu botrstva ali pobratenja s podobnimi šolami v Evropi. Tako bi lahko en razred pri vas podprl en razred s 50 učenci tukaj pri nas. Celoletni stroški za vsakega učenca znašajo od 17 do 18 ameriških dolarjev letno. Tako bi učitelj dobil vsak mesec 75 dolarjev plače, kar je še vedno klavrno. Omenjeno 14-razredno šolo bomo začeli graditi takoj, ko se zadeve s terenom uredijo. Tudi nova kuhinja z jedilnico sta v načrtu kot prednostni objekti. Veselimo se novih kotlov (8) z zmogljivostjo 1.500 litrov. V teh dneh bo odšlo na pot 6 zabojev pomoči iz zgoraj omenjenih držav. Največja težava je kritje stroškov prevoza, ki se dvigajo čez 6 tisoč dolarjev. Zato bodo zbrana finančna sredstva delno potrošena tudi za plačilo prevoznih stroškov. Ljudje naj bi predvidoma do konca leta spet dobili dovoljenje za pozidavo na novo odmerjeniih parcel, ki so pokrite z lavo, ki je še dokaj vroča. Takrat bodo potrebovali veliko ovalne pločevine za kritino in drugega gradbenega materiala. Morebiti bomo pozneje v jeseni zmogli napolniti še en zabojnik ali še več. Rad verjamem, da bodo oddaje TV Slovenije s pravilno predstavitvijo še bolj vabile rojake k solidarnosti. Z našimi laiškimi sodelavci in mladimi bomo imeli veliko dela v delitvi zbrane materialne pomoči. Naši obiskovalci so poimenovali naš Center "oaza življenja", saj smo po čudežu preživeli ob reki lave in tako postali tudi center pomoči okoliškemu prebivalstvu. Naše betonske cisterne so na razpolago ljudem, ki od ranega jutra do poznega večera prihajajo zajemat vodo, ki jo dovažajo humanitarne organizacije. Zato do sedaj še ni bilo primerov kolere, ki stalno grozi zaradi pomanjkanja vode. Počasi se urejujejo tudi ceste in vodovodno omrežje. Vendar si pred enim letom ne moremo kaj preveč obetati. Iz Italije čakamo nov električni generator, ki bo čez dan oskrboval naš Center z električno energijo: tam nekje sredi poletja bomo potrebovali inštalaterje in gradbenike, ki bi stali ob strani našim fantom zidarjem. Takrat računamo, da bodo vsi zabojniki že na cilju in bo treba pljuniti v roke, da bodo lahko otroci sredi septembra že v novih učilnicah.

Ob sklepu tega pisanja bi se rad še posebej zahvalil gospe Jožici Ličen, ki je skupaj s pridnimi sodelavkami in sodelavci Vipavske in goriške Karitas tako hitro in požrtvovalno izpeljala akcijo nalaganja zabojnika za našo Gomo. Velik boglonaj vsem darovalcem širom po Sloveniji, zamejstvu in zdomstvu. Mislim še posebej na Slovence v Gorici in Tstu, Belgiji in v Kanadi in Clevelandu. Gotovo so se medtem pridružili še drugi. G. Stane Okorn, ki me je nasledil kot župnik pri Sv. Gregoriju v Hamiltonu, bo usmerjal zbrana sredstva mojih prijateljev "čez lužo". Sicer pa vam bomo skušali po naših časopisih in Radiu Ognjišče pogosto obveščati o poteku obnove in delitvi pomoči. V Misijonarskem središču Slovenije na Kristanovi 1 v Ljubljani še vedno lahko izročite vaš prispevek (tel 01 300 5950). Za vse v zdomstvu pa navajam našo št. računa v Belgiji: Krediet Bank 439-7977781-12 v evro s pripisom: Danilo - Congo. V zamejstvu se lahko obrnete na glavnega urednika *Novega glasa* g. Jurija Paljka. Gotovo so župnijske Karitas najboljša mesta za informacije in tudi za konkretno pomoč.

Skupaj z g. Vilkom Poljanškom, ki ima v teh tednih veliko dela v naši mizarski šoli pri izdelovanju novih šolskih klopi, Vas hvaležno pozdravljava in kličeva na Vas obilje binkoštnih darov Duha.

DANILO LISJAK,
MISIJONAR V GOMI - KONGO
CENTRE DON BOSCO
NGANGI - RD CONGO
B.P. 12 GISENY
RWANDA - AFRIKA

PROJEKT TRYATER / POGOVOR Z LUČKO POČKAJ

OSEM MANJŠINSKIH JEZIKOV V ENI GLEDALIŠKI PREDSTAVI

BREDA SUSIČ

Ko v Friziji omeniš "Tryater", ljudje pomislijo več ali manj na isto, na kar pomislimo mi, ko kdo izgovori ime Slovenskega stalnega gledališča. Zadnja štiri leta pa tako pri nas, kot v nekaterih drugih evropskih manjšinah ob imenu Tryater marsikdo pomisli tudi na evropski projekt, ki ima za cilj spoznavanje in povezovanje manjšinskih gledališč. K sodelovanju v omenjenem projektu sta bili povabljeni amaterska gledališka skupina Slovenskega kulturnega kluba in Slovenski oder (ki deluje v okviru Radijskega odra), ki sta izpeljali začetne faze projekta (zbiranje informacij o delovanju gledaliških skupin, izmenjava z valižansko manjšino in udeležba na seminarju v južni Franciji). V zaključni fazi projekta pa je štafetno palico pri zastopanju našega manjšinskega gledališča prevzelo Slovensko stalno gledališče. Ta faza namreč predvideva skupno gledališko produkcijo - predstavo, ki si jo je zamislila avtorica in režiserka Judith de Rijke in pri kateri bodo sodelovali člani različnih manjšinskih gledališč. Vaje za predstavo se bodo začele 13. maja v glavnem mestu Frizije Ljouwert (Leeuwarden), premiera pa bo 14. junija, prav tako v Friziji.

Za Slovensko stalno gledališče bo pri omenjeni produkciji sodelovala igralka **Lučka Počkaj**, ki smo jo - pred odhodom proti Nizozemski in Friziji - prosili za kratek pogovor o tem projektu.

FOTO KROMA

Sami ste pred kratkim že bili v Friziji na pogovoru z režiserko. Kakšen je bil prvi stik s Tryatrom?

Na čisto kratek obisk sem odšla pred približno dvema tednoma, zato da bi se srečala z režiserko. V bistvu me je morala ona spoznati, ker sem nadomestila Niklo Panizon. Sprva je bila namreč ona vključena v ta projekt, zaradi sprememb v repertoarju našega teatra pa je Nikla v tem obdobju zadržana. Tako so v gledališču pomislili, da bi jo jaz nadomestila in da bi tako vseeno izpeljali to sodelovanje. Režiserka me nikoli prej ni videla, zato je morala preveriti, če in kako me lahko vključi v igro. Zato je prišlo do tega kratkega, a intenzivnega srečanja.

Režiserka ni članica kake manjšine, pač pa je holandske narodnosti. Ste ob tem prvem srečanju morda že razumeli, kako si je zamislila to predstavo in kaj pričakuje od Vas?

Ne, bilo je tako kratko srečanje, da sem si težko ustvarila jasno sliko. Šlo je bolj za to, da si je morala ona ustvariti mnenje o meni. Na tem srečanju sem tako morala pokazati štiri prizore iz teksta. Mnenje, ki pa sem si ga jaz ustvarila o režiserki, je, da ima kar jasne pojme o tem, kar želi imeti. Sama sem ji morala tudi povedati o vtisih in doživetjih, ki sem jih imela ob branju tega teksta, ker je ona želela mene odkriti. Od tistega, kar mi je pa ona povedala, sem ugotovila, da bo igra osredotočena na tekstu, vendar bo precej dela tudi na fizisu, na gibu, na situacijah v prostoru. Želi delati intenzivno z nami in iz nas potegniti čimveč. Zanimivo je tudi, da bo predstava na odprtem: dogajala se bo v zalivu na nekem splavu. To se pravi, da bodo igralci na vodi, razen enega ali dveh. Gledalci pa bodo na kopnem. Želja je, da bi ujeli sončni zahod: predstava se bo začela pred zatonom, tako da bi v določenem trenutku doživeli spremembo narave in prehod od naravne v umetno svetlobo. Liki pa so - citiram režiserko - groteskni. Ko sem sicer brala tekst, se mi je zdelo, da ni nujno, da so groteskni, kaže pa, da je želja režiserke, da bi to bili.

Glede na to, da bodo igralci različnih narodnosti, saj so pripadniki različnih manjšin, kakšna bo govorica predstave? Ali bo ta predvsem osnovana na mimiki?

Ne, fizično gledališče, kot ga je imenovala režiserka, bo paralelno besednemu. Tekst je že napisan. Glede na to, da bo sodelovalo - po zadnjih informacijah - devet igralcev, ki so pripadniki različnih evropskih manjšin, bo vsak govoril v svojem jeziku. Nekateri odlomki pa bodo v angleščini. V določenih trenutkih si bomo tudi "zamenjali" jezike, tako da bomo morali govoriti tudi v kakem drugem manjšinskem jeziku. Sodelovali bodo predstavniki Laponcev iz Norveške, Valižanov, Baskov, Frizijcev, Ircev, Lužiških Srbov, Okcitancev in nas, Slovencev. Vsak od nas je prevedel svojo vlogo v lasten jezik. Gre za pogovorni jezik, ki ni pretežak, med vajami pa bomo sproti določali, kateri odlomki bodo ostali v angleščini, kateri pa bodo v naših jezikih. Ne vem še točno, kako bodo gledalci to spremljali, menda so predvideni podnapisi v angleščini ali v kakem drugem jeziku.

Kaj pričakujete od tega projekta - kot manjšinka in kot gledališka ustvarjalka?

Veliko - čeprav sem po značaju taka, da se skušam ne prepustiti prevelikemu navdušenju in previsokim pričakovanjem. Projekt izmenjave, srečanja s tolikimi predstavniki različnih kultur, vsakdanje delo v tesnem stiku z njimi, delo, ki bo temeljilo na črpanju iz vsakega izmed nas, izmenjava izkušenj - vse to je zame izredno zanimivo. Zelo sem radovedna. Spoznala sem nekaj ljudi, ki skrbijo predvsem za organizacijo projekta, ki so se mi zdeli zelo prijetni. Pričakujem, da bo vzdušje sproščeno in ustvarjalno. Kot manjšinka pa si želim spoznati različne stvarnosti, s katerimi imamo kar nekaj skupnih imenovalcev. Zanima me odkrivati drugačnost in hkrati enakost. Tekst je nastal po seminarju v južni Franciji, na katerem je bila tudi Nikla. Režiserko oziroma avtorico sem vprašala, kako ga je napisala - tudi glede na to, da sama ni manjšinka. Odgovorila mi je, da je nastal ob stiku z igralci, tako da je ona prisluhnila vsakemu izmed njih. Že iz besedila samega se da razbrati, da imamo vsi enake probleme znotraj te Evrope. Igra sicer ne govori direktno o problemih manjšin in identitete, posredno pa ja. Zdi se mi, da tekst dopušča tudi širše branje, vendar prikazuje tudi tovrstne problematike.

Boste predstavo ponovili tudi v Trstu?

Premiera bo 14. junija na otoku Skylge, v sklopu festivala teatra Oerol. Predvidenih je deset repriz, ki se bodo zvrstile do 22. junija. Na koncu bo srečanje predstavnikov vseh gledališč, ki sodelujejo pri projektu. Domenili se bodo, če bo mogoče igro še kje ponavljati. Želja je, da bi nastopali tudi v Trstu in drugje po Evropi.

DESET LET ZALOŽBE BRANKO V NOVI GORICI

Branko Lušina, lastnik založbe *Branko* v Novi Gorici, proslavlja deseto obletnico ustanovitve omenjene založniške in kulturne ustanove. Usmerjena je v izdajo knjig, brošur in drugih publikacij pretežno s področja domoznanstva in zgodovine. Branko Lušina je v pogovoru za naš časnik dejal, da poskuša pri svojem delovanju kolikor mogoče uspešno nadaljevati tradicijo in izročila slovenskih založb, ki so v obdobju med obema svetovnima vojnama delovale v Gorici.

Založnik in Literarni klub v Novi Gorici sta ob omenjenem jubileju v sredo, 24. aprila, v Mestni galeriji priredila večer poezije avtorjev, ki so izdali svoje zbirke pri Založbi Branko. Odlomke iz svojih del, ki jih je izdala Založba Branko, so brali pesniki Nevin Birsa, Franc Černigoj, Maca Jogan, Edelman Juričič, Aleksij Pregarc, Miran Rustja in Ivan Volariič-Feo ter člani Literarnega kluba v Novi Gorici Vida Mokrin-Pauer, Lucijan Vuga in Andrej Golob. Brzojavko z voščili je med številnimi drugimi Branku Lušini poslal tudi pisatelj Saša Vuga. Literarni večer, ki se ga je udeležilo veliko ljubiteljev slovenske knjige in predvsem pa poezije je lepo povezovala duša Literarnega kluba v Novi Gorici in pesnica Marjana Remjaš, ki tudi sicer že več let pozorno spremlja delo Založbe Branko in nasploh kulture na Goriškem.

Založba Branko v Novi Gorici je v desetih letih izdala skupaj 84 knjig in drugih literarnih del raznih zvrsti in žanra, štiri kontaktne plošče in dve glasbeni kaseti. Založbi pri njenem poslanstvu z občasnimi dotacijami pomagajo Mestna občina Nova Gorica, sosednje občine na Goriškem ter razne kulturne in druge ustanove. Branko Lušina je knjige, ki so izšle pri njegovi založbi, že večkrat predstavil tudi pri nas na Goriškem, izdal pa je tudi vrsto knjig, ki so temeljnega pomena za našo stvarnost. Predvsem je hvalevredno predvsem dejstvo, da ima založnik velik posluh za domoznanstvo in predvsem vse tiste goriške avtorje, ki bi jih sicer zabrisal čas, ali pa bi, in to velja za skoraj vse sodobne (novo)goriške pisce, ne mogli nikjer drugje izdati svojih del. Ob lepem jubileju želimo tudi pri Novem glasu založniku še vrsto uspehov in tudi veliko poguma, da bo vztrajal z zvestobo knjigi tudi v za slovensko knjigo in njene bralce vse prej kot lahkih časih. *DP*

PRIMORSKA SREČANJA V NOVI OBLEKI

Nedavno je prišla med bralce revija *Primorska srečanja*, ki nosi številko 249. Vsakega bralca je gotovo presenetil nov zunanji in notranji videz revije za družboslovje in kulturo, kot se *Primorska srečanja* sama imenujejo. Goriška oblikovalka Maja Licul je polagoma, a vztrajno, skrbela v reviji za občasne likovne spremembe, tokrat pa je drzno, sodobno in dopadljivo pripravila novo podobo tej ugledni primorski reviji, v kateri je bilo vedno veliko prostora tudi za uspehe in težave nas, Slovencev, ki živimo v Italiji. Revija se predstavlja v priročnem formatu pokončnega izgleda, je izjemno lepo oblikovana in pregledna, nanjo se bomo navadili, kot se navadimo na vse stvari, ki se nam ob prvem pogledu zdijo sicer malce drzne, a vseeno nekje v sebi začutimo, da so usklajeno oblikovane in ne nazadnje tudi lepe. Odgovorna urednica ostaja Vida Gorjup-Posinkovič, ki ima v Tatjani Gregorič dobro pomoč (območna in tehnična urednica), medtem ko je postal literarni urednik Primorskih srečanj pesnik in glasbeni kritik našega tednika Jožek Štucin. Uredniški odbor ostaja isti, *Primoska srečanja* pa si tudi v prihodnje želijo več sodelavcev iz naše srede, saj so le tako lahko zares Primorska.

Z 2. STRANI

ZMANJŠANJE

Nobene besede torej o dejanskem poskusu družbenega prevrata, ki je konec vojne potekal v teh krajih, še posebej pa nobene besede o trpljenju Slovencev (in Hrvatov) pod fašistično strahovlado, ki je v naših krajih ustvarila čudovite pogoje za razmah sovraštva. O tej fašistični raznarodovalni politiki je pisal zanimiv članek znani italijanski časnikar Giorgio Bocca v dnevniku *La Repubblica* v nedeljo, 5. maja. Čeprav se tudi sam Bocca ni popolnoma otresel nekaterih netočnosti in stereotipnih predstav, pa na pravičen način piše o nasilnem poitalijančevanju Primorske in Istre in o grozodejstvih italijanskih oboroženih sil v zasedeni Sloveniji med drugo svetovno vojno, ki jih Italija ni hotela nikoli priznati in tako po drugi svetovni vojni ni nikoli izročila takratni Jugoslaviji nobenega od tistih častnikov, ki so bili obtoženi vojnih zločinov.

Upati je, da je predsednik Ciampi bral Boccov članek v nedeljski *Repubblici* oz. da so slednjega predsednikovi sodelavci uvrstili v dnevni pregled tiska. Sicer pa je že precej časa na

razpolago tudi poročilo mešane slovensko-italijanske zgodovinske komisije o odnosih med Slovenci in Italijani od leta 1880 do leta 1956. Ob (skoraj prisiljenem) izidu tega dokumenta se je svojčas veliko pisalo in govorilo, zadeva pa je kaj kmalu bila postavljena na rob. Poročilo slovenskih in italijanskih zgodovinarjev so že nekajkrat predstavili (zadnjič ravno ta ponedeljek v Gorici), zadevi pa je bila posvečena bistveno manjša pozornost od tiste, ki bi si jo zaslužila. Zakaj?

S 1. STRANI

POZABLJENE

Čeprav v teh vrsticah ne pišemo direktno o zaščiti, jo pa vseeno lahko vidimo kot stvarni rezultat našega polstoletnega Boga za svoje pravice. Hlapec Jernej torej še vedno čaka...

Italijanski filozof in zgodovinar Benedetto Croce, predstavnik liberalizma prejšnjega stoletja in zagovornik "religije svobode" in tudi protifašistični ideolog, je nekje zapisal, da so zgodovinske resnice in življenjske podobe neke vrste mamila, ki se lahko uporabljajo na različne načine, pozitivne in negativne. V našem primeru gre nedvomno za objektivne zgodovinske resnice, ki nimajo v sebi nikakih mamil. Danes jih seveda marsikateri lahko razlagajo na različne načine, kot se je npr. nedavno zgodilo v Trstu ob prazniku osvoboditve. Na eni strani je zgodovinska resnica o odporništvu proti nasilju (kot je zelo lepo podčrtal predsednik republike Ciampi), na drugi strani pa izmaličeno prikazovanje nekega fantomatičnega praznika sprave. V tem primeru Slovenci nimamo nikakega dvoma, na kateri strani je zgodovinska resnica.

NAPOVEDNIK

RADIO SPAZIO 103, SLOVENSKE ODDAJE (OD 13.5. DO 18.5.2002)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9, 90.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz). Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, razen ob nedeljah, od 20. do 21. ure. Spored:

- **petek, 10. maja** (v studiu Anka Černic): Z vzhoda do juga: Različni glasovi sveta: potovanje med kraje in ljudi, da bolje spoznamo pisanost našega planeta. Gost je Gezim Hajdari. - Prisluhnimo zborovski glasbi: Majniške pesmi izvaja Slovenski komorni zbor. - Za prijeten konec tedna.
- **Sobota, 11. maja** (v studiu Jan Leopoli): Rubrika: 103 besede. - Poutpourri tujih viž.
- **Ponedeljek, 13. maja** (v studiu Andrej Baucon): Glasbeni mozaik z Andrejem.
- **Torek, 14. maja:** (v studiu Matjaž Pintar): Ali veste da... glasbena oddaja z Matjažem.
- **Sreda, 15. maja:** (v studiu Danilo Čotar) Pogled v dušo in svet: Peter Kupljenik, luteranski mučenec. - Izbor melodij.
- **Četrtek, 16. maja:** (v studiu Niko Klanjšček) Zvočni zapis: Cecilijanka 2001. - Glasba iz studia 2.

RADIO OGNJIŠČE

Osrednja informativna oddaja je vsak dan ob 15. uri. Med novicami so tudi take, ki jih drugi "neodvisni" mediji izpuščajo. Vsako soboto je od 17. do 18. ure oddaja *Slovenci v Italiji*, ki jo ureja in vodi Martina Slavec. Oddaja sledi aktualni problematiki v zamejstvu z zanimivimi pogovori. Uro pred oddajo so čestitke in pozdravi naših poslušalcev, kjer lahko svojo čestitko brezplačno pošljete v eter. Telefon: 00386 56281114.

Nova oddaja *Graditelji* je na sporedu vsako nedeljo ob 10.30. Predstavlja najpomembnejše primorske graditelje slovenskega doma, ki so vse svoje moči zastavili za obrambo slovenstva. Dokumentarno feljtonska oddaja predstavlja zamolčane in pozabljene Primorce, med katerimi je veliko duhovnikov.

Radio Ognjišče lahko poslušate na UKV frekvencah 107,5 - Sveta Gora (Goriška in Furlanija) in 91,2 - Tinjan (Trst). POZOR: Oddajnik na Tinjanu je po novem močnejši, tako da je slišnost na Tržaškem boljša kot prej!

SLOVENSKA AKADEMIJA ZNANOSTI IN UMETNOSTI

IZJAVA O JEZIKU

Dr. France Bernik je bil predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti deset let. Kot ugleden strokovnjak na področju literature in slovenskega jezika si je vedno prizadeval za dostojanstvo materinega jezika, ki ga na Slovenskem vse bolj načenjajo pogovorna govorica, povsod prisotna angleščina in nebrzdan vdor tujk. SAZU je tako še pod vodstvom dr. Bernika pripravila izjavo o jeziku:

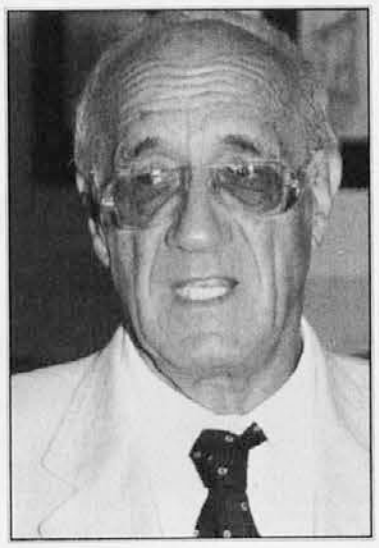

Prva zaokrožena obletnica naše državne osamosvojitve in hkratno vstopanje v Evropsko zvezo narekujeta ponovno in skrbno pregledovanje civilizacijskega in kulturnega položaja v novih zgodovinskih okoliščinah. Slej ko prej ostaja v ospredju vprašanje jezika, ki je bilo od zmeraj eno osrednjih v razvoju naše duhovne in državne suverenosti. Z državno neodvisnostjo naj bi bilo rešeno samo po sebi in samoumevno; nikakršna nadrejena središča ali zvezne službe ne silijo več vanj, slovenščine ne odrivajo na stran, ne potiskajo je v manjvrednost. Postala je državni jezik brez omejitvenih predpisov. Obenem prihajajo iz evropskega političnega središča izrecna zagotovila, da so vsi jeziki članic evropske zveze narodov enakopravni, da za to v "evropskih" ustanovah skrbijo obsežne prevajalske službe; in da bo po naši včlanitvi tako tudi s slovenščino. Seveda nas tovrstna zagotavljanja lahko hitro navdajo z lahkoverno sproščenostjo, saj smo se znašli v položaju, kakršnega v zgodovini nismo bili vajeni.

Vendar lastna država in enakopravno članstvo v Evropski zvezi zagotavljata slovenščini samo možnosti, ki bodo uresničljive le toliko, kolikor zmogljiv, ustvarjalen in tudi samozavesten jezik bomo imeli sami; kolikor ga bomo sproti znali prilagajati plazovom novih sporočil v sodobnem svetu in svojemu lastnemu duhovnemu stanju. Z drugimi besedami: naš jezik je najprej naša skrb. - Resna znamenja pa kažejo, da se tudi po pridobitvi suverenosti nismo docela znebili podedovanega jezikovnega (in siceršnjega) samopodcenjevanja na eni in naglega, nekritičnega prilagajanja na drugi strani. Oboje zvablja v svojevrstno jezikovno mešanico, predvsem v angloslovenščino, ki se nam vsiljuje v pouličnih napisih in jo moramo poslušati v pocestnem žargonu, a tudi v kvazisvetovljanski ali le komodni rabi "nadnacionalne" angleščine v strokovnem izražanju nekaterih znanstvenikov: torej od vsakdanjega pogovora do občevanja v strokovnem vrhu. In to kljub temu, da na škodljivost pojava opozarjajo ne samo slovenisti, temveč tudi drugi jezikoslovci, celo anglisti. Jezik se namreč na ta način začenja opremljati z različnimi mašili, s sposojenimi nadomestki, zato postaja vse bolj iznakažen, vabi v površnost in nemarščino, ponekod že uveljavljeno slovensko izrazje pomalem izrivajo tuje besede. Z vsem tem se krha natančnost sporazumevanja, vdor nepotrebnega tujega besedišča pa krni izrazno sposobnost in bogastvo slovenskega jezika, bistvenih sestavin kulturno civilizacijske prepoznavnosti in izvirnosti slovenstva. Gre torej za škodljiv krušitveni proces, ki je v popolnem nasprotju z doseženo politično suverenostjo in evropsko enakopravnostjo. Ne gre za obrobno, opombarsko pritoževanje, ki ga je mogoče brez posebne skrbi in škode prepustiti morebitnim jezikovnim popravljalcem ali priložnostnim "piscem pisem" v dnevnike, gre za eno osrednjih državnih, kulturnopolitičnih vprašanj naše nove, evropske države. Smer, kot jo imamo s svojo izjemno trdoživostjo in zgodovinskim pogumom začrtano v prihodnost, pač ne dopušča v nemarnosti do sebe; zaradi narodne nizkoštevilnosti mora biti skrb slehernega Slovenca za skupni jezik toliko večja - najsi gre za lastnike lokalov, ki si izbirajo zanje imena, ali za ljudi v strokah, ki bi lahko dosledneje gojili slovensko izrazje; in tako v neprekratki vrsti vse do športnih navijačev, ki bi si lahko kdaj izmislili tudi kakšno slovensko "podeželsko" poimenovanje svojega delovanja. Slovenščina obstaja pač na neštetih ravneh, in v njej lahko poveš vse: kar je, in tudi kar utegne šele biti; je v nenehni življenjski, ustvarjalni pripravljenosti. Da bi taka ostala, pa je potrebna naše skrbi in nege.

Slovenščina je tudi orodje naše suverenosti, ki je po tehtnih pravniških ugotovitvah v zadnjih razpravah o ustavi pomembno za državnost. Zato mora biti na tem področju dejavna tudi skrb države in njenih ustanov. Kot svarilno, čeprav bolj posredno znamenje glede njenega odnosa do "državnega" jezika, je dejstvo, da Vlada in Državni zbor Republike Slovenije odlašata s sprejetjem zakona o rabi slovenščine kot uradnega jezika. Prav tako nas mora vznemirjati popolna ravnodušnost do razpadajočega založništva, ki ga je država brez dovolj učinkovitih varovalk prepustila profitarstvu in merilom donosnosti; kot da knjiga ni več temeljni svet besede in s tem narodovega duhovnega, jezikovnega sveta, vredna najskrbnejše pozornosti in nege.

Desetletnica državne osamosvojitve in trkanje na vrata Evropske zveze sta torej tudi čas ponovnega samopreštetja in pregleda v jeziku, ki ga govorimo in pišemo in s katerim se označujemo. Gre za novo spoznanje odgovornosti do našega jezika, ki ni zdaj nič manjša kot kadarkoli v zgodovini, le da so dejanske možnosti za njeno uresničevanje neprimerljivo večje. Tudi za jezik velja, kar velja za svet: prejeli smo ga od prednikov, da skrbimo zanj in ga ohranimo za vnuke. Zase in za mnogoglasno Evropo pa bomo toliko bogatejši in zanimivejši, kolikor bolj svoji bomo ostali.

PREDSEDSTVO SLOVENSKE AKADEMIJE ZNANOSTI IN UMETNOSTI
PREDSEDNIK AKADEMIK
FRANCE BERNIK

ŠE VEDNO POMEMBNO IN AKTUALNO

SLOVENSKO-ITALIJANSKA ZGODOVINSKO-KULTURNA KOMISIJA

Te dni so spet v ospredju fojbe, pri čemer določeni krogi italijanske večine ponavljajo hude obtožbe na račun vsega našega naroda, kot da bi bil njihov sestavljen iz samih "angelčkov". Zato ne bo odveč, če danes natisnemo dve poglavji iz uradnega poročila, ki so ga sestavili člani mešane slovensko- italijanske zgodovinsko- kulturne komisije o slovensko-italijanskih odnosih v obdobju 1880-1956. Komisija je bila ustanovljena na predlog obeh vlad oktobra leta 1993 in je svoje delo zaključila poleti leta 2000. V njenem poročilu med drugim beremo:

"Konec aprila 1945 sta tako Delavska enotnost kot CLN v Trstu istočasno organizirala vzporedni vstaji, toda izgon Nemcev iz Julijske krajine je bil v glavnem zasluga velikih jugoslovanskih enot, deloma tudi zavezniških. Njuni operativni območji sta se zato neusklajeno prekrivali: tako je vprašanje prehoda med vojno in mirom preseglo odnose med Italijani in Slovenci na tem območju, pa tudi odnose med Italijo in Jugoslavijo in se uvrstilo med probleme tedanje evropske politike, čeprav ne najpomembnejše.

Večina Slovencev in jugoslovanski rešitvi naklonjeni Italijani so razširitev jugoslovanskega vojaškega nadzora z že osvobojenih partizanskih območij nad celotno Julijsko krajino navdušeno pozdravili. Slovenci so doživeli dvojno osvoboditev: izpod nemške okupacije in izpod italijanske države. Hkrati pa so Italiji naklonjeni prebivalci Julijske krajine doživljali jugoslovansko zasedbo kot najtemačnejši trenutek v svoji zgodovini, tudi zato, ker jo je na Tržaškem, Goriškem in Koprskem spremljal val nasilja. ki se je izražal v aretacijah več tisočev, po večini Italijanov, a tudi Slovencev, ki so nasprotovali jugoslovanskemu komunističnemu načrtu - del aretiranih je bil v presledkih izpuščen, v stotinah naglo izvršenih obsodb- žrtve so bile večinoma vržene v kraška brezna, imenovane fojbe - ter v deportaciji velikega števila vojakov in civilistov, ki so deloma shirali ali bili ubiti med deportacijo, po zaporih in po taboriščih za vojne ujetnike v raznih krajih Jugoslavije (med njimi je treba omeniti Borovnico).

Te dogodke je sprožilo ozračje obračunavanja s fašističnim nasiljem, a kot kaže, so večinoma izhajali iz predhodnega načrta, v katerega se je stekalo več silnic: prizadevanje za odstranitev oseb in struktur, ki so bile tako ali drugače (tudi ne glede na osebno odgovornost) povezane s fašizmom, z nacistično nadoblastjo, s kolaboracijo ter z italijansko državo, in prizadevanje za predhodno čistko dejanskih, potencialnih ali pa samo domnevnih nasprotnikov komunističnega režima in priključitve Julijske krajine novi Jugoslaviji. Začetni sunek je sprožilo revolucionarno gibanje, ki se je spreminjalo v politično vladavino in je naboj narodne in ideološke nestrpnosti med partizani spreminjalo v državno nasilje "

Iz knjige "Slovensko-italijanski odnosi 1880-1956"

Koper, 25. julij 2000 " str.53-54.

V KULTURNEM DOMU V GORICI

VEČER O POROČILU KOMISIJE

V ponedeljek zvečer, 6. t.m., je bil v Kulturnem domu v Gorici debatni večer z naslovom Politična zgodovina ali zgodovinska politika, ki sta ga priredili Slovenska kulturno-gospodarska zveza in Goriška pokrajina.

Za na videz zapletenim naslovom, ki pa je bil samo povod za razpravo in razmislek ter kritično analizo znanega zaključnega dokumenta slovensko-italijanske zgodovinsko-kulturne komisije, se je skrivalo na videz preprosto in še vedno zelo aktualno vprašanje, koliko lahko in tudi na kakšen način politika pogojuje zgodovinopisje in obratno.

Uvodne misli v razpravo sta podali univ. prof. zgodovine na ljubljanski univerzi Milica Kacin Wohinz in Marta Verginella, obe sta veliki poznavalki zgodovine na Primorskem in v Italiji.

Prof. Milica Kacin Wohinz, ki je predsedovala slovenskemu delu znane slovensko italijanske komisije zgodovinarjev, je prikazala delo omenjene komisije in povedala, kako je do sklepnega dokumenta o zgodovini Slovencev in Italijanov na Primorskem med leti 1880 in 1956 prišlo, kako so sestanki 14 slovenskih in italijanskih zgodovinarjev potekali, kako so usklajevali trideset strani dolgo besedilo zaključnega poročila, predvsem pa je poudarila, da je šlo za izjemno strokovno izkušnjo, saj sta se srečali dve šoli zgodovinopisja, in sicer italijanska in slovenska, in so italijanski zgodovinarji prvič prisluhnili slovenskim ter se seveda poglobili tudi v slovenske dokumente iz tega tako za Italijane kot Slovence težkega zgodovinskega obdobja. Prof. Wohinz se je tudi zaustavila pri sedemletnem pripravljanju zaključnega besedila poročila in povedala, da so z italijanskimi kolegi slovenski zgodovinarji opravili dobro, predvsem pa pošteno nalogo.

Dr. Wohinz je tudi ponovno zatrdila, da zgodovinarji pritiska politike pri svojem delu niso čutili, ne slovenski zgodovinarji in ne italijanski: povedala pa je, da je prišlo po objavi sklepnega poročila omenjene komisije do različnih interpretacij ter seveda do političnih uporab in zlorab omenjenega poročila zgodovinarjev. Prof. Wohinz je še povedala, da je imelo poročilo v italijanskih medijih večji odmev kot pa v slovenskih, kar seveda kaže na občutljivost tega zgodovinskega obdobja predvsem na državni meji med Slovenijo in Italijo.

Prof. Marta Verginella je prikazala delo in poročilo komisije zgodovinarjev iz Slovenije in Italije kot prvi resni poskus v povojnem obdobju, da bi italijanski in slovenski zgodovinarji na resni in strokovni ravni skupaj preučili zgodovino na narodnostno mešanem področju, kjer se navadno pišeta dve nacionalni zgodovini, slovenska in italijanska, ki pa največkrat tečeta druga mimo druge, kar je seveda zmotno, predvsem pa škodljivo za današnjo družbo in politiko. Prof. Marta Verginella je na goriškem večeru tudi spregovorila o zadnjih metodah raziskovanja na področju zgodovine in obenem je tudi prikazala poročilo omenjene komisije kot dobro izhodišče za nadaljnje delo strokovnjakov, saj bi slovenski in italijanski zgodovinarji morali v prihodnje veliko več in bolje sodelovati. Poročilo komisije je dobra iztočnica, čeprav se na tridesetih straneh ni moglo strniti tako zajetno zgodovinsko obdobje v celoti, ker se ni dalo spregovoriti o kulturnih razlikah in o kulturnem ne-sodelovanju. Pa je vseeno poročilo resen poskus, ki nagovarja tako zgodovinopisja nevajenega človeka kot seveda tudi poklicnega zgodovinarja. Vsebina poročila komisije zgodovinarjev pa kaže tudi na to, da tako v Sloveniji kot v Italiji še vedno prevladujeta različna načina pisanja zgodovine, saj gre za t.i. "nacionalne historiografije", ki seveda v drugem ne prepoznavajo enakega, ampak drugačnega človeka. Gre, preprosto povedano, za to, da smo Slovenci doslej na narodnostno mešanem ozemlju vedno pisali samo zgodovino o Slovencih in Italijani samo o sebi, medtem ko je poročilo komisije dejansko prvi dokument, ki to ozkost presega. Prof. Verginella je tudi slikovito prikazala "kulturno zarezo", kulturni hiat, ki loči oba naroda, ki jima je dano živeti na istem področju, a med seboj ne komunicirata tako, kot bi lahko in bi za boljše razumevanje in sodelovanje tudi morala. Prav gotovo je bilo tudi zanimivo, kako je zgodovinarka prikazala uporabo in zlorabo zgodovine v politične namene, ko je zgodovinopisje v službi države, take ali drugačne politične opcije. Dr. Verginella je dejala, da zgodovinsko delo komisije nudi možnost družbi, da se le-ta kritično sooči s svojo preteklostjo. Pri tem je, med drugimi primeri, omenila zadržanje tržaškega politika stranke Levih demokratov Stelia Spadara, ki je prepričan, da italijansko zgodovinopisje ni nacionalno, za slovensko pa, da je, kar je seveda zmotno, če se iz tega dela je potem interpretacije zgodovine v politične namene. Srčiko nadaljnjih raziskav in sedanjih težav pa dr. Verginella vidi prav v odnosu do kulture, kjer se italijansko in slovensko zgodovinopisje še nista soočili, poglobili t.i. "kulturne zareze", kar pa bo nujno potrebno storiti v prihodnje in to še posebej na našem, narodnostno mešanem ozemlju.

Med razpravo, v katero sta posegla še dva člana slovenskega dela komisije zgodovinarjev, ki je svoje delo objavila v slovenskem in italijanskem dnevnem tisku minulo leto (4. aprila 2001), in sicer dr. Nevenka Troha in dr. Branko Marušič, je prišlo na dan predvsem dejstvo, da se politika tako v Sloveniji kot v Italiji dnevno poslužuje zgodovinopisja za svoje dnevne in včasih tudi nečastne namene.

Predvsem pa so vsi razpravljalci izpostavili pomen prvega resnega skupnega dokumenta italijanskih in slovenskih zgodovinarjev, ki pa se sami seveda zavedajo, da politike, kulture in družbe s samo enim skupnim dokumentom seveda ne morejo spremeniti, kot tudi ne morejo pomiriti nacionalističnih strasti, ki iz zgodovine povlečejo vedno na dan samo tiste stvari, ki jih hočejo videti.

Prav zato so razpravljalci tudi ugotovili, da je žalostno, ker omenjeni dokument ni prišel še med šoloobvezne knjige in med učna gradiva italijanskih in slovenskih šol na meji in tudi v notranjosti obeh držav.

JUP

DEVIN-NABREŽINA / VOLILNA KAMPANJA

KONKRETNE REČI V OSPREDJU

V občini Devin-Nabrežina se je tudi uradno začela volilna kampanja; županski kandidati in liste, ki jih podpirajo, so se prvič predstavili volivcem konec prejšnjega tedna. Začetek kampanje je stekel v znamenju konkretnih vsakdanjih problemov občanov, katerim so kandidati posvetili največ pozornosti. Tako je bilo v ospredju npr. investiranje v ureditev cest, pločnikov, potreba po dostojnih prevozih, dopolnitev in izboljšanje socialnih uslug, boljša ureditev in racionalizacija občinskega upravnega aparata idr.

Vprašanje odnosa med različnimi narodnimi skupnostmi, ki so prisotne na teritoriju občine, je izgubilo, tako kaže, svoj "politični" in polemični naboj. Vsi namreč prisegajo na pomen sožitja med avtohtono slovensko skupnostjo ter istrskimi in drugimi novimi italijanskimi priseljenci. Iz vseh teh "duš" se mora oblikovati nova skupnost, ki naj bo ponosna na to občinsko stvarnost. Koliko je ta potreba zares občutena, bomo videli med volilno kampanjo, predvsem pa po 27. maju, ko bo nastopila nova občinska uprava. Kandidat liste Združeni in Stranke komunistične prenove Viktor Tanze je sicer nekoliko bolj konkreten od ostalih, ko v svojem programu poudarja dosledno spoštovanje občinskega statuta (ki zagotavlja enako dostojanstvo slovenski in italijanski skupnosti) in izvajanje zaščitnega zakona za slovensko manjšino v Italiji. V uvodu k programu kandidata Oljke Micheleja Mora je po drugi strani zapisana obveza po spoštovanju in povezovanju vseh različnih družbenih komponent teritorija ter etničnih, kulturnih in socialnih razlik. Tudi kandidat desne sredine Doma svoboščin Giorgio Ret proti koncu svojega programa (katerega je tudi dal prevesti v sicer zelo slabo slovenščino) omenja posebno pozornost do "zakona za zaščito manjšin", ki bo vpeljan, "kot urejajo pravila v veljavi". Program kandidata liste "Svoboda in participacija" Romana Vlahova tega vprašanja ne omenja izrecno, vendar je Vlahov v pogovoru s časnikarji izražal podobna stališča kot ostali. Sicer je znano, da Slovenci kandidirajo tudi na listah desne sredine (na javni predstavitvi so zastopniki slednje, z Retom na čelu, to dejstvo še posebej poudarili), katerih predstavniki (tudi stranke Nacionalnega zavezništva) glede narodnostnega vprašanja in pravic slovenske manjšine zagovarjajo trenutno zelo spravljiva stališča (le nekaj mesecev prej pa se je razvnela polemika o osebnih izkaznicah). Lov na slovenske glasove je torej odprt, kakšen in kolikšen bo ulov, pa je vprašanje. Žal je treba še enkrat ugotoviti, da se je slovenska skupnost (z malo začetnico) ponovno razdelila in šla na vse konce in kraje, zaradi česar ostaja tudi njena konkretna pogajalska in politična moč šibka. A to je že drugo vprašanje, ki se ne tiče samo položaja v občini Devin-Nabrežina.

IŽ

PRIZIV SSk PROTI STATUTU TRŽAŠKE POKRAJINE

NOVI STATUT JE "KULTURNO, ČE ŽE NE ETNIČNO ČIŠČENJE"

IVAN ŽERJAL

Novi statut pokrajine Trst, ki ga je tržaški pokrajinski svet, kjer ima večino desna sredina, sprejel februarja letos, je "kulturno, če ne že etnično čiščenje" na škodo tukajšnjih Slovencev. To je stališče pokrajinskega tajnika Slovenske skupnosti Petra Močnika, ki je v petek, 3. t.m., obrazložil časnikarjem priziv, ki ga je SSk vložila na Deželno upravno sodišče Furlanije-Julijske krajine proti statutu. Kot smo svojčas že pisali, so iz novega besedila temeljne listine tržaške pokrajine izpadla domala vsa določila, ki so zadevala pravice in zaščito Slovencev na Tržaškem, in to v brk vsem mednarodnim dogovorom, evropskim listinam in tudi veljavnim italijanskim zakonom.

Že prejšnja tržaška pokrajinska uprava, ki jo je prav tako vodila desna sredina s predsednikom Renzom Codarinom na čelu, se je lotila spremembe pokrajinskega statuta, saj ji je tako narekovala nova italijanska zakonodaja o krajevnih upravah. Codarinova uprava te naloge ni dokončala, kar pa je naredila naslednja, ki je bila izvoljena junija lani in ki jo vodi predsednik Fabio Scoccimarro. Ob odločilnem pritisku Nacionalnega zavezništva (pri tem sta zlasti izstopali svetovalki Angela Brandi in Alessia Rosolen) so iz novega besedila izpadla vsa določila, povezana z zaščito slovenske narodne skupnosti. Tako je izpadlo določilo o zagotovljenih mestih za šolsko osebje, ki obvlada slovenski jezik. Dalje v novem statutu ni več govora o ustanovitvi prevajalskega urada, kakor tudi ne o pravici pripadnikov manjšine, da uporabljajo materni jezik v odnosu s pokrajinsko upravo. Nazadnje je pokrajinski svet brisal iz besedila tudi tisto določilo, ki nalaga pokrajinski upravi prevod statuta v slovenščino. Tako smo Slovenci omenjeni le v prvem členu statuta, kjer piše, da pokrajina Trst med drugim ščiti in vrednoti v prvi vrsti prisotnost slovenske manjšine na svojem teritoriju, kar ob branju ostalih členov statuta zveni kratkomalo kot groba in ponižujoča šala.

Priziv SSk so, kot predstavniki stranke in kot občani, podpisali pokrajinski svetovalec Nevo Radovič ter sekcijski tajniki za Devin-Nabrežino, Zgonik, Dolino, Repentabor in Milje Edvin Forčič, Jožko Gruden, Sergij Mahnič, Štefan Pahor in Marko Šavron, predstavlja pa jih tajnik Močnik. Pri tem se sklicujejo predvsem na tri elemente: prvič, novi statut tržaške pokrajine krši Osimski sporazum iz leta 1975, ki osvaja določila Londonskega sporazuma iz leta 1954 o pravicah manjšin do rabe maternega jezika v odnosu z oblastmi. V tem smislu gre tudi za kršitev 8. člena italijanskega zakona št. 73 iz leta 1977, saj je italijanski parlament ratificiral Osimski sporazum, ki je tako postal polnopravni del italijanske zakonodaje.

Drugi element, na katerega se sklicuje SSk, je kršitev okvirnega zakona za zaščito manjšin na italijanskem polotoku (zakona št. 482 iz leta 1999) in zaščitnega zakona za slovensko manjšino v Italiji (zakona št. 38 iz leta 2001). Slednji se med drugim sklicuje prav tako na že obstoječe in veljavne mednarodne sporazume ter na evropske listine, v njegovem 8. členu pa je govor o pravici do rabe materinščine v odnosu z oblastmi. Če se omejimo le na zaščitni zakon za Slovence, je treba povedati, da je slednji stopil v veljavo kar leto dni pred sprejetjem novega statuta tržaške pokrajine in preden se je tržaški pokrajinski svet izrekel proti njemu. Zato, meni SSk, je pokrajinska uprava vse to naredila brez kakršnegakoli razloga, kar pomeni, da je odločitvi botrovala le politična volja, ki jo je Močnik brez ovinkov označil za "režimsko".

Tretja oporna točka, na kateri sloni priziv SSk, pa je očitna nelogičnost oz. neskladje med prvim in ostalimi členi statuta. V prvem členu je, kot že rečeno, zapisano, da pokrajina ščiti in vrednoti zlasti slovensko manjšino, v nadaljevanju pa so bila iz besedila črtana ravno vsa tista določila, ki so vezana na uresničevanje te zaščite in tega vrednotenja.

Očitno, menijo pri SSk, je v tržaški pokrajinski upravi prišlo do prevlade Nacionalnega zavezništva, ki vedri in oblači, ostale politične sile desne sredine pa to podpirajo. Po Močnikovem mnenju pa se tudi levosredinska opozicija ni izkazala najbolje: razen svetovalcev slovenske narodnosti in nekaterih drugih hvalevrednih izjem, ni bilo kdovekako ostrega nasprotovanja takemu početju. Edini, ki je vložil amandmaje k besedilu statuta, je bil svetovalec SSk Radovič, katerega je podprla svetovalka Levih demokratov Mariza Škerk. Početje desne sredine sta obsodila tudi svetovalca Illyjeve liste Michele Di Donato in Alberto Russignan, to pa je bilo tudi vse, je bil mnenja Močnik, ki pravi, da je v tem primeru leva sredina morda igrala vlogo "nizkega profila". Rezultat vsega tega pa je ukrep, ki je v očitnem nasprotju s pravili omikanega sožitja in tudi s človekovimi pravicami. Ni mogoče, da pokrajina, ki meji na Slovenijo, briše iz svojega statuta določila o zaščiti slovenske manjšine, kar je med drugim tudi protievropsko dejanje.

VRSTA POBUD ŠOLNIKOV, STARŠEV IN DRUŠTEV

ŠOLA IN VRTEC NAJ SE VRNETA K SV. ANI!

BREDA SUSIČ

Kot znano, so pred malo več kot letom dni vandali na šoli pri Sv. Ani podtaknili požar. Zublji so uničili dragocen material v zbornici, vendar niso načeli strukture zgradbe. Ta je bila resnici na ljubo že prej v zelo slabem stanju, tako da sedaj Občina Trst zavlačuje z izdajo dovoljenja o ponovni vselitvi v poslopje, kljub temu da so gasilci mnenja, da bi se pouk po temeljitem čiščenju zopet lahko začel.

Didaktično ravnateljstvo pri sv. Jakobu in področni svet, to se pravi starši otrok, pa tudi člani društev, ki so imela sedež v poslopju v ul. Fianona (SKD Kolonkovec, TFS Stu ledi, tečaj slovenščine za odrasle) niso bili zadovoljni s sklepom občinske uprave o temeljiti obnovi poslopja, to pa zato, ker bi ta zahtevala veliko časa. Precej staršev pa je žal zaradi negotovosti v zvezi s prostori, v katerih bosta v bližnji bodočnosti delovala vrtec Jakoba Ukmarja in osnovna šola M.G. Stepančič (trenutno ima prvi prostore v šoli Kamillo Kromo na stari Istrski cesti, druga pa v šoli Gaspardis v ulici Donadoni), svoje otroke že prepisalo kam drugam. Tudi obljube tržaškega župana Dipiazze, da se bodo dela čimprej začela, so ostale prazne, saj se po enem letu stvari še niso premaknile z mrtve točke. Nasprotno: napovedi o začetku del, ki so predvidena šele v letu 2004, niso nič kaj obetajoče, saj bi to pomenilo, da bi se zaključila v najboljšem primeru dve ali tri leta kasneje, kar je za starše otrok in člane društev nesprejemljivo. "Vsiljuje se vtis, da občina izkorišča požar za ukinitev slovenske šole na tem območju, zato smo sklenili, da bomo uvedli nove protestne akcije", sta na tiskovni konferenci 2. maja izjavila ravnatelj Marijan Kravos in predsednik področnega sveta Pavel Zobec.

Odbor za obnovo šole pri Sv. Ani, ki ga sestavljajo ravnatelj, predstavniki učnega in neučnega osebja osnovne šole in otroškega vrtca ter prej omenjenih društev, so poleg tiskovne konference res sprožili vrsto pobud, da bi čim širšo javnost obvestili o nujnosti ponovne vselitve v šolo in da bi na tak način tudi izvajali pritisk na občino. Pisali so v Bruselj, in sicer predsedniku italijanskega odbora Urada za manj razširjene jezike v Evropski zvezi Domenicu Morelliju, da bi ga seznanili s problemi šole. Zbiranje podpisov za ljudsko peticijo, s katero prosijo občino za usposobitev poslopja za takojšnjo vselitev otrok, je že v polnem teku in se bo zaključilo 15. maja. Peticijo lahko podpiše vsakdo, in sicer na vseh vrtcih in šolah v tržaški občini, na višjih srednjih šolah, na sedežih SSO in SKGZ, v Narodni in študijski knjižnici, v Tržaški knjigarni, v Ukmarjevem domu in v društvu I. Grbec v Škednju, v Prosvetnem in Finžgarjevem domu na Opčinah.

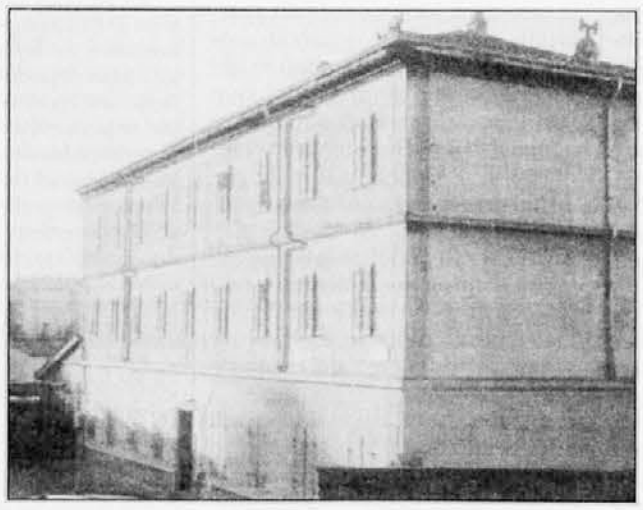

V soboto, 25. maja, pa bo posebna akcija, s katero želi odbor priklicati čimvečjo pozornost. Od 8. ure dalje bo potekala simbolna akcija čiščenja in rednega vzdrževanja poslopja. K akciji so vabljeni starši učencev, učno osebje didaktičnega ravnateljstva Sv. Jakoba, člani krajevnih kulturnih društev in vsi, ki jim je pri srcu ohranjanje slovenstva v tem delu mesta. Otroci bodo medtem poslikali pročelje šole. Ob 11. uri bo kratka kulturna prireditev s predstavitvijo stenske slike in izročitvijo peticije občinski upravi. Za uresničitev vseh teh in drugih pobud bo odbor potreboval tudi denarna sredstva, zato bo hvaležen vsem, ki ga bodo na katerikoli način podprli.

KROŽEK KRUT PONUDBE 2002

- **GRADEŽ** **od 9.6. do 19.6.2002** in **od 1.9. do 11.9.2002**
10-dnevno bivanje v novem Hotelu Rialto
- **TOPLICE DOBRNA od 25.8. do 4.9.2002**
10-dnevno zdravljenje
- **MALI LOŠINJ od 8.9. do 15.9.2002**
8-dnevno bivanje v hotelu Bellevue
- Možnost individualnega zdravljenja vse leto v Zdravilišču Strunjan in od **1.5. do 31.10.2002** v Gradežu-Hotel Rialto

INFORMACIJE NA SEDEŽU KROŽKA KRUT:
Gorica, Korzo Verdi 51 int., tel. 0481 531644,
Trst, ul. Cicerone 8, tel. 040 360072

PREJELI SMO

UPRAVNE VOLITVE DEVIN-NABREŽINA: TISKOVNA NOTA OLJKE

Zahvaljujemo se časnikarju Ivanu Žerjalu za korektno poročanje o pripravah na naše volitve. Imamo pa dve pripombi, ki bosta tudi pripomogli k boljšemu razumevanju čudnega dogajanja pri nas.

Najprej to, da se je stranka Slovenske skupnosti sicer opredelila za listo Združeni, ampak ostaja dejstvo, da ne nastopa v prvi osebi na teh politično najtežjih volitvah, kar jih je bilo doslej.

Druga pripomba pa zadeva trditev, da "so tajniki strank v Trstu postavljali veto na vse ponujene kandidate". To ni res, kajti Levi demokrati in Marjetica so umaknili svoje županske kandidate in ponudili Slovenski skupnosti, naj stori isto in naj predlaga drugega kandidata, ki ne bi bil Tanze. Slovenska skupnost bi torej lahko nastopala pod Oljko s svojim županskim kandidatom. Žal tega ni storila.

S spoštovanjem

LISTA OLJKE
DEVIN-NABREŽINA
(VERA TUTA)

S 1. STRANI

PRAZNIK ZVESTOBE

Že v soboto, 4. maja, je društvo priredilo srečanje s Stankom Janežičem in z njegovim literarnim in publicističnim delom. "Slovenski večer" je uvedla Ljuba Smotlak, ki je predstavila gosta in njegova dela. Večer so oblikovali še recitatorji društvene dramske skupine in harmonikarski duo Giulia Valassi - Erik Kuret.

Na nedeljski prireditvi, ki je predstavljala višek vrste pobud ob petdeseti obletnici društva, so domači igralci z zabavnim prizorčkom prikazali začetke društva in njegov razvoj. Prizor je na podlagi zapisnikov s sej društva napisala domačinka Ljuba Smotlak, dramsko skupino pa je koordinirala mlada Daniela Tul. Gledalci so tako izvedeli, da je v vasi po vojni najprej nastal cerkveni pevski zbor (leta 1949). Nato je takratni župnijski upravitelj Stanko Janežič začel spodbujati mlade fante, da so se zbirali in po zgledu prosvetnega delovanja v Trstu prirejali prve "slovenske večere". Pred natančno petdesetimi leti so tako na občnem zboru ustanovili Slovensko katoliško prosveto Mačkolje. Cilj društva je bil združevanje predvsem mladih in prirejanje kulturnih ter izobraževalnih dejavnosti, ki bi ohranjevale slovenski jezik in slovenstvo, utrjevale člane v katoliški veri ter gradile močno vaško skupnost.

Jurij Paljk je v svojem govoru poudaril predvsem nepreceniljivo vlogo društev, kakršno je mačkoljansko, ki dosledno in tudi z vsakdanjimi konkretnimi dejanji ohranjajo slovensko izročilo: "... to so navadna in majhna dejanja, a skupnost se pozna po tem, da ima v svoji sredi velike ljudi, ki se ne ustrašijo na videz majhnih in nepomembnih dejanj, kot je brisanje prahu in pometanje v dvorani, spravljanje stolic in pripravljanje praznika, na katerem se potem lahko udejanja visoka kultura."

Mačkoljansko društvo je v širši okolici postalo znano po Prazniku češenj, ki ga prirejajo vsako leto od daljnega leta 1963. Letos bo že 40. Praznik češenj od 24. do 27. maja. Res je, da je prerasel meje vaškega praznika, vendar se, kljub temu da je izgubil nekaj svoje pristnosti in domačnosti, ob njem še vedno druži cela vas, društvo pa tudi dosledno oglaša svoj praznik na plakatih, ki so napisani izključno v slovenskem jeziku.

Tako kot praznik, se je tudi društvo samo prilagodilo novim časom s spremembami statuta in imena, z notranjo reorganizacijo (cerkveni pevski zbor se je na primer leta 1976 priključil društvu), z osvajanjem novih prijemov, tehnologij in idej: društvo je izdalo več publikacij, otroški pevski zbor Slovenski šopek - ki je sicer prekinil svoje delovanje - je ob svoji 10-letnici izdal ploščo, MePZ Mačkolje je ob svoji 50-letnici izdal zgoščenko, Praznik češenj pa ima tudi svojo spletno stran. Kljub temu je njegovo poslanstvo ostalo v času vedno isto. To je dokaz, da se člani društva držijo nasveta Stanka Janežiča, naj nikdar ne obupajo in naj verujejo v svojo prihodnost, ki jo morajo oblikovati s svojimi darovi in talenti.

KONTOVEL / ODKRITJE PLOŠČE RUDIJU BOGATCU

ŠE VEDNO ŽIV SPOMIN NA BIVŠEGA ŽUPNIKA

MATJAŽ RUSTJA

FOTO KROMA

Množica ljudi na odkritju plošče v spomin na pred letom dni preminulega g. Rudija Bogatca dokazuje, da sta njegov lik in delo ohranjena v najlepšem spominu. Občutena slovesnost, s katero so se želeli Kontovelci oddolžiti Bogatčevemu dolgemu in plodnemu delu v vasi, kjer je župnikoval kar 33 let, se je pričela ob 16. uri, potem ko je zjutraj domači župnik g. Jože Špeh daroval nedeljsko mašo za pokojnika.

Popoldanski program je uvedel proseško-kontovelski otroški pevski zbor pod vodstvom s. Angeline, po pozdravnih besedah g. Špeha pa je srečanje vodil g. Jože Kunčič, ki je župnik v Bogatčevi rojstni vasi, poleg tega pa je bil njegov dolgoletni prijatelj. Kontovelski cerkveni pevski zbor je na koru spremljal pete litanije Matere Božje, nakar je g. Kunčič imel nagovor. S toplimi besedami je pozdravil pobudo in poudaril, da si je zaslužil g. Bogatec trajen spomin kot dober in delaven duhovnik, ki je v življenju veliko pretrpel. Z družino je zaradi fašističnega preganjanja moral v notranjost Italije ter tako opravil šole v italijanskem jeziku, kar je gotovo trpko zaznamovalo njegovo osebnost in narodno čutenje. Še posebej je spoznal trpljenje v letu 1944, ko mu je eksplozija odvzela očeta in štiri sestre. Nelahko mu je bilo tudi na prvih službovanjih v novih družbenih in političnih razmerah, povsod pa je puščal vidno sled duhovnega in materialnega dela. "Bil je zgled dobrega duhovnika in zavednega Slovenca", je zaključil nagovor g. Kunčič in tako nedvomno izluščil skupno misel vseh, ki so ga poznali.

Po branju Bogatčeve oporoke, ki še posebno poudarja skrb za vero, narod in župnijo, je pokojnikova sestra Viktorija Bogatec odkrila ploščo, delo arh. Vilme Starc in proseškega kamnarja Silvia Verginelle. Kelih in polkrog, ki spominja na kupolo Sv. Petra v Rimu ali pa na kontovelsko vzpetino, zaključuje v celoto napis, s katerim vaščani poklanjajo g. Bogatcu ploščo "v trajen spomin". G. Kunčič je ob blagoslovu izrazil željo, da bi plošča res spominjala in opominjala na lik g. Bogatca. Trenutek je podčrtal domači zbor.

Slovesnost je sklenil Moški pevski zbor Vasilij Mirk pod vodstvom Mirana Žitka in v sodelovanju s priznano pevko Edith Kocjan.

POČASTITEV V. VODOPIVCA IN 140-LETNICE CERKVE

V ROJANU BO PEL ZBOR "HRAST"

Rojanski cerkveni pevski zbor, Koncertna pobuda/Rojan in rojanska župnijska skupnost beležijo dve pomembni obletnici: 50-letnico smrti priljubljenega primorskega skladatelja Vinka Vodopivca ter 140-letnico rojanske cerkve.

V nedeljo, 12. maja, bo gost rojanske župnijske skupnosti Mešani pevski zbor Hrast iz Doberdoba. Ob 9. uri bo obogatil bogoslužje tudi s skladbami Vinka Vodopivca. Ob 16. uri bo doberdobski zbor v rojanski cerkvi izvajal spored sakralnih skladb.

V nedeljo, 19. maja, pa bo rojanski cerkveni pevski zbor spremljal mašo, ki jo prenaša tržaška slovenska radijska postaja, s skladbami Vinka Vodopivca; to naj bi bil skromen poklon človeku, ki je znal melodije, ki jih je nosil v sebi, posredovati ljudstvu na preprost in učinkovit način. Vodopivčeva dela slišimo po cerkvenih korih, na pevskih revijah, koncertih, vaških veselicah in ob najrazličnejših priložnostih. Gradil je na melodiki, zato so njegove pesmi dosegljive najpreprostejšim zborom. Dr. Kimovec je ob Vodopivčevi spevoigri Kovačev študent napisal: "Vinko Vodopivec je po svojem značaju skladatelj, ki zadene tisto, kar ljudstvu najprijetneje zveni." Vinko Vodopivec je bil tudi zborovodja, organist, odličen organizator in kolavdator novih orgel. V glasbenih revijah in koledarjih je poročal o glasbeni zgodovini in glasbenem življenju na Primorskem. Po prvi svetovni vojni so v Kromberku nastale njegove priljubljene pesmi *Naša zvezda, Na Poljani, Pobratimija, O večerni uri, Jaz bi rad rudečih rož* in *Da veš*. V času fašizma je Vinko Vodopivec stal ob strani svojemu ljudstvu v najtežjih dneh raznarodovanja. Zavedal se je svojega poslanstva in skupaj s primorskimi duhovniki, glasbeniki in pesniki skušal povezovati mlade in jih voditi v prosvetno delo. Plodne, prijateljske stike je imel s tedanjimi goriškimi prosvetnimi delavci. Njegovi prijatelji in sodelavci so bili Jožko in Lojze Bratuž, Emil Komel, Filip Terčelj in drugi. Jožko Kragelj je v svoji knjigi Vinko Vodopivec napisal: "Zanimivo je besedilo nekaterih pesmi, ki jih je napisal Filip Terčelj: *K nebu povzdignimo solzne oči / Jutro se svita iz temne noči, Glej, o Marija, k tebi se dviga tisoč obupanih rok...* Zaradi vsebine teh pesmi je Vinko Vodopivec najraje imel Terčeljeva besedila, v melodiji je sočustvoval z njim in s trpečim ljudstvom."

Vodopivčeva glasbena zapuščina je zelo bogata. Slavica Kovač-Mlakar, ki je študirala muzikologijo in je napisala diplomsko delo o Vinku Vodopivcu, je naštela 1.218 skladb. V. Vodopivec je umrl 29. julija 1952.

Mešani pevski zbor Hrast iz Doberdoba bo v nedeljskem popoldanskem koncertu, 12. maja, ob 16. uri podal prerez sakralne glasbe v stoletjih. Težka naloga, ki pa so jo doberdobski pevci, na koncertu v goriški stolnici aprila letos ob 250-letnici goriške nadškofije, uspešno izpolnili.

MePZ Hrast je naši publiki dobro znan. Ponosni smo na ta pevski sestav, saj mu je deželno zborovsko združenje USCI leta 2000 dodelilo nagrado za izjemne glasbene dosežke in mu izročilo priznanje kot najboljšemu pevskemu zboru v deželi Furlaniji-Julijski krajini. Pevskemu zboru Hrast in dirigentu, prof. Hilariju Lavrenčiču, želimo veliko zadoščenj in veliko vztrajnosti pri delu, saj zavidljivo raven, ki jo je doberdobski zbor dosegel tako z umetniškega kakor tudi s tehnično-izvajalskega vidika, zahteva, poleg strokovnega znanja, tudi mnogo truda in požrtvovalnosti.

HUMBERT MAMOLO

KONCERTNA POBUDA ROJAN, ROJANSKI CERKVENI PEVSKI ZBOR IN ROJANSKA ŽUPNIJSKA SKUPNOST

vabijo ob 50-letnici smrti Vinka Vodopivca in ob 140-letnici rojanske cerkve na

KONCERT MEŠANEGA PEVSKEGA ZBORA HRAST IZ DOBERDOBA

ZBOROVODJA Hilarij Lavrenčič

Rojanska cerkev, **nedelja, 12. maja 2002**; **Ob 9. uri** bo sv. maša s skladbami Vinka Vodopivca, **ob 16. uri** pa koncert.

OBVESTILA

PRAZNOVANJE SV. Bogdana Leopolda Mandića pri Domju. V nedeljo, 12. maja, bo zjutraj ob 9.30 v kapeli sv. Leopolda običajna nedeljska sv. maša. Popoldne bo, vedno v kapeli, ob 16. uri praznično bogoslužje, pri katerem bo sodeloval Otroški pevski zbor Anton Martin Slomšek iz Bazovice pod vodstvom ge. Zdenke Križmančič. Ob 17. uri bo na dvorišču za kapelo potekal kulturni spored, ki ga bodo oblikovali OPZ A.M. Slomšek, otroški vrtec iz Ricmanj in harmonikarski ansambel od Domja pod vodstvom g. Silvana Vidmarja. Priložnostno misel bo podal ravnatelj dr. Marijan Kravos. Sledi družabnost. K udeležbi prijazno vabi cerkvena skupnost pri Domju.

SLOVENSKA VINCENCIJEVA konferenca in Klub prijateljstva vabita k uri molitve za duhovne poklice, mladino in družine, ki bo v ponedeljek, 13. maja, ob 18. uri v barkovljanski cerkvi.

DRUŠTVO SLOVENSKIH izobražencev prireja v ponedeljek, 13. maja, večer, na katerem bodo predstavili knjigo italijanskega avtorja Vincenza Mercanteja o zadnjem slovenskem tržaškem škofu Andreju Karlinu. Delo bo predstavil Tomaž Simčič. Večer bo v Peterlinovi dvorani, ul. Donizetti 3, ob 20.30. Vabljeni!

SOMPD VESELA pomlad vabi na predstavitev CD plošče slovenskih ljudskih pesmi "Zelena lipica..." v izvedbi DMPS Vesela pomlad in DVT Ver laetum, ki bo v sredo, 15. maja, ob 20.30 v dvorani Finžgarjevega doma v Marijanišču na Opčinah, Dunajska št. 35. Gost večera bo prof. Ivan Florjanc, zapeli pa bosta obe pevski skupini.

MOSP IN SKK (ul. Donizetti št. 3) vabita v petek, 17. maja, ob 19. uri na večer z naslovom *Terorizem - nova oblika vojskovanja na Bližnjem vzhodu in v svetu*. Predavanje in debato bo vodil Igor Antič.

ODBORNIKI SLOVENSKE Vincencijeve konference bodo v maju na razpolago v uradu drugi ponedeljek, 13. maja, in četrti ponedeljek, 27. maja, od 15. do 17. ure.

V IMENU Duhovske zveze tržaških slovenskih duhovnikov organizira njen predsednik Žarko Škerlj šestdnevno potovanje z avtobusom v Španijo od ponedeljka, 15., do sobote, 20. julija. Ogledali si bomo španska mesta Barcelono, Montserrat in Saragozzo ter nazaj grede še Avignon in Grenoble. Vključeni so vsi polni penzioni in ogledi z vodiči. Cena je 660 evrov. Ker je zanimanje veliko, se vpišite čimprej, najbolje kar naravnost v Bazovici (telefon, telefonska tajnica in fax št. 040 226117). Zadnji rok je konec meseca maja. Lepo vabljeni.

OB PRVI obletnici smrti msgr. Marijana Živica poteka akcija za obnovo starega župnišča v Sočergi. Kdor želi finančno prispevati v ta namen, lahko svoj dar pusti v trgovini Fortunato v ul. Valdirivo 23 v Trstu.

DAROVI

ZA NOVI glas: Živa Marc, Sesljan, 8 evrov.

ZA REVNE otroke misijonarja Danila Lisjaka: ob zlati poroki Mirjane in Ninota Parovela darujejo Svetoivančani 81 evrov.

ZA SKLAD za beatifikacijo Jakoba Ukmarja: v spomin na drago botro Mileno Pertot daruje Marija Ščuka Kerže 50 evrov.

ZA CERKVENI pevski zbor od Sv. Ivana: v spomin na Nado Žerjal-Zaghet darujeta Diomira in Drago Bajc 50 evrov.

ZA CERKEV v Nabrežini: Pertot 50 evrov; Spina 25; Schart 50; skavti Amis 25; Aleš 40; Vera Pertot ob 75-letnici Marine V. in Nade P. 75; Zandomeni 35; Švara 35; Toniolo 40; Garetti 50; Pizzul 220; Sbrugnera 10; Furlan 50; Caharija 10; Kosmina 10; Pangos 10; Terčič (Zaccaria) 40; Okretič 10; Kralj 17; K.M. 100; Visentin 5; Venier 5; Pupis 15; Zidarič 5; Divjak 40 evrov.

ZA CERKEV v Mavhinjah: Pavla Širca 40 evrov; Veronika Pernarčič 15 evrov; Milena Legiša 40 evrov; Pina Terčon 50 evrov; v spomin na Feliceja Krmeca daruje Anica Terčon Satta 15 evrov.

ČESTITKE

Srečnima staršema Tamari in Marku ter Andražu in Tjaši se je pridružila

VERONIKA

Nonota Magda in Robert, Mitja z Manico ter Urška in Mojca ji želijo mnogo lepih in veselih ter božjega blagoslova polnih dni.

Čestitkam in voščilom staršem in mali Veroniki se pridružuje tudi Novi glas.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

Jean Anouilh

VAJA ALI KAZNOVANA LJUBEZEN

REŽISER Dušan Mlakar

KOMEDIJA RADOSTI IN SOLZA

PREMIERA: **v petek, 10. maja, ob 20.30** - red A.
PONOVITVE: **v soboto, 11. maja, ob 20.30** - red B; **v nedeljo, 12. maja, ob 16. uri** - red C; **v četrtek, 16. maja, ob 20.30** - red E; **v petek, 17. maja, ob 20.30** - red F; **v soboto, 18. maja, ob 20.30** - red T; **v sredo, 22. maja, ob 20.30** - red D.

Po predstavah glasba in kozarček v pozdrav sezoni.

V petek, 10., v soboto, 11., in v soboto, 18. maja, bo odprto parkirišče na Trgu Perugino.

PHILOCAFE' / JOŽEF MUHOVIČ

KRIZA UMETNOSTI?

DANIJEL DEVETAK

Tehtno in izredno zanimivo je bilo predavanje o krizi umetnosti v postmoderni dobi, ki ga je imel v ponedeljek, 6. t.m., na pobudo Študijsko raziskovalnega foruma za kulturo v Euro Diplomat Hotelu prof. dr. Jožef Muhovič. Akademskega slikarja, univerzitetnega profesorja in misleca, ki živi v Ljubljani in bo v kratkem objavil knjigo o religiji in umetnosti, je na večeru Philocafeja predstavil Saša Quinzi, potem ko je Valentina Pavio odigrala na klavir nekaj primernih slovenskih sodobnih skladb.

FOTO BUMBACA

Kriza, je rekel dr. Muhovič, ni vedno nekaj negativnega. Smo v prehodnem času, ko se vse spreminja. Prav tako je z umetnostjo in njenim pojmovanjem. Zdi se, da sodobni svet pravzaprav ne ve, kaj bi storil z umetnostjo, kakršna je bila v preteklosti; sploh pa se zdi, da še sama umetnost ne ve, kaj bi sama s sabo. V serijskem in postindustrijskem vsakdanjiku skuša pritegniti pozornost ljudi, ki jo je vse težje ujeti. Zato se z njimi "poigrava", jih ironizira in se jim prilagaja. V času naglega tehničnega izumljanja ter računalniške in mobitelske histerije dela sodobne umetnosti niso (vedno) provokacije poklicnih ekscentrikov in umetnjakarjev, ampak "hamletovska ogledala", v katerih se zrcali bivanjski profil našega časa in ki jih ne moremo zavreči samo zato, ker nam kažejo neljubo podobo.

Spremembe v vsebinah in pojmovanju umetnosti v 20. stoletju so odvisne, po mnenju predavatelja, od treh konceptualnih in oblikotvornih premikov. Če se je nekdaj govorilo o delu, formi in kompoziciji, se danes govori o projektih, procesih, interaktivnosti (premik od artefakta k procesualnosti); pomembnejša od rezultata je pot do njega. Drugič: premik od konstruktivnega h kritičnemu. Konstruktivno mišljenje oblikuje teze, ideje in rezultate, narekuje tempo, ustvarja, postavlja novo; kritično (ki je danes v zahodnem svetu prevladujoče!) pa analizira, presoja, se opredeljuje do že postavljenih tez. "Brez konstruktivnega mišljenja je človeška ustvarjalnost jalova, brez kritičnega pa slepa in kaotična." Načina mišljenja bi morala sodelovati, žal pa je konstruktivno (tudi in zlasti po volji političnih elit) vse manj prisotno, saj je lažje nadzorovati kritično mišljenje kot konstruktivno, ki gradi nepredvidljive in presenetljive ideje; kritičnost je lahko korektiv, ne pa motor! Ta premik je zato ključnega pomena v krizi sodobne umetnosti. Tretji premik - od resnega k popularnemu - tudi močno oznanuje današnji čas. Umetniki ne želijo le ustvarjati, ampak od tega tudi živeti, zato gredo v komercializacijo in popularizacijo. Zato se morajo dela, ki ponavadi zahtevajo meditacijo in resnost, spopadati s hrupom, lahkotnostjo in zabavo, pač z oblikami t.i. popularne kulture. Pri tem pa je dr. Muhovič opozoril, da vodi brisanje meja med t.i. visoko in popularno kulturo, med resno in zabavno, med umetnostjo in življenjem v spor, ki zadeva samo bistvo človeka. Če danes namreč ne vemo, kaj je resno in kaj zabavno, kaj je umetnost in kaj življenje, jutri ne bomo več vedeli, "kaj je resnica in kaj je laž, pojutrišnjem pa ne več, kaj je dobro in kaj slabo." Estetskemu relativizmu pa naglo sledi etični relativizem, ki lahko privede družbo do velikih zablod. Zato, je sklenil gost, na tem svetu visoka umetnost nikoli ne bo popularna, "resnost nikoli ne bo zabava in katarza nikoli produkt cirkusantstva." To še ne pomeni, da dve kulturi ne moreta sobivati, pač vsaka s svojo publiko.

Predavanju, ki je odprlo veliko vprašanj in še zlasti prepričanje, da na Zahodu manjka svežih idej in sil, je sledila razprava. V njej je gost s svojimi bogatimi strokovnimi in človeškimi izkušnjami povedal še marsikaj zanimivega. Bil je pravi užitek poslušati slikarja-misleca, ki zna svoje obsežno znanje tudi učinkovito posredovati sogovornikom.

KONCERT V ŠTANDREŽU

ZBOR GALLUS IZ KRANJA

Zadnjo nedeljo je bil v štandreški župni cerkvi lep koncert, ki ga je imel komorni zbor Gallus iz Kranja z dirigentko Angelo Tomanič. V tamkajšnji slikoviti cerkvi se je zbralo prav lepo število ljubiteljev zborovskega petja.

Spored nedeljskega koncerta je obsegal dela domačih in tujih skladateljev. Posebej je bila tudi prisotna klasična vokalna polifonija zlasti z Gallusom in Plavcem. Med baročnimi skladatelji je bil prisoten Telemann, od znanih tujih pa še zlasti Schnabel in drugi.

FOTO BUMBACA

Zlasti pa so bili prisotni slovenski skladatelji M. Tomc, U. Vrabec, J. Trošt, I. Florjanc, K. Mašek, p. H. Sattner, G. Rihar, L. Mav in S. Premrl. Ob koncu je zbor še dodal znano Vodopivčevo majniško pesem.

Komorni zbor Gallus je nastal leta 1983 v Kranju, kjer zlasti v cerkvi sv. Kancijana sodeluje pri mnogih slovesnostih v župniji, pa tudi pri raznih proslavah in srečanjih z drugimi zbori doma in v zamejstvu. Zbor je že posnel več plošč in kaset.

Spored je bil smotrno razdeljen na tri dele. V prvem in tretjem delu so pevci peli na koru, saj so skladbe zahtevale bogato orgelsko spremljavo. Drugi del pa je sestavljala v bistvu polifonska glasba, zato je zbor nastopal pred oltarjem. Dirigentka, sicer znana slovenska organistinja, Angela Tomanič pa je solistično izvajala Maškovo Alelujo.

S svojim nastopom na Goriškem je zbor Gallus pokazal resno pripravo in študijski pristop k posameznim skladbam. Nedeljski koncert je nedvomno vse prisotne obogatil z globoko duhovno vsebino.

AB

V TRAVNIŠKI CERKVI

KONCERTI NABOŽNE GLASBE

V travniški cerkvi v Gorici so se začela glasbena srečanja. Prvo je bilo posvečeno orgelski glasbi. Igrala je prof. Mirjam Furlan, pripravila je program, primeren travniških orglam. Vedeti moramo, da sedanje orgle v cerkvi sv. Ignacija na Travniku je zgradilo podjetje B. Zanin (Videm) leta 1931. Prejšnje orgle, ki jih je prva svetovna vojna močno poškodovala, so zdaj v cerkvi sv. Ivana v Gorici. Poslušali smo dela romantične dobe in sodobnikov, kot so: Langlais, Liszt, Bruckner, Sattner, Bossi, idr. Takoj je bila poslušalcu očitna izvrstna tehnika slovenske organistke, poleg tega pa je izkazala veliko pestrost v izbiranju 38 registrov travniških orgel.

Posebno dobra in prijetna za poslušanje je bila H. Sattnerjeva Fuga, zlasti ker fuga je ena najbolj dovršenih glasbenih oblik. Učinkovito so zvenele travniške orgle pri skladbi Sortie C. Francka in skladbi B. Wiedermanna z naslovom Svatbeni pohod. S temi skladbami in sploh s celotnim izvajanjem je organistka pokazala veliko interpretativno senzibilnost, kar jo uvršča med najbolj znane organistke. Posebna pozornost in pohvala pevskemu zboru S. Ignazio, ki že nekaj let prireja podobna srečanja.

Prihodnji petek, 10. t.m., bo drugo tovrstno srečanje, ki ga bodo izvedli naši, goriški izvajalci. Vsi so toplo vabljeni.

SJ

"PIKAPOLONICI IN PIKE" V JAMLJAH

GLASBENA IGRICA

V lepem kulturnem centru v Jamljah je bil v nedeljo, 5. t.m., popoldne prijeten praznik, posvečen otrokom in glasbi. ŠKD Kremenjak iz Jamelj je v sodelovanju s Slovenskim centrom za glasbeno vzgojo Emil Komel iz Gorice organiziral izvedbo glasbene igrice *Pikapolonici in pike*, prirejeno po delu priljubljenega mladinskega skladatelja Janeza Bitenca.

Otroci otroškega pevskega zbora Kremenjak, otroškega pevskega zbora Vrh sv. Mihaela in tečajev Do-Mi-Sol iz Gorice so v prvem delu prisrčnega popoldneva prikazali zgodbico o dveh pikapolonicah, ki sta hoteli izvedeti, koliko pikic imata na rdečih krilcih. Ker sami nista znali šteti, sta iskali pomoč pri marjeticah, metuljčkih, polžkih in čebelicah. Igrica je nadvse uspela, saj so se otroci - ki so jih skrbno pripravili Marja Feinig, Sara Devetak, Mitja Pernarčič in Fabio Devetak - zelo vživeli v dogajanje in z velikim navdušenjem prepevali; pa tudi starši, bratci in nonoti v prepolni dvorani so večkrat prekinili igrico s toplim ploskanjem. Mladi in vedno hvale vredni Patrick Quaggiato je poskrbel za izvirno, smotrno in zelo prijetno instrumentalno priredbo pesmi, ki so jih izvajali mladi godci na različne instrumente. Omenimo še, da so sceno in kostume pripravili sami starši in nonoti nastopajočih, pripovedovalka pa je bila Elisa Antoni.

Tudi drugi del glasbenega popoldneva je bil živahen in prijeten, saj so se s flavtami in na klavir predstavili mladi gojenci SCGV Komel, ki so jih pripravili profesorji Barbara Corbatto, Fabio Devetak in Katja Lavrenčič. S preprostimi, bolj ali manj znanimi skladbicami v glavnem tujih avtorjev so dokazali, da delajo prve korake na svoji glasbeni poti s prizadevnostjo in samozavestjo; čas pa bo pokazal, da je vredno se že od malih nog "družiti" z veselimi notami in akordi.

DD

IVO PETKOVŠEK VEDNO DEJAVEN

Vsestranski umetnik in kulturni delavec iz Laškega Ivo Petkovšek še naprej žanje zavidljive uspehe na Primorskem in drugod. Najprej povejmo, da je na mednarodnem evropskem natečaju Ermanno Casali na temo *Sacro e profano* v bližini Ancone prišel v finale. Julija bomo izvedeli, kako se bo odrezal.

Dne 3 t.m. je bil Petkovšek gost večera v sklopu pobude *Spaesati* v gledališču Miela v Trstu. Že sedaj pa napovejmo, da bo imel meseca junija osebno razstavo v kulturnem centru Srečko Kosovel v Sežani.

V RUPI IN ŠTEVERJANU

ŠTANDREŠKA KOMEDIJANTA ZABAVALA IN NASMEJALA

Praznik frtalje v Rupi prinaša vsako leto poleg zabavnega tudi pester kulturni program, v katerem je že vrsto let dodeljen kotiček dramski umetnosti, ki ga vsakič izvrstno zapolnita člana Dramskega odseka PD Štandrež Majda Zavadlav in Božidar Tabaj. Tako je bilo tudi na letošnji prireditvi, ki so jo pripravili delavni člani domačega društva Rupa-Peč. Žlahtna ljubiteljska igralca sta na 1. maj nastopila na na novo sezidanem, pokritem odru za cerkvijo s svojo zadnjo uspešnico iz vrste kratkih veseloiger Tata vse ve v režiji Janeza Starine. Dramski tekst sta sama prikrojila in ga z režiserjevimi nasveti tudi primerno začinila z natančno premišljeno besedno igro in mimiko. S svojim nastopom, ki je bil obarvan z dobrohotno ironijo, v kateri je vsakdo lahko prepoznal kanček svojega ravnanja, sta ojačila veselo vzdušje in zvabila smeh iz gledalcev, ki so jima za posrečeno karakterizacijo likov iz srca zaploskali.

Komedijantski par je letos bil prisoten tudi v Števerjanu ob praznovanjih na čast tamkajšnjemu farnemu patronu sv. Florjanu. Lepo število ljudi ju je pričakalo v župnijski dvorani v Števerjanu v petek, 3. maja, kamor sta prišla na povabilo domačega društva SKPD F. B. Sedej, ki je sooblikovalo praznične dni. Na števerjanskem odru sta odigrala dve kratki komedijski deli, in sicer zgoraj omenjeni humorni prizor, postavljen v šolsko tajništvo, in Človek brez smeha z odločno zdravnico in sramežljivim pacientom. Obakrat sta duhovito besedilo premeteno pretkala z nekaj priložnostnimi, improviziranimi replikami, tudi na račun bližnjih volitev, kar je še posebno podžgalo že itak zabavno vsebino. Njuno mojstrsko izvajanje, ki dosega in včasih že presega prag poklicnega igralstva, je izzvalo dolg in prisrčen aplavz, ki je pričal, da ju Števerjanci radi imajo v svoji sredi in da publika pač ljubi take gledališke prikaze, v katerih se v smešnih situacijah zrcali resnično vsakdanje življenje.

IK

IZ POLPRETEKLE ZGODOVINE

GORIŠKA POKRAJINSKA UPRAVA IN SLOVENCI PO LETU 1951 (4)

REMO DEVETAK

Na pogajanjih tajnikov petih strank so socialisti in komunisti predlagali glasovanje proračuna za skupno vodenje pokrajinske uprave, česar KD ni bila voljna sprejeti, češ da odbor mora ostali enobarven ("monocolore"). Proračun je bil odobren z dvanajstimi glasovi KD-PSDI-PRI in z vzdržanjem MSI. Po odobritvi sklepa o ustanovitvi pokrajinskega prevoznega podjetja v mescu juliju 1976 je predsednik enobarvnega odbora podal ostavko. Sledila so pogajanja za sestavo zmerno levičarskega odbora: PSDI-PRI-PSI in PCI, predsednik iz vrst PSDI, zaradi ostrega nasprotovanja svetovalca prav iz vrst PSDI je 21.9.1976 predsednik odstopil, ne da bi sestavil ožji odbor. Temu je sledil razpust pokrajinskega sveta in nastop šeste komisarske uprave. Tako so bile sedme volitve 25. junija 1978, torej dve leti pred rokom.

Slovenska skupnost je prejela 3.253 glasov, izvoljena je bila Marija Ferletič, na listi KPI pa Ivan Bratina in Borut Spacal; na listi PSI izvolitev slovenskega predstavnika Jožeta Ceja ni uspela.

Osme volitve so bile 26. junija 1983. Pri sestavi kandidatne liste SSk je završalo, vodstvo stranke se je namreč odločilo za zamenjavo glavnega kandidata, trikrat nastopajočo in dvakrat izvoljeno predstavnico (njej je namenila drugo mesto na listi za deželne volitve), in postavilo mlajšega predstavnika. Slovenska skupnost je zbrala 2.996 glasov, izvoljen je bil Mirko Špacapan, na listah PSI in KPI sta bila izvoljena Jože Cej in Aleksandra Devetak.

Devete volitve so bile 26. junija 1988. Slovenska skupnost je zbrala 2.607 glasov (Katoliški glas), (2.830 po Primorskem dnevniku). Ponovno je bil izvoljen Mirko Špacapan, na listi KPI ponovno Aleksandra Devetak, zaradi porasta glasov PSI na Tržiškem je izvolitev Slovenca Jožeta Ceja v zagrajskem okrožju izpadla.

DALJE

JURJEVANJE GORIŠKIH SKAVTOV

SKUPNOST IN PRIJATELJSTVO

Slovenski goriški skavti, vključeni v Slovensko zamejsko skavtsko organizacijo - Gorica, so v sredo, 1. maja, na Plešivem priredili že tradicionalno Jurjevanje, na katerem so med obredom obljub sprejeli medse nove člane v vejo volčičev in volkuljic ter v vejo izvidnikov in vodnic. Posebne zahvale gredo ob tej priložnosti gospodu Jožku Sirku, ki je goriške skavte vljudno gostil, in duhovniku Marjanu Markežiču, ki je daroval sv. mašo, med katero se je odvijal obred obljub. Letošnje Jurjevanje bo ostalo zapisano kot posebej uspešno. K temu je botrovalo več dejavnikov. Med pomembnejšimi je bilo seveda sončno lepo vreme, ki je bilo goriškim skavtom vseskozi naklonjeno. Program za vejo izvidnikov in vodnic (IV) ter roverjev in popotnic (RP), ki je predvideval prenočevanje, se je začel že v popoldanskih urah v torek, 30. aprila. Postavljanju šotorov so sledile igre, ki jih je pripravila veja RP. Sproščeno vzdušje razposajenosti se je nadaljevalo ob večernem tabornem ognju, ki so ga zaznamovali zabavni skeči, zanimive igre in veselo petje.

Glavni del programa je bil na sporedu naslednji dan, v sredo, 1. maja. Po jutranjem zboru je sledil program po vejah. Pred mašo so bile skupne pevske vaje, nakar je prišel na vrsto glavni del Jurjevanja, sv. maša in obred obljub. SZSO-GO se letos lahko pohvali s kar 42 novimi člani, ki so v sredo vstopili v skavtsko družino. Pokrajinska načelnica SZSO-GO Katja Tommasi (Srčkana mravlja) je ob tem poudarila pomembnost skavtizma, ki letos praznuje 80 let obstoja na slovenskih tleh. Dejala je, da je treba skavtsko gibanje sprejeti kot bogastvo "za vse tiste, ki so ga živeli in ga še živijo, ki jim je dana možnost, da okusijo lepoto narave, skupnega življenja, prijateljstva, izkušnje in poti". Obrnila se je nato na vsako vejo posebej in podčrtala, kako je skavtizem dragoceno darilo, ki se ga je treba zavedati. Voditeljem je Srčkana mravlja položila na srce, naj jim bo vzgoja otrok in mladih ljubeznivo in veselo služenje, hkrati pa priložnost za osebno rast. Nazadnje je goriška pokrajinska načelnica nagovorila še starše in jim prikazala skavtizem kot gibanje, ki nudi otrokom možnost spoznavanja drugih in življenja v skupnosti.

Jurjevanje se je sklenilo v poznih popoldanskih urah z igrami in tabornim ognjem, na katerem so se s škeči in bansi predstavile vse veje. Posebej zabavno točko so pripravili tudi predstavniki "starejše" generacije skavtov.

V bližnji prihodnosti čaka člane SZSO-GO še kopica srečanj. Veja IV in skupnost voditeljev sta se v teh dneh srečali z novogoriškimi skavti, roverji in popotnice pa imajo na programu srečanje z italijanskimi vrstniki iz organizacije AGESCI. Skavtsko leto se bo sklenilo v soboto, 8. junija, z zahvalno skavtsko mašo. Sklepno srečanje bo potekalo v okviru 40. obletnice postavitve Katoliškega doma - Kulturnega centra Lojzeta Bratuža.

NAVIHANI TIGER

DAROVI

ZA MISIJONARJA Ivana Štanto: Lojzka Pipan Boškin 10,00; N.N. Gabrje 10,00 evrov.

ZA CERKEV v Gabrjah: družina Devetak, Gabrje 26 10,00; N.N. z Opčin v spomin na prof. Nado Žerjal Zaghet 50,00 evrov; družina Rose iz Trsta 50,00 evrov.

Ostali darovi prihodnjič.

OBVESTILO

V SOBOTO, 11. maja, bo na Mirenskem Gradu z začetkom ob 20. uri izvedel samostojni koncert župnijski pevski zbor Sv. Mihovil z Murterja (Hrvaška). V nedeljo, 12. t.m., bo pel pri župnijski maši v cerkvi sv. Jurija v Mirnu ob 10. uri in po njej izvedel krajši koncert. Vabljeni!

ČESTITKE

V soboto, 27. aprila, sta si Verena in Mauro v cerkvi na Peči obljubila večno zvestobo. Ob tem veselem dogodku jima želimo mnogo sreče in ljubezni člani župnijskega pastoralnega sveta iz Rupe-Peči ter člani MePZ Rupa-Peč.

V soboto, 27. aprila, sta si obljubila večno zvestobo Mirjam Radinja in David Cibini. Obilo božjega blagoslova, ljubezni in razumevanja na skupni življenjski poti jima želijo vsi, ki ju imajo radi.

SOŽALJE

Člani ženskega zbora iz Ronk, društvo Jadro in Tržič izrekajo občuteno sožalje gospe Slavi ob nenadni smrti sestre Rozine Marušič.

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
KROŽEK ANTON GREGORČIČ
vabita na predstavitev knjige
Iva Hvalice
ZADNJA REPLIKA
Delo in avtorja bo predstavil **Jurij Paljk**
Komorna dvorana KC Lojze Bratuž
torek, 14. maja 2002, ob 19.30

VSAKOLETNA POBUDA SONČNICE

DRUŽINSKI PRAZNIK NA JEREMITIŠČU

ADRIJAN PAHOR

Letošnji dan družine, tokratna izvedba bo že sedma zapored, bo Skupnost družin Sončnica organizirala v štandreškem zaselku Jeremitišču, seveda v dogovoru in s sodelovanjem z domačini - Rumitarji. O programu in samem poteku praznika poroča naš list na drugem mestu, lahko pa potrdim, da bo pester in neobičajen. Zakaj se je "Sončnica" odločila za takšno lokacijo praznika, najbrž ni težko uganiti. Vsi smo zadnje mesece z zaskrbljenostjo spremljali dogajanje v zaselku, kamor namerava goriška občinska uprava razširiti tovorno postajališče. Tiha asimilacija, ki uporablja največkrat kot glavni orožji gospodarsko osiromašenje oziroma odjedanje (razlastitev) zemlje narodnostni skupnosti, si je vzela na piko ta robček zemlje, ki pa ga skupina domačinov in njihovih prijateljev, somišljenikov, v podpori stranke Slovenske skupnosti, brani pred grožnjo betonifikacije. Da bi do grobega posega občinske uprave, ki se - kot vse nam nenaklonjene politične koalicije - najraje okorišča s slovensko zemljo, ne prišlo, so Jeremitarji podvzeli serijo pobud, o katerih so časopisi in naš list že obširno poročali. Ena izmed teh je aktiviranje zavoda za Spomeniško varstvo, ki je že zaščitilo staro jeremitarsko cerkvico, kjer bo ob priložnosti družinskega praznika prvič po dveh stoletjih maša. Skupnost družin Sončnica želi skratka s to svojo pobudo izraziti solidarnost tamkajšnjim ljudem, družinam (naš tednik je 14. marca t.l. objavil intervju z zakoncema Oskarjem Pavletičem in Vando Srebotnjak), ki imajo na ogroženem področju svoje domačije. Gre torej za občutljiv problem, ki na nek način prizadeva (ali vsaj bi moral) vso našo narodnostno skupnost, saj pomeni odmiranje delčka narodovega telesa, pa čeprav onkraj državne meje, veliko osiromašenje za našo skupnost in (v kolikor bi se vsa zadeva negativno iztekla) političen poraz za Slovenijo samo. Ob posrečeni izbiri kraja za dan družine naše "Sončnice" lahko zato organizatorje pohvalimo in jim čestitamo za vso pestro kulturno in prosvetno dejavnost.

SLOVENSKI CENTER ZA GLASBENO VZGOJO
EMIL KOMEL GORICA
KOLEDAR
DEJAVNOSTI OB ZAKLJUČKU ŠOLSKEGA LETA

Velika dvorana KC Lojze Bratuž, **sreda, 8. maja, ob 20.30**
KLAVIRSKA IGRA
učencev prof. Sijavuša Gadžijeva

Dvorana KD Danica na Vrhu sv. Mihaela,
ponedeljek, 14. maja, ob 19.30
ZAKLJUČNI ŠOLSKI NASTOP

Velika dvorana KC Bratuž, **sobota, 18. maja, ob 19.30**
PIKAPOLONICA IN DRUGE ŽIVALICE
POJEJO, PLEŠEJO, IGRAJO

Sedež pevskih zborov v Devinu, **ponedeljek, 20. maja, ob 19. uri**
ZAKLJUČNI ŠOLSKI NASTOP

Komorna dvorana KC Bratuž, **petek, 24. maja, ob 19. uri**
ŠOLSKI NASTOP

OŠ L. Zorzut na Plešivem, **ponedeljek, 27. maja, ob 19.30**
ZAKLJUČNI ŠOLSKI NASTOP

Sedejev dom v Števerjanu, **torek, 28. maja, ob 18. uri**
ŠOLSKI NASTOP

Palača Lantieri-Levetzow v Gorici, **četrtek, 30. maja, ob 20.30**
VESELICA
Abonmajska prireditev ob 100-letnici Pevskega in glasbenega društva

Župnijska dvorana v Doberdobu, **ponedeljek, 3. junija, ob 18.30**
ŠOLSKI NASTOP

Velika dvorana KC Bratuž, **sreda, 5. junija, ob 19.30**
BALET, VESELJAKI, MLADI SOLISTI

Velika dvorana KC Bratuž, **sreda, 12. junija, ob 20.30**
V GALERIJI ZVOKOV IN GLASOV
ŠOLSKI ZBOR, SOLISTI, KOMORNE SKUPINE

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
ARS GALERIJA
KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
DRUŠTVO ARS
vabita na predstavitev knjige
dr. Egona Pelikana
TAJNO DELOVANJE PRIMORSKE DUHOVŠČINE POD FAŠIZMOM
Na večeru bodo spregovorili urednik Nove revije **Niko Grafenauer, dr. Marjan Drnovšek**, urednik zbirke Korenine, **prof. Jože Pirjevec, dr. Branko Marušič**
Večer bo povezoval **Jurij Paljk**.
Knjiga bo na prodaj z velikim popustom!
Komorna dvorana KC Lojze Bratuž
četrtek, 16. maja 2002, ob 18. uri.

SKUPNOST DRUŽIN SONČNICA
V SODELOVANJU Z RUMITARJI
vabi na 7. DAN DRUŽINE
JEREMITIŠČE 2002
nedelja, 12. maja, z začetkom ob 9. uri
Kdor se želi udeležiti igre in kosila, naj se prijavi do petka, 10. t.m., ob 17. uri na tel. 0481 536455

PHILOCAFE'
PO STARI TRADICIJI PRIJETEN IN ZANIMIV VEČER OB SKODELICI KAVE
Claudio Imprudente
"SE BOJIMO DRUGAČNOSTI?"
ponedeljek, 13. maja, ob 20.30, v kavarni-restavraciji Euro Diplomat Hotela, Gorica, Korzo Italia, 63
ŠTUDIJSKO RAZISKOVALNI FORUM ZA KULTURO

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ
PRAZNIK ŠPARGLJEV

SOBOTA, 18. MAJA
- **ob 17. uri** slikarski ex-tempore
- **ob 20.30** plesna zabava z ansamblom Kvintet Mi

NEDELJA, 19. MAJA
- **ob 19. uri** Otroški zbor Vrh sv. Mihaela, Plesna šola Urška iz Nove Gorice, Plesna skupina SCGV Emil Komel
- **ob 20.30** Plesna zabava z ansamblom Zamejski kvintet

SOBOTA, 25. MAJA
- **ob 20.30** plesna zabava z ansamblom Oasi

NEDELJA, 26. MAJA
- **ob 17. uri** srečanje pritrkovalcev
- **ob 19. uri** MePZ Podgora, nagrajevanja, enodejanka Dramske skupine PD Štandrež *Konec pravljic ali...*, režija Janez Starina
- **ob 20.30** plesna zabava z ansamblom Kraški kvintet

V primeru slabega vremena bo kulturni program potekal v prostorih župnijske dvorane v Štandrežu
Na voljo odlični šparglji, domača jedača in pijača

BOGAT SREČOLOV
FOTOGRAFSKI NATEČAJ

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

BENEŠKA SLOVENIJA

S 1. STRANI

"ZAVEZANI KORENINAM!"

"Ker je danes tudi Prvi maj, je prav, če že na samem začetku povemo, kako smo tudi sami sestavni del vseh tistih, ki se prepoznavajo v delu, saj smo slovenski ljudje znani po tem, da smo delavni ljudje, kot tudi živimo že stoletja ob boku Furlanov, ki imajo do dela in življenja dejansko enak odnos, kot ga imamo sami, se pravi: delo, družina in hiša, ki pomeni dom, v katerem se osnovna celica naše družbe, družina, lahko celostno in v polnosti razvija...

...V naši mali narodni skupnosti, ki je preživela do danes še hujše čase, kot so današnji, poznamo take, ki delajo, in seveda take, ki znajo veliko govoriti o tem, kako bi se moralo delati, kako bi predvsem drugi morali delati. Zato sem vesel, da sem danes sredi vas, dragi domačini, vsi tisti, ki leto za letom delate, da bi zgledno pripravili tako praznik kot seveda tudi vrsto drugih kulturnih prireditev, s katerimi si prizadevate ne nazadnje tudi za to, da bi kot pripadniki slovenskega naroda tudi v prihodnje bili dejavni člani področja, na katerem živite. Za vse to vam gredo seveda čestitke, kot gredo ob prazniku dela čestitke vsem tistim iz naše srede, ki tiho in nekričavo opravljajo svojo dolžnost, delajo, nikdar ne gledajo na uro, ampak se pri delu tudi nesebično razdajajo za druge in ne nazadnje tudi za našo narodno skupnost.

Slovenci smo na Goriškem od nekdaj doma, od nekdaj smo sestavni člani družbe, v kateri dolgo živimo. Vi, prebivalci Rupe in bližnje Peči, ste od nekdaj tu, saj so vaši predniki tu ob Vipavi najprej postavili majhne in skromne hiše, ki si jih danes sredi izobilja, a tudi praznine naše družbe, le stežka še predstavljamo, tu so obdelovali polje, bili priča hudim časom, preživeli najhujšo temo in zločine fašizma in vso grozoto druge svetovne vojne, da bi danes vi in vsi mi lahko živeli v današnjem udobju, a obenem tudi nadaljevali njihovo delo... Ker pa smo danes zbrani na Prazniku frtalje in obenem Prazniku dela, je prav, da se zavedamo, da tega praznika ne bi bilo, če za njim ne bi stala cela vrsta ljudi, ki so se nesebično žrtvovali in delali, da je do tega praznika sploh prišlo. In samo takim, kot ste vi, dragi domačini, gre zahvala, če kot narodna skupnost Slovenci v Italiji še obstajamo.

Prav je, da se danes spomnimo vseh tistih, ki dan za dnem ohranjajo in ohranjamo naš jezik, našo kulturno izročilo, našo trdno zasidranost v ta prostor, enakost z drugimi, a predvsem naše posebnosti, vso tisto kulturo, ki nas vključuje v širšo evropsko kulturo, a nas tudi dela in predstavlja kot Slovence, kar smo in hočemo tudi v prihodnje ostati... Naša naloga je, da ohranimo jezik, da ohranimo svoje korenine, da ohranimo naš dom in našo skupnost!

Pa je danes že tako, da na Goriškem niti tega ne moreš kot Slovenec reči, da bi rad svoje osnovne stvari počel v svojem jeziku, da že ne bi bil deležen ostrih nasprotovanj vseh tistih, ki jih je večina izvolila, da vladajo mestu in prostoru, na katerem nam je dano skupaj živeti. Govorim seveda o tisti enakopravnosti na jezikovnem področju in seveda na narodnostnem področju, ki bi nam jo bil moral zagotoviti danes že razvpiti zaščitni zakon, o katerem pa danes zares ne bi govoril, ali je dober ali slab, ker je pač tak, kakršen pač je, in drugega nimamo.

Govorim o goriški občinski upravi, ki nas ni marala in nas ne mara, ki nas je načrtno zamolčevala in nas namerava tudi v prihodnje načrtno zamolčevati, govorim o sedanjem županu in njegovih upraviteljih, ki bi radi še zadnji košček Jeremitišča zbrisali in še na to slovensko zemljo nalili tone betona, govorim o teh ljudeh, ki so danes na oblasti v Gorici, mestu, ki nosi slovensko ime, a nas ne marajo, nas potiskajo v nekakšen geto...

Nisem politik, a tudi tepec nisem, da ne bi vedel, da imamo danes vsi Slovenci, ne glede na našo idejno ali kako drugo pripadnost, izjemno možnost, saj smo vsi skupaj zbrani na strani goriške leve sredine, da imamo torej vsi Slovenci čez dva tedna izjemno možnost, da to gosposko, ki nas noče in nas ne mara, pošljemo domov! Pošljimo jih torej domov, vsi, in zato bo vsak glas pomemben, tudi glas vaše none in glas dijaka, ki bo prvič stopil na volišče! Vsem mora biti jasno, da bo na goriških volitvah potrebno glasovati za Vittoria Brancatija, da bo potrebno glasovati zase in zato, naj velja samo ena stvar: Pošljimo jih domov, doma naj ostane ta občinska uprava in vse njej enake!

Niso nas niti omenili, ko so sami praznovali tisočletnico Gorice, celo tako pokvarjeni so bili, da so spreminjali zgodovinski dokument in so pisali Goritia namesto Gorize, ki stoji v dokumentu, sami so si tudi z našim denarjem odprli gledališče Verdi, a nas niso povabili zraven, o udejanjanju zaščitnega zakona niti razmišljali niso in zato naj za vsakega člana naše skupnosti velja eno samo pravilo: Glasuje se za Brancatija in s takim glasom bomo to gosposko, ki nas noče, poslali domov in to vsi Slovenci in vsi naši prijatelji, demokratični Italijani, na katere nas veže dolgotrajno prijateljstvo, tudi zato, ker smo z njimi enakopravni, ker nas sprejemajo take, kot smo.

Ko vam čestitam ob lepem prazniku, na katerem se bomo, vsaj upam, da bo tako, dobili tudi prihodnje leto, si želim, da bi vaš zgled vsestranske delavnosti in narodnega ponosa bil za zgled vsem nam, ki tako ali drugače poklicno delamo za narodno skupnost. Sam si namreč svoje delo pri Novem glasu tako predstavljam in vam tudi v imenu našega uredništva in vseh naših sodelavcev ter bralcev izrekam iskreno priznanje za vse vaše požrtvovalno delo....

Vseeno pa za zaključek še eno naročilo: Na občinskih volitvah jih pošljemo domov in seveda: Pogumno naprej!"

USLUŽBENCI BREZ PLAČ ŽE OD JANUARJA

KDAJ BO DVOJEZIČNO SREDIŠČE NEMOTENO DELOVALO?

Dvojezično šolsko središče v Špetru ne more nemoteno opravljati svoje dragocene vloge med beneško šolsko mladino. Po epopeji, ki so jo morali od osemdesetih let dalje osebje in odgovorni predstavniki doživljati ob vsakem koraku, je prišlo septembra lani dolgo pričakovano prvo šolsko leto v državni šolski ustanovi. Podržavljenje omenjene šole je namreč ena od zelo redkih postavk, ki jih predvideva zaščitni zakon, in ki za zdaj ni ostala na papirju.

Pa se je tudi v tem zapletlo.

V prejšnjih dneh smo namreč dobili sporočilo, da je osebje dvojezičnega šolskega središča brez plač vse od začetka letošnjega leta, to pomeni kar štiri mesece. Kako pa je to mogoče, ko je šola državna in učno osebje spada med državne uslužbence? Zgodilo se je, da je pristojen uradnik ali funkcionar pri rimski vladi postavil potrebno vsoto za plače uslužbencem za omenjeno šolo v zgrešeno proračunsko poglavje, iz katerega se ne da črpati potrebnih finančnih sredstev. To pomeni, da bo za popravilo omenjene napake lahko poskrbel le parlament, ker je bila postavka odobrena v sklopu proračuna, ki je, kot znano, zakon. Obstaja realna nevarnost, da se tako stanje ne bo spremenilo vse do septembra, kar pomeni, da bi moralo 30 družin za nadaljnjih pet mesecev živeti v skrajno negotovem stanju.

Ob novici so se takoj sprožili sindikati ter odgovorni pri dvojezičnem šolskem središču, ki so naslovili na predsednika republike Ciampija pismo, s katerim so ga ob njegovem obisku v naši deželi seznanili z nevzdržnim stanjem in ga prosili za poseg, sama ravnateljica Živa Gruden pa je bila prejšnji petek v Rimu na ministrstvu za šolstvo, ki je neposredno pristojno za celotno zadevo oz. za napako, do katere je prišlo. Odgovorni pri ministrstvu so sprejeli dokumentacijo in po besedah same ravnateljice Grudnove so bili o tematiki dobro seznanjeni, tako da kaže, da bi se morala zadeva premakniti z mrtve točke. Ravnateljico Grudnovo sta na ministrstvu spremljala odgovoren za šolstvo pri sindikatu CGIL in senator Miloš Budin, ki so ravno tako podčrtali pozitivno vzdušje, ki je vladalo na srečanju. O tozadevni problematiki se je angažiral tudi deželni šolski ravnatelj, ki je medtem pisal pismo na videmsko zakladnico.

SLOVENSKA SKUPNOST

SOLIDARNOST ŠOLNIKOM

Slovenska skupnost, tajništvo Gorica, poziva krovni organizaciji SKGZ in SSO ter slovenskega senatorja Miloša Budina, da se zavzamejo za problem dvojezičnega šolskega centra v Špetru. Nepojmljivo je namreč, da učno osebje te šole že več mesecev ne dobiva plač in da niti ni izgledov za bližnjo prihodnost.

Ne moremo sprejeti dejstva, da ob vsaki priložnosti poudarjamo važnost te ustanove, potem pa nič ne naredimo za njeno vsakodnevno delovanje. Kdor ima finančna sredstva in kdor ima stike v Rimu, mora poseči, da se reši kočljivi in ponavljajoči se pojav pomanjkanja sredstev za šolo v Benečiji.

SSk izraža solidarnost osebju šole v Špetru Slovenov in vabi vse oškodovane učitelje, naj kljub vsemu vztrajajo pri izredno pomembni nalogi, ki jo imajo.

STARI RECEPTI BENEČIJE

Zadruga Most iz Čedada je poskrbela za novo publikacijo z naslovom *Dežela frika in gubance, kako so kuhale naše none*. Knjiga je izšla v italijanskem in slovenskem jeziku, v njej pa lahko ob številnih receptih iz beneške kuhinje - teh je približno 150 - lahko preberemo tudi predstavitev občin slovenske Benečije, Terske doline in Rezije, iz katerih recepti izhajajo. Ob tem pa bogatijo publikacijo tudi nadvse lepe fotografije krajev. Knjiga je namenjena tudi izseljencem po svetu in ljudem, ki o naših krajih bolj malo vedo. Knjigo bodo uradno predstavili v Gorenji Mersi v stavbi srednje šole v petek, 24. maja, ob 20. uri. Na predstavitvi je obljubil svojo prisotnost tudi predsednik deželne vlade Renzo Tondo, kar bo seveda dalo predstavitvi gotovo svojevrstno odmevnost in pečat. Avtorja, ki sta zbrala stare in tudi manj poznane recepte, sta Dino del Medico in njegova žena Vesna Leskovitz.

OBVESTILO

KLUB KRŠČANSKIH izobražencev Koper vabi na srečanje s predstavniki izseljenske organizacije Slovenija v svetu. Gost bo njen predsednik Boštjan Kocmur s sodelavci. Večer bo predstavil probleme argentinskih Slovencev, ki bi se želeli vrniti, pa se ne morejo. Večer bo v ponedeljek, 13. t.m., ob 20. uri pri Sv. Marku v Kopru (Kvedrova 17).

GLOSA JURIJ PALJK

O KNJIŽEVNOSTI

Kdo ve, kdaj je človek v davnini segel prvič po peresu, najbrž pravzaprav takrat še po dletu, da bi napisal prvo zgodbo, zapis, zametek pripovedi, epa, morda pravljice. Kdo ve, kje bi lahko iskali temelje književnosti, in kdo ve, zakaj ima književnost še vedno uspeh pri ljudeh. Odgovora, zares pravega odgovora ne pozna nihče; niti ljudje, ki se znanstveno ukvarjajo s književnostjo tega odgovora ne morejo dati.

Seveda ne govorimo o tem, kaj in kje je, kako in kdo je kaj napisal, kot tudi ne o tem, kako je to napisal, ampak o preprostem dejstvu, da se je nekje v davnini človeške zgodovine pričel intimen in globok odnos med človekom, ki piše, in tistim, ki bere. Zares nihče ne ve, zakaj je književnost še danes tako aktualna, tako zanimiva in privlačna, da smo še vedno bralci tako radoživo navezani na take in drugačne napisane zgodbe, pa naj gre za romane, za novele, kratke zgodbe in črtice ali pa za epska besedila, ne nazadnje tudi za liriko.

Romanu kot literarni zvrsti so že ničkolikokrat napovedali smrt, strokovno in učeno povedali, da je preživet, da se v današnjem svetu, ki prisega na podobo in take in drugačne slike, roman ne bo obnesel, da ne bo preživel ne televizije in ne filma, kaj šele interneta. Pa ni tako. Roman in književnost sta še danes živa, prav radoživo živahna in veljata za temeljna kamna našega kulturnega sveta, pravzaprav tudi zelo dejavno pomagata ustvarjati naš miselni svet.

In nihče ne ve, kje je tista stvar, ki človeka vedno znova napelje k temu, da vzame novo knjigo v roke in s pisateljem podoživi njegov svet, njegovo zgodbo, za katero niti ni rečeno, da je resnična, nasprotno: toliko bolj kot je neverjetna, fiktivna, kot bi lepo po slovensko rekli danes, namesto da bi dejali, da je izimišljena, toliko bolj bo bralca zgodba začarala. Nihče še ni odgovoril, kje nastane v človeku tista nuja, pravzaprav resnična potreba, da s pisateljem stran za stranjo odide iz stvarnega sveta v namišljen, včasih zares fantastičen svet, ki z njegovo stvarnostjo nima veliko skupnega, da bi stran za stranjo podoživljal uspehe, misli, čustvovanja, veselje in trpljenje, a tudi dejanja glavnega junaka zgodbe in njegovih prijateljev, nasprotnikov ter drugih, ki imajo v zgodbi pomembno in manj pomembno mesto.

Gre za čudež, ki mu ne znajo in ne znamo dati razlage, kot se seveda nobenega čudeža ne da razložiti z razumom! Najbrž tiči prav v tej naši misli tudi odgovor, zakaj je branje književnosti tako zanimivo, vedno sveže in vedno prepričljivo, zakaj je književnost tako bogata in vedno znova zanimiva, vredna našega časa in seveda vedno novega branja. Gre za tisti naravnost čudežni odnos, ki ga roman ali taka in drugačna literarna zgodba, pripoved, uspe narediti med pisateljem in bralcem, ki mu nihče ne ve porekla, vsi pa vemo, da obstaja. In boljša je književnost, boljši in tesnejši je ta odnos med tistim, ki bere, in tistim, ki je književni tekst napisal, pravzaprav z njegovim svetom, njegovimi junaki, ki v bralčevem miselnem svetu zaživijo, dihajo, trpijo, ljubijo, sovražijo, živijo svoje in bralčevo življenje in ne nazadnje tudi umirajo z njim.

Pa se ta odnos ne konča samo pri branju, pri bolj ali manj doživeto napisani zgodbi, pri napeti zgodbi, kot v pogovornem jeziku rečemo dobro napisanemu romanu, ki nas s svojim tekom in predvsem s svojo zgodbo tako živo pritegne, da ga ne moremo odložiti, dokler ga ne preberemo. Pravzaprav se šele po prebrani knjigi začne tisti proces, ki je morda najlepši, prav gotovo pa najbogatejši in najbolj ploden za bralca in človeka samega. Prebrana knjiga se človeku vtisne v spomin, pravzaprav postane del njegove zavesti in tudi podzavesti, del njegovega duhovnega sveta. Čez leta bo skoraj vsak bralec na prebran roman pozabil, kot bo pozabil tudi na posamezne opise, dele romana, detajle, ki so tako pomembni za celotno fresko napisanega dela, a nikdar ne bo mogel pozabiti duha, ki je iz prebranega dela zavel. Prav tu je tista veličina književnosti, ki se je premalo zavedamo; tu tiči zajec, bi lahko rekli in ne bi dosti pogrešili.

Umberto Eco, veliki italijanski razlagalec in proučevalec simbolov in znakov človeškega dela, a tudi imeniten ter izjemno duhovit pisec in pisatelj, je nekoč v svoji "škatlici vžigalic", v svoji stalni rubriki v tedniku Espresso *zapisal, da današnji človek ne more ničesar novega napisati, da je bilo že vse, kar je bistvenega za človeka, njegovo duhovnost in za njegovo življenje, napisano in to dobro napisano; da je torej vse, kar se danes napiše povsod po svetu, samo vračanje k istim temam, ki so od nekdaj človeka zanimale. Zraven pa je Eco še pronicljivo dodal, kako sam verjame, da se vseeno še splača pisati, kot se seveda še vedno splača brati.*

Človek je namreč vedno enak, a obenem vedno drugačen, človek se vedno znova rodi in vedno znova mora osmišljati svoje korake v svet, kot mora tudi vedno znova najti odgovore na temeljna vprašanja svojega bivanja in svojega obstoja v svetu in ob sebi enakemu, a vseeno tudi tako drugačnemu sočloveku.

In zato naj se še tako čudno sliši, a drži predvsem to, da bo književnost privlačno čarobna vse do takrat, ko bo obstajala tista nevidna in nerazložljiva vez med pisateljem in bralcem, ki nam lepša in vedno znova bogati na videz prozaični vsakdanjik. Kot bo tudi v prihodnje neizpodbitno držalo dejstvo, da je človeško življenje veliko bolj zanimivo, domišljije polno in tudi bolj fantastično od vsake, še tako dobro napisane književnosti.

Morda pa se vse začne takrat, ko človek pri branju ugotovi, da ni nič, kar je bilo že napisano, tako neizvedljivo in tako domišljije polno, da tega ne bi našel v vsakdanjem življenju in obratno. Preprosteje povedano: življenje je literatura in književnost je življenje. Lahko pa tudi: življenje presega književnost in obratno.

Zato je branje ena najlepših stvari. Tudi v današnjem svetu podob, tudi v svetu, v katerem prevladuje televizija.

PETDESET LET OD IZIDA PRVE ŠTEVILKE VERSKEGA TEDNIKA DRUŽINA

VISOKA INFLACIJA LOČI DRŽAVO OD EVROPE

MARJAN DROBEŽ

Družbeno, politično, gospodarsko, kulturno in vse drugo življenje v Sloveniji se nadaljuje s pomembnimi dogodki, ki bodisi vplivajo na notranji razvoj države ali pa njeno uveljavljanje v mednarodnih odnosih. V torek, 7. t.m., je, denimo, minilo petdeset let od izida prve številke slovenskega verskega tednika, Družina. Jubilej tega časnika, ki je bil ustanovljen in je nekaj časa izhajal v Novi Gorici, bomo proslavili v soboto, 25. maja, na Sveti Gori. Sindikat zdravnikov in zobozdravnikov Fides naj bi še v tem tednu sporočil, ali bo nadaljeval v prejšnjem mesecu prekinjeno stavko. V Sloveniji je med 6. in 10. majem potekal tradicionalni teden Evropske unije s kar več kot štiridesetimi prireditvami, srečanji in javnimi razpravami. Na njih so ponovno poudarili, da naj bi se pogajanja o vstopu Slovenije v omenjeno evropsko povezavo končala do konca tega leta. Predsednik vlade dr. Janez Drnovšek se medtem pripravlja na obisk v ZDA, ki bo predvidoma trajal od 13. do 17. maja. Sestal se bo tudi s predsednikom ZDA Georgem Bushem. Med glavnimi temami, o katerih bosta razpravljala, naj bi bilo zlasti pričakovanje Slovenije, da bo na zasedanju predstavnikov držav članic Nata, v novembru v Pragi, povabljena v članstvo te politične in vojaške organizacije. V Sloveniji pa je javnost najbolj zaskrbljena zaradi vztrajnega naraščanja inflacije. V mesecu aprilu so cene življenjskih potrebščin zrasle na 1,4%, kar je neprimerljivo z državami članicami EU, ki za takšno povečanje inflacije potrebujejo več kot pol leta. Vlada je napovedala, da bo inflacija letos 6,9%, toda le-ta na letni ravni že zdaj znaša 8,4%. Ekonomisti opozarjajo, da sta pripravljenost Slovenije na vključitev v EU in njena sposobnost tekmovanja na skupnem evropskem trgu po vključitvi (to naj bi se zgodilo v začetku leta 2004) v veliki meri odvisna od obvladovanja inflacije, znižanja brezposelnosti, bančnih obresti in od odprave drugih makroekonomskih težav. Kot dodatna težava se lahko pojavi tudi upadanje (recesija) gospodarske rasti v Evropi in z njo zmanjšanje povpraševanja po slovenskem blagu. To bi za majhno in izrazito izvozno usmerjeno slovensko gospodarstvo lahko imelo usodne posledice. S takimi težavami se že soočajo v naši proizvodnji železa in jekla, saj je EU nedavno zvišala uvozne dajatve na uvoz jekla tudi iz držav kandidatk za sprejem v povezavo, kot odgovor na omejitvene ukrepe, ki so jih uvedle ZDA. Na zunanjepolitičnem prizorišču nastajajo zmeraj novi zapleti v odnosih s Hrvaško. Čeprav sta državi dosegli sporazum o upravljanju jedrske elektrarne Krško, ni gotovo, če ga bosta njuna parlamenta tudi potrdila. Sporno je zlasti odstranjevanje in zavarovanje jedrskih odpadkov, na Hrvaškem pa se pojavljajo tudi mnenja, da za jedrsko elektrarno niso več zainteresirani, zaradi česar bi svoj lastniški delež najraje prodali Sloveniji ali kakšni tretji državi. Na kritičen odziv našega zunanjega ministrstva je naletela tudi zahteva Hrvaške, naj bi osnutek poročila evropskega parlamenta o napredku Slovenije pri vključevanju v povezavo zapisali, "da je spore med Slovenijo in Hrvaško glede meje in drugih vprašanj mogoče rešiti tudi z mednarodno arbitražo". V sporočilu slovenskega zunanjega ministrstva pa so zatrdili, "da takšna dejanja Republike Hrvaške ne vodijo k razvijanju dobrih sosedskih odnosov med državama. Za Republiko Slovenijo so pogajanja o državni meji končana. To je zagotovila tudi hrvaška vlada s potrditvijo pogodbe o skupni državni meji".

VLADA USTANOVLJENA V AJDOVŠČINI POMEMBNA ZA SLOVENSKO DRŽAVNOST

V Ajdovščini je bila v soboto, 4. maja, slavnostna seja občinskega sveta ob petem maju, prazniku te občine na območju Zgornje Vipavske doline. Z njim se spominjajo 5. maja leta 1945, ko je bila v ajdovski kinodvorani ustanovljena t.i. prva slovenska ljudska vlada. Ko je župan Marjan Poljšak v svojem govoru ocenjeval ta dogodek in njegove politične ter zgodovinske razsežnosti, je dejal, "da je vlada, ustanovljena v Ajdovščini, svetu oznanila, da slovenski narod tudi na ozemlju osvobojene Primorske vzpostavlja svojo suvereno državo, tedaj imenovano Narodna republika Slovenija, ki je bila sicer še v okviru jugoslovanske federacije. Zato je praznovanje 5. maja na prvem mestu praznovanje slovenske državnosti". Podobno je v svojem pozdravu razmišljal dr. Vlado Dimovski, minister za delo, družino in socialne zadeve, ki je predstavljal slovensko vlado. Po njegovem mnenju je 5. maj leta 1945 "prispeval k slovenski državotvornosti".

Spričo spoštovanja zgodovinskih dejstev omenimo, da je bila v dneh ob koncu druge svetovne vojne ustanovljena še ena narodna vlada, ki je tudi imela svoj pomen za oblikovanje slovenske državnosti. To je bila vlada, ki jo je t.i. slovenski protirevolucionarni tabor ustanovil 3. maja 1945 na Taboru v Ljubljani. Seveda pa ta vlada nikoli ni mogla izvajati svoje izvršilne oblasti v Sloveniji, ker se je zaradi vzpostavitve nove oblasti oziroma režima v Sloveniji umaknila v tujino.

Predsednik vlade, ustanovljene v Ajdovščini, je postal Boris Kidrič, za Edvardom Kardeljem napomembnejši komunistični voditelj v Sloveniji, za predsednika vlade, ustanovljene nekaj dni pred koncem druge svetovne vojne na Taboru v Ljubljani, pa je bil izvoljen dr. Jože Basaj, gospodarski strokovnjak in član vodstva slovenske protirevolucije.

NOVA CIVILNODRUŽBENA ORGANIZACIJA

KRITIČNO O UPRAVLJANJU NOVE GORICE

Na zadnjem zasedanju Mestnega sveta mestne občine Nova Gorica je svetnik Aljoša Humar iz LDS sporočil, da so on, svetnika Vojko Colja in Angel Nemec iz Liste za razvoj podeželja ter Franko Rutar iz Zveze za Primorsko, ustanovili novo civilno-družbeno organizacijo z imenom Mavrica, Gibanje za preporod. Nastala je kot odraz zaskrbljenosti zaradi neugodnih gibanj na raznih področjih, ki po njihovem mnenju ovirajo perspektive in razvojne možnosti mestne občine Nova Gorica. Aljoša Humar, ki je nekdaj bil eden vodilnih predstavnikov LDS v občini, še zmerom pa je predsednik odbora za gospodarstvo mestnega sveta, je v pogovoru za naš časnik povedal, da bo omenjena nova civilnodružbena organizacija sodelovala tudi na jesenskih volitvah v Mestni svet.

V izjavi o razlogih ustanovitve Mavrice, gibanja za preporod, ki jo je Aljoša Humar prebral na zasedanju mestnega sveta 25. aprila, je navedel tudi naslednje: "Dogajanja ob sprejemanju proračuna mestne občine za leto 2002 so nas dokončno prepričala, da so zaman vsa naša dosedanja prizadevanja za drugačno razvojno usmeritev, ki bi Novi Gorici dolgoročno zagotovila sodobno gospodarsko, družbeno skladno in prostorsko urejeno prihodnost. Nova Gorica v zadnjih desetih letih izgublja razvojni zagon in se zadovoljuje z lepotnimi operacijami, ki so predvsem naravnane na medijski učinek in ustvarjanje občutka v javnosti, da gre za "cvetoče mesto", "mesto vrtnic". V resnici pa so aktivnosti plod naključnega domisleka, ki se med seboj celo izničujejo, vsekakor pa je očitno, da niso brez posledic. Nova Gorica zaskrbljujoče zaostaja pri razvoju sodobnega gospodarstva, povečujejo se konflikti pri izrabi prostora, gradnji prometnic, ekologiji, izgubljenih je bilo veliko priložnosti, da bi Nova Gorica izvajala vlogo območnega oz. regijskega središča".

NOVA GORICA BREZ ZADOSTNEGA VPLIVA

Po mnenju ustanoviteljev novega civilnodružbenega gibanja Mavrica, "Nova Gorica tudi močno zamuja in zaostaja s podporo in razvijanjem gospodarstva, ki bi bilo na ravni svetovne konkurence in teženj. Ni obrtniških, industrijskih in tehnoloških con, v katerih bi vzpodbujali rast novih, naprednih podjetij. Zaposlovanje je na videz brez problemov, slišati je celo samozadovoljne ugotovitve, da imamo zelo nizko nezaposlenost. Toda resnica je drugačna. Ni tako majhno število naših ljudi, ki delajo onstran meje v Italiji. Če je to začasno dobro pa je zagotovo alarmantno za prihodnost, saj kaže na naše razvojno zaostajanje, kvalifikacijsko nazadovanje in gospodarsko podrejenost. Zaradi tega tudi ne bo akumulacije kapitala. Toda najbolj vznemirja to, da že sedaj ni dovolj kakovostnih delovnih mest in veliko naše mladine ostaja v Ljubljani. Nimamo zagotovil, da v prihodnje ne bo še slabše. Pri tem gre še posebej za vprašanja mladine.

Z upravnimi spremembami mestnega območja Nove Gorice izgubljamo tudi v okviru države, saj se vse statistike nanašajo na čedalje manjše mesto. Le-to je bilo pred več kot pol stoletja dajnovidno zamišljeno kot enotno organiziran prostor celotnega severnega in vzhodnega loka predvojne Gorice, od Mirna do Solkana. Toda kljub idealni priložnosti, ki so jo imeli urbanisti in politiki v Novi Gorici, da bi na čistini zgradili moderno načrtovano mesto, še zmerom nimamo urbanističnega načrta, tako da se Nova Gorica gradi od danes na jutri, ob čedalje večjih konfliktih". V izjavi so nadalje omenjene težave in zastoji pri gradnji avtocestnega omrežja in izboljšanju železniških povezav Goriške. "V tem sklopu je posebno pereč problem Mednarodni mejni prehod Vrtojba, ki je upravno res v občini Šempeter-Vrtojba, vendar predstavlja tudi za Novo Gorico nujno infrastrukturo in bi zato moral biti eden od integracijskih dejavnikov območnega (regijskega) povezovanja. Pri tem bi morala tudi Nova Gorica pokazati največjo možno mero sodelovanja. Nova Gorica v celovitem pogledu vztrajno nazaduje. Za pretežno večino naših "nesreč" pa smo krivi sami".

Župan mestne občine Nova Gorica Črtomir Špacapan je na zasedanju mestnega sveta povabil svetnice in svetnike, naj se opredelijo do Mavrice, Gibanja za preporod in izjave, ki jo je prebral eden od ustanoviteljev. A odzval se ni nihče. Vendar bo za to še priložnost, najbrž že v kampanji za nove občinske volitve, ki bodo jeseni.

M.

V OBČINI KANAL OB SOČI

PAVEL MEDVEŠČEK ČASTNI OBČAN

V občini Kanal ob Soči so ob občinskem prazniku, 26. aprila, pripravili več slovesnosti in prireditev, ki so dosegle vrh s sejo občinskga sveta v kulturnem domu v Desklah. Na njej so podelili priznanja in nagrade najbolj prizadevnim in uspešnim posameznikom, organizacijam in društvom. Podelili pa so tudi naslov častnega občana. Prejel ga je grafik, slikar, oblikovalec in zbiratelj ljudskega blaga Pavel Medvešček **(na sliki)**, rojen leta 1933 v Anhovem. Pavel Medvešček je ustvaril veliko del z omenjenih področij. Svoje stvaritve je predstavil na mnogih razstavah v Sloveniji in tujini. Napisal je tudi nekaj del s področja narodopisja na Primorskem, ki jih je tudi sam ilustriral. Gre za knjige *Na rdečem oblaku vinograd rase (to so pravce in storije od Matajurja do Korade)*, *Skrivnost in svetost kamna* (zgodbe o čarnih predmetih in svetih znamenjih na Primorskem), knjigo z naslovom *Štrpet*, ki opisuje zgodbe iz Čičerije in za zadnje delo *Obrusnice* o zgodbah primorskih žensk. Pri svojem narodopisnem delovanju se je Pavel Medvešček navdihoval in zgledoval tudi po svoji materi, ljudski pesnici Pavli Medvešček.

Pavel Medvešček je tudi dolgoletni in požrtvovalni sodelavec Goriške Mohorjeve družbe, kjer ilustrira in grafično opremlja knjige iz njenih zbirk. Dejal je, da že enajsto leto ilustrira (grafično opremi) vsaj dve knjigi letno, ki jih izdaja Goriška Mohorjeva družba. Ko smo mu čestitali ob imenovanju za častnega občana občine Kanal ob Soči, je zatrdil, da bo tudi v prihodnje zelo rad sodeloval pri delu naše založbe v Gorici.

M.

GOST V NOVI GORICI

BEOGRAJSKI ATELJE 212 PREPRIČAL

Na svojem devetdnevnem gostovanju po Sloveniji se je beograjsko gledališče Atelje 212 ustavilo tudi v Novi Gorici, potem ko je obiskalo ljubljansko Dramo; za tem pa je odpotovalo v Gledališče Koper. Novogoriški obisk beograjskih gledaliških umetnikov sodi v program izmenjav med prijateljskima gledališkima hišama, katerih stiki so se plodovito obnovili v lanski sezoni.

Priznano gledališče Atelje 212 je nastopilo v Primorskem dramskem gledališču v četrtek, 25., in v petek, 26. aprila, z dvema predstavama, *Ledo*, zadnjo in najbolj komično dramo iz ciklusa o Glembajevih Miroslava Krleže, in z delom Ljubomira Simovića *Čudež v Šarganu*. Obe deli je zrežiral eden najuspešnejših jugoslovanskih režiserjev, Dejan Mijač. Prvo je prejelo že vrsto nagrad, drugo pa je letošnja zelo odmevna produkcija, ki bo, sodeč po ocenah, dočakala prav tolikšen uspeh. Obe uprizoritvi odlikujejo odlične igralske kreacije z nadrobno karakterizacijo likov, jasna režijska zasnova, ki se izvrstno ujema s prostorno, v globino, širino in višino segajočo scensko zasnovo, v kateri se med domiselnimi efekti kretajo v prvem dramskem prikazu puhli, moralno propadajoči malomeščani, oblečeni v čudovite kostume "iz časov čarlstona", v drugem pa preprosti ljudje iz šestdesetih let, za usodo katerih izvemo iz pogovorov v krčmi na obrobju mesta.

Na obeh večerih je bila dvorana zelo dobro zasedena in publika je navdušeno večkrat priklicala na oder beograjske igralce.

IK

OBVESTILA

V NEDELJO, 12. maja 2002, s pričetkom ob 9. uri, bo na Ajševici 81 pri Novi Gorici Konjeniški celodnevni turnir. Prireja ga Konjeniški klub Mandrija ob svoji 10-letnici delovanja. Potekel bo na tekmovališču jahalnega centra Mandrija na Ajševici. Zaključek tekmovanja je predviden okrog 18. ure, sledila bo zabava s plesom. V času turnirja in po njem bo bogat srečolov. Dodatne informacije dobite na tel. št. 003865 3023467.

V PONEDELJEK, 13. t.m., ob 20.15 bo v mali dvorani Kulturnega doma v Novi Gorici izvenabomajski koncert, in sicer večer šansona z naslovom *Ženska*. Nika Vipotnik bo izvajala pesmi Marlene Dietrich, Edith Piah, Billie Holiday in drugih.

NOVO PRI ZALOŽBI ROKUS

Založba Rokus v Ljubljani je izdala pravljico Škrat s prevelikimi ušesi, ki jo je napisala priznana otroška pisateljica Bina Štampe Žmavc. Navdih za čudovito pravljico o škratu Veleuhcu, ki je drugačen od drugih škratov, a na koncu svojo drugačnost uspe preseči in sebe ceniti takšnega, kot je, je našla v pesmicah in risbicah varovancev v centru za usposabljanje invalidne mladine Janka Premrla-Vojka v Vipavi. Pravljico je z veliko domišljije ilustrirala Mojca Cerjak. Gre za posnemanja vreden dobrodelni projekt, kjer sta obe avtorici pravljice *Škrat s prevelikimi ušesi* sodelovali brazplačno. Založba Rokus je knjigo založila, izdala in bo poskrbela za prodajo. Ves dobiček bodo namenili centru za usposabljanje invalidne mladine Janka Premrla-Vojka v Vipavi. Knjigo so s kulturnim programom predstavili v dvorani Škofijske gimnazije v Vipavi. M.

Kristjan ne moreš biti sam

S prispevki osem od tisoč 2002: tvoja konkretna podpora evangeljski in karitativni dejavnosti katoliške Cerkve

Osem od tisoč 2002. Katoliška Cerkev spet prosi, kot to dela že od leta 1990, da bi ji ekonomsko pomagali tudi prek prispevka osem od tisoč, tako da bi lahko živela in mogla opravljati svoje poslanstvo na več področjih: na karitativnem (v Italiji in v deželah tretjega sveta), pri obredih in pri podpori duhovnikom. Na prošnjo Cerkve lahko privolite zaradi vsaj štirih razlogov.

Prvi razlog je v cerkvenem občestvu. To je najpomembnejši z zornega kota vere. Kristjani ne moremo biti sami, čeprav najde odnos z Bogom v vesti vsakega posameznika prostor lastne resnice in prvi kriterij pristnosti. Kristjani kot taki smo skupnost Cerkve. Biti in živeti Cerkev pomeni tudi čutiti njene težave kot svoje; biti soudeleženi v smislu "biti del" njenega celotnega poslanstva. Ekonomska pomoč je oblika solidarnosti; ta izvira iz skupnosti, ki jo dojemamo kot bistveno razsežnost našega krščanskega bivanja. Drugi razlog je vezan na poseben način na poslanstvo Cerkve. Ta je bila v zgodovini klicana, da bi prinašala med ljudi nov način razumevanja in pletenja človekovih odnosov. Pomagati Cerkvi tudi pri njenih ekonomskih potrebah, kar navznoter rodi oblikovanje skupnosti, se lahko dviga navzven kot "znamenje", ki more na učinkovit način pokazati vsem vzor in pot. V naši družbi, ki doživlja težave in se stalno spreminja, lahko kot mati, ki ji pomagajo tisti, ki imajo veselje in milost biti njeni otroci, vzbuja v srcih drugih pozornost in nostalgijo. Tretji razlog je civilne oz. laične narave. Osem od tisoč konec koncev preizkuša svobodo Cerkve in države in, konkretneje, svobodo vernikov in državljanov. In za svobodo si moramo prizadevati vsak dan. Davkoplačevalci so zato vsako leto klicani, da podpišejo na svojih davčnih obrazcih in tako potrdijo svoje spoštovanje in zaupanje v delovanje Cerkve. In končno četrti razlog, ki lahko združuje tako laike kot vernike, zadeva družbeno, vzgojno in kulturno delovanje Cerkve. Ne gre samo za stroške pri obredih in pri podpori duhovščini. Gre za potrebe človeštva, ki so vsak dan večje in ki mu mora Cerkev nuditi podporo in pomoč. Njena naloga seveda ni ta, da bi bila "socialna delavka" ali da bi nadomeščala državo, ampak da oznanja evangelij z besedami in dejanji. Zato so v duhu pravega občestva in globoke soudeležbe vsi kristjani skupno klicani, da pomagajo Cerkvi, tako da bo lahko ona vztrajala v služenju Bogu in človeštvu.

Maria Grazia Bambino

Tudi sem je prišel tvoj "osem od tisoč".

Letošnja informativna kampanja nadaljuje svojo pot prek krajev, kamor so prišli prispevki osem od tisoč. Opisane zgodbe so resnične in predstavljajo več kot 6.000 posegov, pri katerih so bili zraven skupnosti, možje in žene, otroci, starejši, bolniki, emaginiranci, mladi, ki so jih s svojo vztrajno dejavnostjo podpirali duhovniki, redovniki, redovnice in prostovoljci. Gre za nekatere zgodbe, o katerih so nam pripovedovali v živo v različnih krajih posegov, ki so predvideni po zakonu 222/85: govorijo nam o potrebah obredov in pastorale, o podpori duhovnikom in karitativnih posegih v Italiji in deželah tretjega sveta. Poglejmo nekaj primerov.

V mestu **Campobasso** skrbi združenje Associazione Italiana Persone Down za mlade, ki imajo sindrom Down, in za njihove družine. Pri društvu si prizadevajo, da bi se izogibali tradicionalnim skrbniškim shemam: ne želijo biti "parkirišče" za nepokretne, ampak imajo primerno proučena metodološka sredstva za tovrstni handikap in tako lahko učinkovito omogočajo pravo vključevanje posameznih gostov v družbo.
V kraju **Spello** v pokrajini Perugia so šli prispevki osem od tisoč samostanu Valle Gloria. Po potresu leta 1997 so ga razglasili za neuporabnega; za samostanom klaris iz Assisija je to najstarejši tovrstni objekt v Italiji.
V kraju **Mazara del Vallo** je eno največjih zbirališč priseljencev v Evropi. In vsak dan se morajo krajani soočati z različnimi kulturami. V družbenem središču Suor Margherita Fortuna potekajo dejavnosti miroljubnega sožitja med različnimi etnijami priseljencev (pošolska središča za otroke, sprejemni centri, menza, ponovno združevanje sorodnikov, kulturni dialog) in pod vodstvom škofije so tako nastale delovne zadruge, ki jih animirajo sami priseljenci.
V mestni četrti San Sperato **Reggio Calabrie**, kjer je nasilje na dnevnem redu, si g. Giorgio s svojo župnijsko skupnostjo prizadeva za kulturno animacijo mladih in, v nekaterih primerih, za njihovo ponovno vključitev v družbeno življenje.
Popotovanje se nadaljuje v kraj **Aspromonte**, kjer g. Pino pomaga mamilašem; v kraju **Crema** je sprejemno središče Giovanni Paolo II., kjer g. Luciano s svojimi pomočniki moralno in ekonomsko podpira osebe, ki jih tarejo hude družbenogospodarske težave. V **Anconi** skušajo odtrgati s ceste dekleta, ki živijo kot prave sužnje.
Če se premaknemo v **Gvatemalo**, najdemo sprejemni center za zapuščene otroke in sirote, ki sta ga ustanovili in ga vodita dve sestri redovnici; v kraju **Antigua**, vedno v Gvatemali, je bolnišnica Hermano Pedro, ki ga vodijo frančiškani in sprejemajo ljudi z vsemi vrstami handikapov, podhranjene, ostarele, slepe. Zdravniško in zdravstveno osebje nudi pomoč po domovih tudi na širšem, oddaljenem in odročnem področju. V **Keniji** skušamo prek športa uvesti formativno in preventivno vzgojo najrevnejših in zapuščenih otrok. Poleg vsega tega gredo prispevki 38.000 duhovnikom, načrtom za gradnjo novih cerkva, za ohranitev in restavriranje naše umetniške zakladnice.

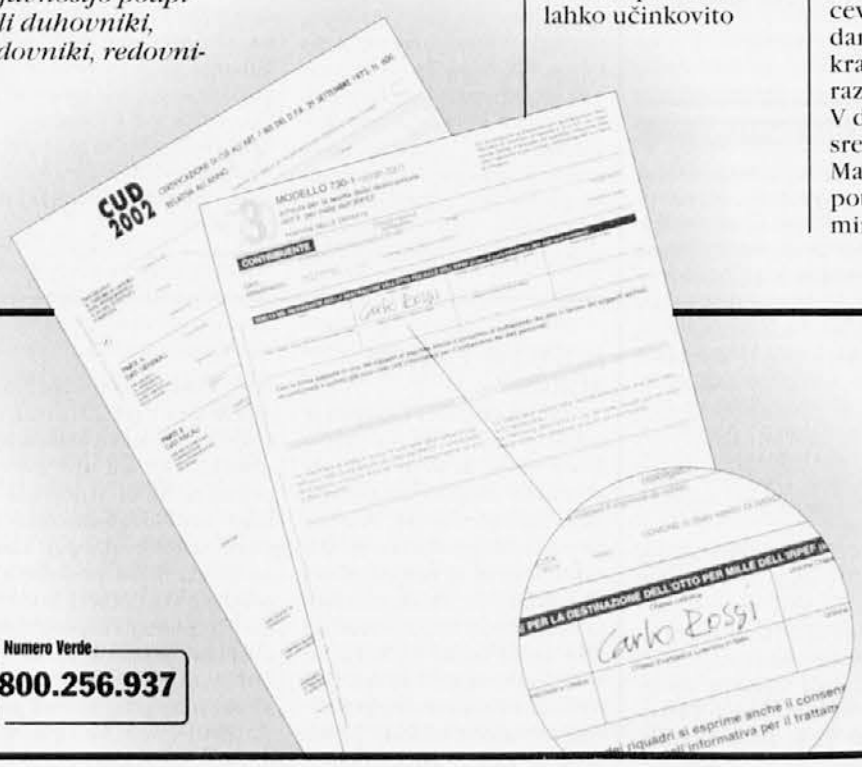

Numero Verde
800.256.937

Tudi letos lahko nameniš prispevek osem od tisoč katoliški Cerkvi na več načinov:

- z **izjavo oz. obrazcem CUD** (nekdanja obrazca 101 in 201), ki ga lahko izročite v zaprti ovojnici na poštnih uradih ali v bankah najkasneje do 31. julija 2002. Tisti, ki mu ni treba predstaviti davčne prijave, pretežno odvisni delavci in upokojenci, ki nimajo drugih dohodkov ali odtegljivih obveznih prispevkov, lahko namenijo osem od tisoč katoliški Cerkvi prek obrazca **CUD**.
  Informacije lahko dobite v svoji župniji, zlasti upokojenci pa lahko kličete na **zeleno telefonsko številko 800-256-937** (vsak delavnik od 9. ure do 18.30); seznanili vas bodo z načini, kako lahko prispevate svoj dar z obrazcem CUD;
- z obrazcem **Unico**, ki ga lahko predstavite do 31. julija 2002 na banki ali poštnem uradu; do 31. oktobra 2002, če ga predstavite po telematski poti;
- z obrazcem **730-1**, priloženim obrazcu 730, ki ga morate predstaviti do 31. maja, če to naredite pri Centrih za davčno pomoč (Centri di Assistenza Fiscale, CAF).

ODBOJKA V GORICI

ENAJSTERICA V PLAY-OFF!

OLYMPIA TISKARNA BUDIN - VIVIL 2:3
(Olympia: Geotti, B.Šfiligoj, J.Terpin, Dorni, Pintar, Graunar, S.Terpin, Špacapan, G.Šfiligoj, Hlede, Bernetič.)

Kljub tesnemu porazu so fantje Olympie Tiskarne Budin le dosegli glavni cilj celotne sezone: play-off! Seveda bi si z gladko zmago proti Vivilu naši lahko prislužili tretje mesto in bi se tako izognili dvoboju s San Vitom, ki velja za najmočnejšo ekipo v C ligi. Pridobljena točka pa je vseeno omogočila goriški šesterki, da se je uvrstila med štiri ekipe, ki se bodo potegovale za napredovanje v B2 ligo.

Tekmo med Olympio in Vivilom si je ogledalo veliko število gledalcev, kar že samo po sebi priča o pomembnosti tega dvoboja. Igra je že od začetka bila zelo napeta. V prvem setu je namreč Olympia stalno zasledovala goste in jih prehitela komaj na koncu, pri rezultatu 27:25. Po dobljenem prvem setu so naši popustili. Geotti je začel veliko grešiti v napadu, blok pa sploh ni deloval, kar je Vivil spretno izkoristil in izenačil stanje v setih. V tretjem nizu se je slaba igra Olympie nadaljevala. Simon Terpin je komaj na koncu seta zamenjal Geottija, poleg tega pa se je tudi center Damjan Dorni poškodoval. Tako je tudi tretji set šel v roke gostov in z njim je med igralci in navijači Olympie propadlo tudi upanje na tretje mesto, saj bi s tremi zasedenimi točkami Goričani lahko na lestvici prehiteli ravno Vivil. Kljub temu so se naši ponovno zbrali in ponovno začeli igrati kot v prvem setu. Simon Terpin je na krilu odlično zamenjal Geottija, Graunar in Boris Šfiligoj pa sta v napadu bila res neustavljiva. Končni rezultat tekme se je torej določil s tie-breakom, v katerem si je Vivil, ki je igral z večjo zbranostjo, prislužil končno zmago.

Kljub porazu je med igralci, navijači, odborniki in vsemi prijatelji Olympie vladalo veselje, saj je ekipa dosegla glavni cilj vse sezone. Sedaj se bodo naši igralci pomerili s San Vitom, ki so ga že pred štirimi tedni premagali z rezultatom 3:1. Na sporedu bodo kar tri tekme, najboljša ekipa pa bo potem igrala v finalu z zmagovalcem iz dvoboja med Vivilom in Ferro Alluminiom. Tekme med Olympio in San Vitom bodo nedvomno zelo napete in navdušujoče, zato Olympia že sedaj računa na vse navijače, prijatelje in ljubitelje odbojke, da pridejo navijat in podpirat naše fante!

Omenimo, da je v prvi moški diviziji Olympia Agraria Terpin zmagala proti ekipi Vivil 3:0.

PŠ

NEKAJ REZULTATOV NAŠIH EKIP

POZITIVEN KONEC TEDNA

Minuli konec tedna je bil za naše športnike nadvse pozitiven. Naj zabeležimo le nekaj najpomembnejših rezultatov.

Potem ko so si pred enim tednom napredovanje v B1 ligo zagotovili odbojkarji Vala Imsa, so si tudi odbojkarice združene goriške ekipe Govolley v Bellunu prislužile odločilno zmago za napredovanje v B1 ligo. V ženski C ligi so Borovke Kmečke banke v derbiju nadigrale Slogašice in jih tako prehitele na lestvici. Vendar je njihovo tretje mesto pomembno samo za določitev parov v play-offu. Slogašice se bodo namreč zaradi poraza morale spopasti z najhujšimi nasprotnicami. O moški C ligi pa pišemo v drugem članku.

Tudi v nogometnih amaterskih prvenstvih, ki so se zaključila to nedeljo, so nekatere slovenske ekipe dosegle dobre rezultate. Vesna si je že prejšnji teden zagotovila napredovanje v elitno ligo, Juventina pa se je z nedeljskimi šterimi goli prebila v končnico za napredovanje v promocijsko ligo. Mladost v drugi amaterski ligi pa je zaradi poraza na nedeljski tekmi z drugega mesta na lestvici zdrknila na četrto, kar pomeni, da ne bo startala z ugodnega položaja v končnici prvenstva.

Teniška ekipa Gaje se je prebila v končnico B1 lige. Padriško-gropajsko moštvo je s šestimi točkami v Perugii doseglo drugo mesto v sedmi skupini in tako možnost nastopa v play-offu.

SREDNJEŠOLCI NA ZELENEM TEDNU V SLOVENIJI

LEPA UČNA IZKUŠNJA NA BOHINJSKEM

IVA KORŠIČ

V lanskem šolskem letu so učenci SŠ I. Trinka iz Gorice prvič okusili privlačnost učnih ur pod milim nebom v lepoti in tišini gorskega sveta, ki zna čudovito spregovoriti s svojimi tisoči glasovi in posredovati toliko zanimivih, tudi drobnih podatkov, še posebno pa občutij, kolikor jih ne zmore še tako dober učbenik. Ta lanskoletna izredno dobrodošla in uspešna izkušnja Šole v naravi je spodbudila profesorje in ravnateljstvo, da so z odobravanjem in privoljenjem staršev ponovili to za najstnike vsestransko pozitivno preizkušnjo, ki jih je iz mestnega vrveža in omamne, a prepogosto votle in nesmiselne ujetosti v svet računalnikov in elektronskih vragolij pospremila v pomirjajoč objem matere narave. Od ponedeljka, 15., do petka, 19. aprila, je namreč 43 dijakov, ki obiskujejo drugi letnik srednje šole, preživelo učne dni v udobnem Domu Bohinj, ki je zgrajen sredi gozda nedaleč od Bohinjskega jezera.

Kako so potekali dnevi na Zelenem tednu, smo izvedeli iz prijaznega pogova s profesorjem telesne vzgoje Aleksandrom Kodričem, ki je s kolegi Radom Peliconom, Lučano Budal in Tanjo Ukmar spremljal učence ob dejavnostih, ki so jih vodili izvedenci iz Doma. Teden je minil zelo intenzivno, saj je bilo mnogo raznolikih učnih vsebin. Nekatere napovedane ure v naravi so, žal, izpadle zaradi obilnega dežja, ki je prav tiste dni zalil žejno zemljo. Zato so pač nekatere učne snovi razvili v učilnicah in je morda bilo nekaj več časa za družabne igre, kot so tombola, zabavno iskanje piščali, pa tudi bolj zahteven šah. En večer je bil posvečen plesni sprostitvi, ki je med mladimi zelo priljubljena. Rojstni dan sošolke je bila tudi priložnost za veselo praznovanje v razigrani družbi. Svoje telesne moči in vztrajnost pa so preizkusili v vlečenju vrvi in pravilnem napenjanju loka pri lokostrelstvu.

V Domu so morali opravljati tudi nekatera "hišna opravila": paziti so morali na snažnost in tudi pospravljanje štiri-ali dvoposteljnih sob, v katerih so bivali, je bila njihova naloga. K "hišnim" obveznostim je spadalo dežurstvo ob okusnih obedih, ki so jih, doma pretežno izbirčni dijaki, z veliko slastjo spravljali v lačne želodce. Za opravljanje naloženih nalog so vsak dan prejemali točke, ki so najbolj delavne privedle do nagrade. Kot v vseh domovih je namreč tudi v Bohinju vladal red. Vstajanje je bilo že ob sedmih, temu sta sledila telovadba in zajtrk. Do kosila, ob 13,30, so bile na programu raznolike delovne ure v naravi ali pa v učilnicah-laboratorijih. Po kratkem počitku so se dejavnosti nadaljevale v popoldanskem času. Dijaki so, razdeljeni v tri skupine, z mentorji spoznavali gozd in njegovo tesno povezanost s človekom. Nekoč so ljudje gotovo bolje poznali njegove značilnosti in jih znali pravilno ceniti. Učenci so se pri teh pohodih v gozd naučili razpoznavati drevesa, pa tudi rast in podrast ter gozdne prebivalce. Pri tem so ugotovili, kako je človek še zmeraj odvisen od gozdnega bogastva, čeprav se v svojem potrošniškem mišljenju tega ne zaveda več.

Neposredna bližina jezera je bila pravi vir podatkov o vodnih in obvodnih rastinah ter žuželkah in na splošno fauni, ki je prisotna v takih gorskih vodah. Zanimiva je bila tudi ekskurzija do slapa Savice, ki ga je ovekovečil Prešeren v znani pesnitvi. Pobliže so si ogledali del Bohinja s staro fužino, ki jih je popeljala v davne, že pozabljene čase, ko je bilo delo precej trše od današnjega.

Legenda o Hudičevem mostu, ovita v peklenske spone, je tudi pritegnila pozornost mladih in prav tako zgodovinski ter geografski podatki slikovitega gorskega kraja.

Dijaki so odkrivali tudi, zakaj in kako se odbija svetloba, ko ustvarja čudoviti barvni spekter, in še marsikaj.

Gladina jezera je bila pravšnja za vajo v veslanju s kanuji v trojicah in dvanajstericah. Občutili pa so tudi vznemirljiv drget pri zahtevnem plezanju po steni, ki so ga opravili pod varnim vodenjem izkušenih plezalcev z vsemi varnostnimi ukrepi in natančno predhodno razlago.

Z vlečnico so se povzpeli do Vogla, kjer jih je pričakal mraz s sneženjem. Lekcija o orientiranju je zaradi slabega vremena morala biti kar v prostorih Doma. Dnevna doživetja in spoznanja so dijaki beležili v svoje dnevnike.

Kakšno je bilo vzdušje v delovnih in sprostitvenih trenutkih pa bomo najbolj učinkovito razbrali iz polurnega videoposnetka (v originalu je dolg sedem ur), ki ga pripravlja prof. Kodrič s pomočjo prof. Hijacinta Jusse. Verjetno si ga bomo ogledali na prireditvi ob koncu letošnjega šolskega leta.

PREJELI SMO

HUJŠA DIKTATURA KOT V OSEMDESETIH LETIH

JANEZ JUHANT

Občutek imam, da Slovenci polagoma le ugotavljajo, kako jih nekateri, ki so jim obljubljali svetlo prihodnost, vedno bolj goljufajo. Sicer ne bi ljudje različnih stanov in izobrazbe ponavljali, da imamo hujšo diktaturo kot v osemdesetih letih, ko je še vladal formalni komunizem. Počasi ljudem prihaja v zavest, da imamo še vedno dejansko diktaturo, kajti samo ljudje primerne barve dobivajo ustrezna delovna mesta in na razpisih za denar davkoplačevalcev imajo prednost tisti, ki se znajo hvalisati in se dobrikati vladajočim kadrom. Zdaj tudi naivnim Slovencem postaja jasno, da je vedno smehljajoči se predsednik države tisti, ki s pomočjo svojih medijskih strategov in gospodarsko-finančnih lakajev vleče niti, ki stiskajo vratove tudi zasanjanim Slovencem, ki so v njem videli svojo prihodnost. Najbrž so zdaj že spregledali, kako jim govori hkrati o njihovih premajhnih plačah in obenem iz njihovega žepa vleče denar, s katerim bi rad tudi po izteku formalnega mandata izžemal Slovence. O kimajočih, ki se zbirajo okrog korita, pa je pisal že Orwel v osemdesetih letih. Razumljivo, da se predsedniku in njegovim noče v Nato ali v Evropsko zvezo, saj ljudje takega kova znajo najbolje vladati z lažjo in zvijačo, ne znajdejo se pa dobro na odprtem demokratičnem polju. Zato predsednikovi strategi in pomočniki skrbijo, da javnost zavajajo s polresnicami, ker ne marajo odkrite besede. Kakšen je predsednikov resnični nacionalni interes, pove tudi, da ga npr. skrbi Ljubljanska banka v rokah Belgijcev, nič pa ga ni npr. Koprska v rokah Italijanov; in še več takih interesov je. Bolj očitno pa skrbi bivše komuniste, kako bi družbeno premoženje, ki so ga sami prej spravljali v tujino ali pod razna vzporedna navidezna podjetja pripisali nase in tako še naprej jemali nemočnim delavcem.

Ena izmed značilnosti komunističnega vladanja je poleg laži in zvijače ustvarjanje panike in zmede. Tudi za to poskrbijo medijski strategi in njihovi podrejeni iz slovenskih medijskih hiš. Pomagajo jim tudi nekateri sindikalni voditelji, ki jim seveda ni mar, kako živijo Merkatorjeve ali druge delavke, ki morajo za majhen denar garati v petek in svetek. Celo spravne pobožnosti prirejajo zdaj bivši komunisti, medtem ko še naprej živijo od premoženja svojih žrtev in ne kažejo nobene volje, da bo v prihodnje drugače. Še vedno izkoriščajo naivne, podkupljive in oblastiželjne idejne nasprotnike za uresničevanje svojega edinega cilja: oblast, in sicer absolutna in večna oblast; to je njihov raj na zemlji.

Na misel mi prihajajo Kantove besede, ko je govoril o razsvetljenstvu: Upaj si posluževati se svojega uma! Čas razsvetljenstva je že dvesto let za nami, pa si mnogi Slovenci še vedno ne upajo uporabljati svojih glav. Ali je dolgoletna pokorščina različnim duhovnim in svetnim vladarjem in oblastnikom iz Slovencev res naredila poslušno orodje, ki so ga do skrajnosti oblikovali posebno oblastniki komunistične diktature? Ali bomo še naprej upogibali hrbte, ne da bi terjali svojo pravico, pravico do svojega dostojanstva in časti?

Cerkveni družbeni nauk nam narekuje skrb za dostojanstvo človekove osebe. Usmerja nas k brezpogojnemu zavzemanju za vsakega človeka, še posebej za zapostavljenega, prevaranega in družbeno izkoriščanega. Brazilski teolog Leonardo Boff je dejal, da je danes vedno bolj pomembno, da vsak človek brani dostojanstvo in svobodo, da se nihče ne pusti zatirati in s tem pomaga, da bodo ljudje bolj solidarni v prizadevanju za demokracijo in ohranitev stvarstva.

Ne smemo si več privoščiti, da se že otroci rojevajo in odraščajo v nesvobodi, v odvisnosti od drog in drugih mamil, od televizije in cenenega in lažnega javnega mnenja. Prihajajo časi, ko bo štel glas vsakega svobodnega človeka, da se bo prav obračalo krmilo naše skupne prihodnosti. Sicer se bomo v močvirju začeli potapljati - s tistimi vred, ki ga ustvarjajo in vzdržujejo, in mlakuže kalnih voda bodo prekrile življenje, da bo polagoma usihalo. Zdi se, da se mnogi ne zavedajo, da žagajo vejo, na kateri sedijo.

In kristjani? Kot vsi državljani smo še posebej poklicani k svobodi.

Josef Pieper je po Tomažu Akvinskem takole zapisal, kaj je krščanski pogum: "vpričo rane in smrti ne zdrkniti v kakršnokoli popuščanje, ampak ljubiti in uresničevati dobro." In dalje: "Gospodova beseda. 'Glejte pošiljam vas kot jagnjeta med volkove' označuje še danes trajajoči položaj kristjana v svetu." Razpoznavni znak mladostnosti kristjana po Piepru ostaja "upiranje temu, da bi jih priznal, in notranji upor proti 'resignaciji' tistih, ki so se jim vdali." Kristjan ni pripravljen priznati takega reda, ki usužnjuje in tlači k tlom. Kristjan se zato upira grehu - in apostol nas ne svari zaman: Niste se še do krvi ustavili zlu! Ob majniških pobožnostih in slovesnostih ostaja to glavno vprašanje tudi za kristjane na Slovenskem. Tudi zato, ker se ne upiramo dovolj zlu v nas in okrog nas, ker podlegamo njegovemu zapeljivemu blišču in nas begajo prazne stvari, premalo odmeva mladostniška moč krščanstva v naši družbi. Ker smo ravno pred prvim majem, ne bodo odveč besede, da so filozofi sicer razlagali svet, treba pa ga je spremeniti. Revolucionarji so sicer napovedali Osvobodilno fronto, ki naj bi spremenila svet, a od nje je ostalo le opustošenje v človeških srcih in v deželi. Pravi obrati se dogajajo le v človeških srcih, ki so v velikonočnem jutru osvobojeni strahu pred lastnimi ali tujimi sencami in pogumno zrejo v prihodnost, ki so jo pripravljeni sooblikovati. Pa ne le zase, ampak tudi za druge. Morda nam ob 1. maju lahko da spodbudo za tveganje tudi sveti Jožef, ki se ni ustrašil božjih načrtov, ki so prekrižali njegove. Ob zapletenosti sveta se bomo morali kristjani in tudi državljani tega sveta in naše države bolj kot o posameznih projektih poenotiti o strategiji poguma za predanost dobremu in tako končno tudi za življenje v Bogu.

S 3. STRANI

GLEDALIŠČE

Ob pregledu te zbirke podatkov pa mi je bilo jasno, da slika ni popolna. Zato sem se vsega lotila znova in h kritiškim zapisom dodajala vse, kar se je v tržaškem slovenskem časopisju pisalo o gledališču, in k predstavam pristavila še gostovanja drugih slovenskih in jugoslovanskih gledališč ter vse tiste dejavnosti, pri katerih so gledališčniki sodelovali. Te dejavnosti (gledališka šola, lutkovno gledališče, proslave, vodstvo in pomoč pri dramskih družinah po društvih, varietejske predstave, miklavževanja in dedki Mrazi, plesi,...) so neposredno povezovale gledališčnike z občinstvom in posredno vplivale na njihov individualni umetniški razvoj. Ker so namreč igralci že po svoji naravnanosti težili k čim višjim umetniškim dosežkom, je bilo nadvse pomembno, da so ob svojih gledalcih stalno preverjali uresničevanje svojih stremljenj.

Opazili ste, da rabimo izraz naše gledališče. To počnemo zavestno, ker ga za takega tudi imamo, vsi Slovenci v Italiji in seveda ne samo v Italiji. Povejte nam vsaj v skopih besedah, kje je tista veličina ljudi, ki so po drugi svetovni vojni nesebično in požrtvovalno postavili na noge naše gledališče.

O prvem ansamblu moramo govoriti vedno kot o skupini, ki se je v Trstu zbrala z zelo jasnim ciljem: primorskim Slovencem vrniti dostojanstvo, ki jim ga je fašizem zamajal. To je pomenilo dvigniti jezikovno raven, jih ozavestiti o popolni enakopravnosti slovenske kulture z drugimi evropskimi in jih spodbuditi h kritičnemu razmisleku o socialnih nepravičnostih. To načelno izhodišče so želeli udejanjiti s spoštljivim odnosom do vseh, tako ali drugače mislečih in ne glede na lastno prepričanje. V Trst so seveda prišli kot predstavniki vojnih zmagovalcev, v sklopu leteh je gledališče nastalo in nobena skrivnost ni, da je takratna Jugoslavija omogočila in finančno podpirala Slovensko narodno gledališče za Trst in slovensko Primorje. Angloameričani, ki so junija 1945 prevzeli upravo v naših krajih, pa se niso vedli kot zavezniki, imeli so pač svoje načrte in jih izvajali. Noben zgodovinski spomin jih ni bremenil in ker je takrat nad vsem prevladovala ideologija, so zavezniki ščitili vsakogar, ki ni bil levičar. Vedli so se kot zavojevalci in svojo nesporno oblast utrjevali s ščuvanjem sprtih strani in posledičnim razvnemanjem duhov. Mi, kot slovenska skupnost, smo to drago plačali. Ferdo Delak, prvi ravnatelj tržaškega SNG, Goričan po rodu, je obvladal prostor in gledališko problematiko, toda računal je na normalne odnose z "zavezniki". Zdi se mi, da je s svojo gosposko držo in odločnostjo vnašal med pristojne upravne organe in njihove svetovalce še dodatno nejevoljo, ker mu na intelektualni ravni enostavno niso bili kos. Tržaško Slovensko gledališče so oblasti, na podlagi podatkov, ki so jim jih nedvomno posredovali zaupniki, hotele obravnavati kot politično tribuno levičarjev in zato se je Delak s sodelavci moral boriti najprej za priznanje, da je to umetniški ansambel poklicnih igralcev in potem s premeteno igro doseči dodelitev dvorane v mestnem središču.

Med raziskovanjem ste gotovo naleteli na ljudi, ki jih morda niste osebno poznali in bi bilo potrebno o njih povedati nekaj več. Bi to za nas storili?

Ansambel je deloval kot celota. Seveda so se tu pa tam pojavljale igralske "ribarije", vsak si je želel čim boljšo vlogo, toda na začetku je bil tudi ta naravni igralski protagonizem prežet z željo, da bi primorskim Slovencem nudili čimveč in čimboljše. Če omenim nekatere, ki so se v času posebej izkazali, s tem gotovo delam krivico vsem ostalim. Vseh se res ne spominjam, toda med raziskavo sem marsikaj odkrila. Od samega začetka (junij/julij 1945) sta zavzeto delala za ustanovitev gledališča Justo Košuta in Modest Sancin. Pri tem je bil Sancin tenkočuten igralec in režiser, ki je z velikim občutkom dojemal potrebe gledalcev. Z liki v varietejskih predstavah je prišel v stik s širokim krogom občinstva. Mislim, da je zaradi tega prišlo leta 1948 do prve uprizoritve Goldonijevih Primorskih zdrah. Sancin je bil tako dosleden, da je poleg visoke umetniške postavitve prijetne komedije skrbel še za dialekt, ki ga je obogatil s starožitnimi izrazi, kot so recimo dever (možev brat) in jetrva (žena moževega brata) in tako obogatil Ruplovo ponašitev. Med ženskami pa bi omenila vsaj Gabrijelčičevo, izredno temperamentno igralko in prevajalko, ki si je priborila pravico do režije, in Emo Starčevo, ki je, poleg rednega igralskega dela, do upokojitve vodila skupino otrok pri Sv. Jakobu in z njimi pripravljala nastope. Sv.Jakob je bil namreč od nekdaj zaradi svoje specifike najbolj izpostavljen raznarodovanju in zato so tudi v prvem povojnem obdobju za tisto področje posebej skrbeli.

Kot spremljevalka dela našega gledališča ste gotovo spoznali veliko ljudi, ki jih ne morete pozabiti in so bili izjemno pomembni za gledališče pri nas. Povejte nam, na katere vas najbolj vežeta lep spomin in tudi hvaležnost.

Vsem sem zelo hvaležna, mislim, da sem od njih dobila neobremenjen odnos do jezika. Vsi so nam z odra posredovali neizmerno ljubezen do svojega poklica. Najprej pa bi omenila starega Josipa Fišerja, ker mu v gledališču ni bilo lahko, bil je očetov prijatelj iz ilegalnega delovanja in je večkrat prihajal k nam. Izhajal je iz italijanskega varieteja in zato se je njegov način igre razlikoval od drugih. Joško Lukeš je bil tudi dober družinski prijatelj. On me je povabil, da sem prvič nastopila v gledališču pri petnajstih letih v otroški igri in takrat so me vsi sprejeli, kot bi že od nekdaj spadala k njihovi družini: Rodoškova, Joco, Nakrstova, Miranda Caharija, Martinuzzi, Kobal, Starešinič, Rustja, Raztresen... Mira Sardoč nam je v našem amaterskem gledališču veliko pomagala z govornimi vajami. Bila je trda in stroga, in prav je imela.

Z gledališčem in gledališko kritiko se ukvarjate že dolgo časa, vaše sedanje delo je gotovo krona vsemu temu. Je tako? Boste z raziskovanjem še nadaljevali?

Po mojem je gledališka kritika nekaj drugega. Vsakič, ko me predstava ob ogledu ne prevzame, se sprašujem, kaj mi je treba še pisati o tem... in potem je pisanje strašna muka. O dobrih predstavah je nekoliko lažje, toda pisanje je vedno garaško delo, raziskovalno delo pa je nekaj drugega. Zbiranje in razbiranje podatkov je kot droga, ne moreš prenehati in zato temu ni konca. Po pravici pa povem, da zdaj nujno rabim, še bolj kot počitek, čas za študij, za resno poglobitev nekaterih vprašanj, ki me že dalj časa preganjajo. Tudi to zahteva svoj čas, veliko časa, ker enostavno ne moreš naprej, če ne poglabljaš in se s tem obnavljaš. Resen študij deluje kot energetik in poživlja vse nadaljnje delo. Raziskovalnega dela pa je toliko, da bi bilo treba v to usmeriti vsaj še nekaj kvalificiranih ljudi. Brez temeljnega poznavanja preteklega dogajanja lahko pride do nepravilnega ocenjevanja zdajšnjega stanja, kar povzroča zmedo in nerazumevanje. To pa je, po mojem, vedno kvarno.

Slovensko stalno gledališče v Trstu je gotovo eden tistih stebrov naše manjšine, brez katerega si našega kulturnega dela in obstoja manjšine skorajda ne moremo predstavljati. Se strinjate s tem in zakaj?

Gledališče je suma vsega najžlahtnejšega, kar družba v določenem trenutku premore, in pokazatelj našega dejanskega stanja. Prepričana sem, da je to tako. V prvem povojnem obdobju so se v SG zbirali vsi, ki so želeli ustvarjati na kulturnem področju, tudi Italijani, drugega gledališča v Trstu ni bilo! Med temi so bili že priznani glasbeniki, likovniki, književniki in ob njih seveda začetniki. Gledališko vzdušje, potrebe režiserjev in vodstva so kresale ideje, spodbujale k novim prijemom, k iskanju najustreznejših rešitev. To je dejavno gledališče, ki seveda ne more delovati na tak način neprestano, občasno pride nujno do kriznih obdobij in se povezava vseh gonilnih dejavnikov nekako razpusti. Toda kriza v gledališču je le odsev splošnega kriznega stanja. Navidezno je to začaran krog, vendar se vedno najde nekaj ljudi, ki kolesje ponovno poženejo v tek in prebijejo mrtvilo.

Kako bi mlademu človeku iz naših vrst najlepše in najkrajše razložili, zakaj je pomembno redno zahajati v gledališče?

Mlad človek mora začutiti, da je vse, kar imamo, lahko njegovo, če k temu pristopi odgovorno. Samo po sebi je umevno, da bo s takim pristopom želel menjati vse in naenkrat nadoknaditi vse pomanjkljivosti, toda ob delu se marsikaj razčisti in postane jasno, kaj se da in česa ni mogoče. Če povzamem svojo prejšnjo trditev, da se v gledaliških predstavah zrcali dejansko stanje, potem je jasno, da bi mlajše generacije lahko s tehtnim razmislekom o našem pogovornem jeziku, o likovnem izrazju, o današnjih umetniških tendencah močno vplivale na razvoj gledališča. To bi lahko bil velik premik, ki bi dvignil raven vseh naših razprav. Seveda je potrebno dosti dela, toda brez tega je tudi zadoščenje bolj mizerno.

Česa si želite v našem gledališču in kakšno gledališče bi danes radi vi imeli?

Rada bi močan ustvarjalen utrip, da bi povsod začutili, da je vse, kar se pri nas dogaja, specifično naše in se obenem tiče "globalno" vseh. Na gledališkem področju predpostavlja to profesionalen ansambel z velikimi umetniškimi ambicijami, ki bi z ansambelsko igro spet ustvaril podobo, po kateri bi naše gledališče prepoznali povsod. Začetne postavke, ki so jih vodilni možje razvijali v prvem desetletju povojnega delovanja in so izhajale neposredno iz gledališke tradicije, ki se je ukoreninila že v Narodnem domu, se mi zdijo danes pomenljive in v posodobljeni preobleki zelo uporabne, ker gre v bistvu za brezkompromisno soočanje s svetom z izkazovanjem lastne identitete. Na to svojo posebnost moramo biti vsi ponosni, ker prav z njo bogatimo slovensko kulturo.

S 3. STRANI

ENAKOPRAVNOST

Danes je izjemne važnosti borba za ohranitev Jeremitišča, kjer se nadaljuje zbiranje podpisov, da bodo postopki za sklicanje referenduma tudi formalno izpolnjeni. Naj tu poudarimo, da se tudi slovensko zunanje ministrstvo sklicuje na to iniciativo, ko pri italijanskih oblasteh skuša zaustaviti proces odtujitve slovenske zemlje. Sam župan Valenti je moral priznati, da je treba danes dobiti kompromisno rešitev, in to v glavnem kot posledica odlične uveljavitve referendumske akcije. Upajmo, da z Brancatijevo upravo ne bo treba iskati te ekstremne oblike civilne samozaščite.

Pa še o slovenskem odborniku na goriški Pokrajini, ki ga je Brandolin spet obljubil že pred poletjem. Upam, da bodo tisti, pred katerimi se je spet sveto obvezal (krovne organizacije in slovenski župani brez Corsija), spomnili goriškega predsednika Pokrajine, da obljuba dela dolg.

Tudi v tem primeru je zalegla več mala polemika po časopisju kot sto drugih visokodonečih izjav.

Sicer pa Brandolin, človek leve sredine, sploh ne upošteva mnenja SSk, in se raje veže na posameznike, ki so mu bolj poslušni. Tudi o tem se moramo zamisliti, če hočemo ostati subjekti v političnem življenju.

Že zdaj pa moramo začeti razmišljati o slovenski uveljavitvi na prihodnjih deželnih volitvah, kjer bo spet treba poslati nekam desničarsko garnituro, ki je danes na oblasti.

Pa se zaščitni zakon, ki bo moral zdaj, po dokončnem imenovanju paritetne komisije, priti v končno udejanjenje. Tudi tu vidim precejšnje zaplete, ki so se že začeli s prerekanjem, kdo bo predsednik. Kot vidimo, nam italijanska stran ponuja vedno še in še argumente, da se borimo za naše pravice, in SSk mora biti v tem brezkompromisna skala.

Kaj bi lahko vsak od nas storil, da bi prišlo do izvajanja zaščitnega zakona v praksi?

Slovenci moramo v javnosti bolj izpričevati svojo narodnost, več uporabljati svoj jezik, bolj zahtevati upoštevanje naših značilnosti, biti bolj ponosni na to, kar smo. Zaščitni zakon danes dovoljuje vsakemu, da izpriča svojo narodnost, ne samo tistim, ki so bolj vajeni sodnih postopkov, obenem pa našim ljudem vliva samozavest širom po državi.

Dokončno se moramo otresti strahov fašizma in zaživeti v svoji polnosti, ker smo sposobni in delavni.

To nam Italijani najbolj zavidajo, zato bi nas radi videli, da se bolj pomehkužimo v njihovi druščini.

Zakaj mora vsak član naše narodne skupnosti na Goriškem in še posebej v Gorici na volitve 26. maja?

Na volitve moramo zato, da izvolimo čimveč slovenskih predstavnikov v občinski svet, takih seveda, ki jim narodnost ni deveta briga, kot so na primer takozvani Slovenci na listah Scarana in Forza Italia. V kratkem bomo izdali "deset zapovedi" dobrega slovenskega kandidata, v sodelovanju z levico.

Izredno važno je, da vsakdo odda svoj preferenčni glas (lahko samo enega, sicer bo neveljavno) našim štirim kandidatom v posameznih okrožjih, kot smo in bomo dali navodila.

Vsi na volišča torej, glas Marjetici je avtomatično tudi glas za Brancatija, preferenčna izbira pa garancija, da bo slovenski glas šel v pravo smer.

V nedeljo in ponedeljek, 26. in 27. maja, ne ostanimo doma, pač pa se potrudimo na volišče, ker slovenska manjšina potrebuje vsak, prav vsak glas.

Desnico moramo premagati, in to po demokratični poti, ki najbolj zaleže.

SLOVENSKA SKUPNOST NA VOLITVE

KANDIDATI SLOVENSKE SKUPNOSTI ZA RAJONSKE SVETE NA LISTI MARJETICE

PEVMA-OSLAVJE-ŠTMAVER
Primosig Silvestro detto Silvan
Bensa Aleksi
Devinar Valentin
Persoglia Lorenzo
Vidmar Gabriella
Radinja Mirjam

PODGORA
Jarc Emilio
Bandelli Walter
Blasig Remigio
Hlede Giuseppe
Juretič Majda
Antoni Sabina

ŠTANDREŽ
Brescia Mario detto Marjan
Braini Dimitri
Braini Miroslava
Mucci Mario
Paulin Miriam
Quinzi Alessandro
Turri Renzo
Zavadlav Marko

LOČNIK
Bandelli Walter
Bresan Vladimiro
Černic Casimiro
Pintar Nevenka

KRMIN
- Skupni slovenski kandidat na listi L'ULIVO
PER CORMONS
Elena Orzan por. Juretič

MADONNINA DEL FANTE
Antoni Sabina
Jarc Lidia
Juretič Majda

STRACCIS
Podveršič Bogdan
Terčič Marco
Vogrič Andrej

SAN ROCCO-SANT'ANNA
Bresciani Carlo
Pintar Matjaž
Rustja Goran

CENTRO
Kosič Alessandro

CAMPAGNUZZA
Braini Marco

MONTESANTO-PIAZZUTTA
Bratuž Andrej
Bukovec Marco
Čotar Miloš
Klanjšček Niko

KANDIDATI SLOVENSKE SKUPNOSTI ZA OBČINSKE SVETOVALCE

Za občinske svetovalce se bodo potegovali
Bernard Špacapan,
Mara Černic,
Božidar Tabaj
in **Silvester Primožič**,
vsi odlični kandidati, ki zaslužijo vse naše zaupanje in podporo. Poleg tega imamo vrsto posameznikov v vseh rajonskih svetih, vedno na listi z Marjetico, tako da lahko vsak Slovenec, kjerkoli živi, odda svoj preferenčni glas našemu predstavniku.

OGLAS